

Lankidetu!

PONENTZIA

NAZIO BATZORDEAK ONARTUA

ELA urtarrilak 23-24 de enero
2013. KONGRESUA

PONENTZIA

XIII. KONGRESU KONFEDERALA

SARRERA	5
 A. KRISI EKONOMIKO, SOZIAL, DEMOKRATIKO ETA INGURUMENEOA	9
1. Kriaren ezaugarriak.....	9
2. “Europar proiektuaren” diagnostiko zuzena egin genuen	10
3. Espainia: uniformetasuna eskubide sozialen eta laboralen murrizketan	11
4. Aberastasunaren eta enpleguaren bilakaerak agerian uzten ditu eragileak	12
5. Hala eta guztiz ere, elkarriketa sozialaren fikzioak hor jarraitzen du	18
6. Babes soziala, murrizten; erantzule nagusia, zerga-politika	19
7. Hauteskunde-mapa berriak ez du alternatibarik ekarri	21
8. Rajoyk ez ezik euskal administrazioek ere murrizketa gogorak egiten dituzte	22
9. Badago irtenbiderik.....	23
10. Mobilizazioaren premia.....	25
11. Bestelako ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-eredu bat	25
 B. AUKERA BERRIAK EUSKAL NAZIOAREN ERAIKUNTZAN	27
1. Areagotzen ari da Espainiako estatuaren joera zentralista eta uniformizatzailea	27
2. Estatuak ez dio ekin nahi normalizazio politikoko prozesuari	30
3. Eskubideen urraketa; adostasun eza gai larrietan	30
4. Gero eta onespren eskasagoa du Espainiako Trantsizioaren ondorengo sistemak.....	31
5. Euskal abertzaletasunaren hegemonia izateko norgehiagoka	32
7. Homologazio instituzionala, alor sozialaren gainetik	33
7. Aukera berriak Iparraldeak aitortza instituzionala izan dezan.....	34
8. Bada garaia demokraziaren eta giza eskubideen alorreko gabeziak gainditzeko.....	35
9. Erabateko burujabetzan aurrera egiteko garai egokia	36
10. Burujabetzaren alde egitea euskal gehiengo sindikalaren alde egitea ere bada.....	38
 C. NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAREN LEHENA ETA ORAINA	39
1. Negoziazioa “krisia” baino askoz lehenagotik zegoen krisian.....	39
2. Araudi-erreforma, lan-harremanen iragana eta orainaren arteko muga	40
3. Ez dago alderik patronal batetik bestera.....	41
4. Toki gehiagotara, eta hobeto, iristea	41
5. Informazioaren premia eta langile-batzairen indarra	42
6. Prozesu iraunkorra, antolakuntza-lanari lotua eta inprobisazioaren mende utzi behar ez dena	43
7. Zenbait jarraibide negoziazio kolektiboa antolatzeke	43
8. Aldarrikapenak eta hitzarmenen aplikazioa.....	44
9. Erreformen aplikazioaren aurka	45
10. Eskakizunak	45
11. Aliantzak eratu.....	46

D. MILITANTZIA INPLIKATUAGOA, ANTOLAKUNTZA-ALDAKETETARAKO PRESTATUA	49
1. Lehenetasuna, antolakuntza	49
2. Balioetsi dezagun egiten duguna	49
3. Antolakuntzari buruzko test-a, etorkizuneko egokitzaen atari.....	50
4. Afiliazio- eta ordezkaritza-maila areagotu	51
5. Lidergo partekatuak sendotu	52
6. Eskualde integralaren alde, are irmoago	52
7. Federazioak eta sindikalizatu beharreko sektoreak	53
8. Lanaren eta bileren kalitateia hobetu beharra.....	54
9. Hiru jarduera-lerro: sindikalizatu, egituratu eta mobilizatu	55
E. ARLO ETA ZERBITZU KONFEDERALETATIK, ERAKUNDEA INDARTU	59
1. Prestakuntza.....	59
2. Zerbitzu juridikoak	59
3. Immigrazioa	60
4. Laneko osasuna	61
5. Genero-berdintasuneko politiken arloa.....	61
6. Euskara	62
7. Prentsa eta argitalpenak.....	62
8. Gazteak	63
9. Langabeak	63
10. Nazioarteko arloa	64
11. Ingurumena	65

SARRERA

1. Aurrekoetan baino testu nabarmen laburragoa hautatu du ELAko Batzorde Nazionalak oraingoan, Kongresuak eztabaidatu behar duen txostena jorratu ostean. Horren helburua da testua errazago irakurtzea jendeak, eta militante gehiagorekin eztabaidatzea sindikatuaren programa.
2. Ahalegin handia egin da txostena batez ere ekintza-programa izan dadin, eta ezinbestekotzat jotzen diren diagnostiko- eta ikuskapen-elementuak bakarrik aipatu dira. Honenbestez, txostengileek jotzen dute biltzarkideek irakurriak dituztela kongresu arteko aurreko epean konfederazioak argitaratutako ebazpen, posizionamendu, agiri, azterlan eta gainerako guztiak.
3. Kongresu bakoitzean, txostenak ezartzen ditu gure konfederazio sindikalaren jarduera-lerro nagusiak, barrukoak eta kanpokoak. Hortaz, ezinbesteko eginkizun praktikoa du testuak: sindikatuaren jardun orokorra gidatzea hurrengo lau urteotan.
4. Eginkizun praktikoa hori dela eta, eguneratu egin behar izaten dugu, abagune historiko bakoitzean, gure konfederazio sindikalaren -abertzalea, klase-ikuspegikoa- jarduera. Hala, bada, kongresuko goiburuak -"Lankidetu!"- txostenaren norabidea ere erakusten digu. ELAren iritziz, "sindikatu ahaltsuagoa", konpromiso militante handiagoa, militanteen atxikimendu estuagoa behar ditugu egoera ekonomiko eta sozial beldurgarri honi aurre egiteko eta, hartara, langileen interesen aldeko erantzun solidarioa antolatzeko.
5. XII. Kongresu Konfederalak, 2008ko azarokoak, egina zuen dagoeneko finantza- eta ekonomia-krisiaren diagnostiko labur bat. Izan ere, kongresu hartarako txostena idatzi zen hilabete haietan ari zen agertzen krisia. Testuinguru hartan, hiru ideia nagusi azpimarratu zituen Kongresuak, eta indarrean diraute hirurek, gure iritzian: krisia sistemak berak sortua da, eta demokraziaren krisia ere bada; politikaren mende egon behar du ekonomiak, eta politikak, berriz, herritar gehienen zerbitzura; azkenik, bestelako sindikalismo bat egin daiteke. Hala da, gure afana da bizimodu duinarekin lotutako kontu guztiei buruzko erabaki nagusietan protagonista gizartea izatea, ez soilik elite politikoak, eta are gutxiago ekonomikoak.
6. Kongresu hura egin eta handik hilabete gutxira, 2009ko maiatzean, euskal gehiengo sindikalak greba orokorra deitu zuen. Krisiaren hasieratik (2007) egin diren bost greba-deialdietatik lehena izan zen, eta ideia hau zuen ardatz: "Politikak ez badira aldatzen, murrizketak etorriko dira". Eta horixe gertatu da, zoritxarrez.
7. Horregatik, gehiengo sindikalaren sustapenak bi helburu nagusi hauek ditu: batetik, galaraztea Euskal Herriko lan-harremanen sistema Espainiako eremuaren azpisistema bihurtzea; bestetik, eredu sindikal erreibindikatzalea, kontraboterekoa, eratzea, austeritate-politikak eta erreformak onartzen ez dituen, alegia. Bat zetozen bi helburu horiek orduko testuinguruarekin (krisia...) eta gutxiengo sindikalarékin Lopezen gobernuak abiarazitako elkarriketa sozialarekin.
8. Testuinguru horretan, hiru bide jorratzen saiatu da ELA: lehenik eta behin, negoziazio kolektiboa indartzen. Izan ere, Zapateroren araudi-erreformaren helburua zen sindikatuak ahultzea hitzarmenen negoziazioan, eta UGTri eta CCOOi

ematea negoziazioaren monopolioa, zentralizazioaren bidez eta estatu osoko hitzarmen kolektiboek lehentasuna eskainiz. Rajoyren erreformak, berriz, soldatak arras murriztea du helburu, herritarren pobretze orokorraren kontura kapitalismoaren metatze-fase berri bat bultzatzeko. ELAren iritziz, bistakoa da etorkizun hurbilean ez dela izango lan-kondizio duinak, egokiro sindikalizatutako enpresa, lantoki, sektore eta azpisektoreetan izan ezik, hau da, langile afiliatuak, mobilizatzeko prest daudenak, kontzientziatuak, atal sindikal eratuak eta bete-betean lanean dihardutenak dituzten lantegietan izan ezik. Beste hitz batzuekin esanda: erreforma horren ondorio makurrak murrizteko edo galarazteko, gai izan behar dugu eraso orokorrari oinarri-oinarrian erantzuteko. Horretarako, areagotu egin behar ditugu botere sindikalaren baliabideak: oinarrian antolatzea, erreibindikazio-agenda, aliantzak..., eta erantzun horri ekiteko sindikatuak dituen militante eta baliabide materialak.

9. Bigarrenik, gizarte-ereduari buruzko mobilizazio sozial zabala sustatzen saiatu da ELA. Izan ere, eskubide sozialek, zerbitzu publikoen kalitateak (osasunarenak, hezkuntzarenak, gizarte-zerbitzuenak...) zuzeneko eragina dute herritarren bizi-kalitatean. Murrizketa, politikak, ordeak, horri guztiari erasoka ari dira, eta zerga-politika dute ardatzetako bat. Hazkuntza-garaietan, zerga-paradisuak sortzeko erabili izan dira Kontzertua eta Hitzarmen Ekonomikoa (Euskal Herriko zerga-autonomiaren erregimenak), eta horretarako ere erabiltzen dira egun ere. Beraz, lehentasuna izan du (eta du) sindikatuak gizarte kontzientziazatzea zerga- eta aurrekontu-politiken gainean.

10. Hirugarrenik, noski, aliantza-politika aipatu beharrean gaude. Testuingurua, labur esanda, hau da: alderdi politikoak, gainbehera; erakunde publiko nagusiak, printzipio neoliberalen aginduetara lanean; Espainiako estatuko sindikatu nagusiak, erreforma- eta murrizketa-politika babesteko prest, elkarriketa sozialaren aitzakiapean eta finantziazio publiko eskuzabalaren truke. Gure aliantza-politikak, hortaz, bi fase oso desberdin izan ditu kongresu arteko aldian, legez kanpo zegoen sektore politikoa erakunde publikoetara iritsi izanak krisia eragin baitu gehiago sindikalaren jardunean.

11. ELAren iritzian, printzipio absolutua da sindikalismoa ez makurtzea botere instituzionalen eta alderdi politikoaren aurrean. Printzipio horrek, bestalde, irizpide politiko eta intelektual hau dakar berekin: edukien arabera juzkatu behar dira, soil-soilik, hitzarmenak eta politikak, ez hauen sinatzaileen edo bultzatzaileen arabera. ELAren ustez, klase-konpromiso hori da gure erakundeak eraikitza nazionalen prozesuari egiten dion ekarpenik behinena. Elkartasun eta justizia sozialeko elementuak nahitaez bereganatu behar ditu, izan ere, prozesu horrek, are gehiago gizartearen eta herri xehearen gehiengo bere alde izan nahi badu. Politikarekiko dialektika horretan, ELAren helburua hau da: onartzea, erakunde politikoek, gure autonomia, baita politikan eragiteko gure borondatea ere. Baina eragin politikoa eta sindikala izateko gure asmo horrek ez du inongo loturarik alderdien arteko hauteskundeetako lehiarekin.

12. Hiru lan-ildo horiek sakontzen saiatuko gara, bada, txosten honetan, eta beste bi gehituko dizkiogu: nazio-erakuntza demokratikoaren gaia eta antolakuntza (ezinbesteko tresna lan hori guztia aurrera emateko). Gure mendeurreneko (2011) Deklarazioan gogoratu genuenez, "sortu eta handik ehun urtera, ELAK dio sindikatua dela bitartekorik nagusi eta eraginkorrena langileen bizi- eta lan-kondizio hobetzeko batzuen alde borrokatzeko eta gizarte bidezkoago baterantz aurrera egiteko". Horretarako, ordeak, sustrai sendoak behar dira lantegietan, militantzia eta afiliazioa oinarri direla. Horregatik, "ELAK, legitimotasuna oinarrian bilatze horretan, bere konpromiso demokratikoa ere berretsi egiten du, eta afiliatuen partaidetza gero eta handiagoa sustatzen du konfederazioaren programa, proposamen eta ekintzen gaineko eztabaida eta erabaketan, baita konfederazioaren erakunde profesionaletan eta lurraldekoetan ere.

13. Horri buruz, hain zuzen ere, eztabaidatu eta erabaki behar du XIII. Kongresu honek ere. “Lankidetu!” du goiburua Kongresuak, eta horixe da gure egitekoa ere: lankide gehiago, militante gehiago biltzea gure proiektu sindikalera, horrek erakutsiko baitu biltzar honen arrakasta.

KRISI EKONOMIKO, SOZIAL, DEMOKRATIKO ETA INGURUMENEOA

1. Krisiaren ezaugarriak

14. Gure mendeurreneko deklarazioak zioenez, sistema kapitalista eta patriarkalak, “zeinak berehalako etekin pribatua baitu oinarri, arau bihurtzen du langileen esplotazioa, herrien zapalkuntza eta munduko bizitzaren eta ondasunen suntsipena”. Eredu ekonomiko eta sozial hori ez da gauza guztioi bizimodu duina eskaintzeko, eta aurrekaririk gabeko krisi sistemiko bat eragin du, zeinak baliabideen banaketari eta ekonomia errealari ez ezik, politikari eta demokraziari ere eragiten baitie.

15. Mundu mailan, uko egin zaio aginte-eredua aldatzeari, eta atzera ere egin da zenbait alorretan (klima-aldaketan, adibidez). Orain arte, bazegoen halako araudi bat, eta, inondik ere nahikoa ez zen arren, oso halako exigentzia-maila bat ezartzen zien gobernuei. Arautzea areagotu beharrean, ordea, borondatezko hitzarmenak bultzatu dira, eta lehengo exigentzia orokor haiek ere ez dira eskatzen egun. Beraz, eskuak libre ditu kapitalak.

16. Gezurra da, honenbestez, ezartzen ari zaizkigun irtenbidea. Ez da, egiazki, irtenbide bat. Horrez gain, bidegabekia ere bada, alde batera uzten baititu krisi honen zergatiak, eta are gehiago ari da hondatzen ekonomia, gizartea, ingurumena eta demokrazia, gutxiengo baten mesedetan betiere.

17. Duela lau urte, politika aldatzeko premia -generikoa- izan zen diskurtso nagusia, hilabete batzuez bederen. Bistakoa zen, noski, krisiaren zergatiak politika neoliberalak eta antisozialak zirela, banku- eta finantza-espekulazioa, desberdintasunen areagotzea eta demokraziaren hondamena. Alabaina, diskurtso hutsal haren ondoren, okerrera egin zuten krisia eragin zuten politika berberak.

18. Krisi hau politikoa ere bada, lehenago genioenez, oligarkizazio-fenomeno berezi bat eta demokraziaren aurkako eraso direla medio. Eraso horren eragile ditugu enpresak, multinazionalak, bankuak, pentsio-funtsak, kalifikazio-agentziak eta espekulatzailerak, ohiko botereak, hedabide nagusiak eta alderdi politikoen finantziak. Horrenbestez, sakrifizioa beste irtenbiderik ez duela sinetsarazten zaio gizartearen gehiengoari.

19. Beraz, fase honetan, demokraziaren eta oligarkiaren arteko lehia hori ere nabarmendu behar dugu gure azterketan, aberastasuna banatzeko eta bestelako ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-eredu baten aldeko borrokaz gain. Borroka luzea izango da, langile-mugimenduaren historiarena bezain luzea. Gogora dezagun berekin eraman dituela langile-mugimenduak, hasieratik, demokrazia, elkartasuna, gizalegea eta antzeko balioak, halabeharrak eta konbentzimenduak bultzatuta. Hain zuzen, kezka adierazi beharra daukagu faxismoarekin zerikusia

duten joera politiko eta sozialak sortzeko arriskua dela-eta; joera hauek krisiaz baliu daitezke -izan ere, beste herrialde batzutan hau ari da gertatzen- herritarren etsipena bereganatu eta ekintza zein diskurtso faxistak egiteko. ELAk ordezkatzeko duen sindikalismoa, klasekoa eta abertzalea, horrelako mugimenduekiko erabat kontra kokatzen da.

2. “Europar proiektuaren” diagnostiko zuzena egin genuen

20. Europar Batasunaren Itunaren aurkako botoa eskatu zuen ELAk 2005eko urtarrilean. Gure argudio nagusia zen Itunak bedekatzeko Europaren erai-kuntza-prozesu hark berretsi egiten zuela merkatuaren nagusitasuna, langileen eta gizartearen eskubideen gainetik, eta herrien autodeterminazio-eskubideen kontrakoa zela. Aldiz, Itunak ez zuen enpleguari buruzko exijentziarik ezartzen (langabezia-maila edo laneko behin-behinekotasuna), ezta gutxieneko zerga-mailarik edo babes sozialik ere. Aitzitik, mugatu egiten zuen Europar Batasuneko gobernuen defizita edo zor publikoa, eta zigorrak ezartzen zituen ezarritako mugak betetzen ez zituztenentzat.

21. Lisboako Itunari buruzko proposamen bat ere onartu genuen, aho batez, XII. Kongresu Konfederalean. Handik gutxira sartu zen indarrean Ituna. ELArentzat, beste urrats bat izan zen eraikuntza-prozesu hartan, hots, kapitalaren errenten aldekoa eta herritar gehienek aurkako.

22. Are okerragoa izan da, ordea, azken lau urteotan gertatutakoa: pobretze orokorra eta hondamendi soziala ekarri diete doitze-politikek Europako herriei, datu guztien arabera. Hala eta guztiz ere, norabide horretan urrats gehiago egin dituzte Europar Batasuneko gobernuak, goi-bilkuraz goi-bilera: erabateko lehentasuna ematen diete gastu-murrizketari (gizarte-gastukoei, batez ere), solda-tak jaistearren alde egiten dute, lanaren behin-behinekotasuna aldarrikatzen dute, eta dirutza izugarriak ematen dizkiote bankari, diru publikotik betiere.

23. Baina naturaltasun beldurgarriaz mintzo gara guztiok Europako troika berriaz (Nazioarteko Diru Funtza, Europako Banku Zentrala, Europako Batzordea). Orain urte gutxi, ordea, erabat ezinezkoa irudituko zitzaigukeen Europako doitze-politikak Diru Funtzak gidatzea, erakunde guztiz deslegitimatua baita, mundu osoan hainbat hamarkadaz egin duenagatik. Moneta Batasunak Europako Banku Zentralaren jarduerari ezarritako mugek, bestalde, berretsi egiten dute gure diagnostikoa: Europa kapitalarentzat eta merkatuentzat ari da eraikitzen, ez herrientzat eta herritarrentzat. Harritzekoa da, eta oso mingarria, EZB politikatik autonomia izatea, bere lehentasunen artean enplegua eta hazkunde ekonomikoa ez egotea eta estatuen zorra zuzenean erosteko aukerarik ez izatea; honek estatuen finantzaketa garestitu egiten du, banku pribatuen onerako. Beraz, aitzakia bikaina da troika, ezin aproposagoa ezartzen ari diren politikak ezinbesteko bailiran aurkezteko.

24. ELAren iritziz, ordea, demokraziaren aurkako eraso da “merkatuak” deritzen horien interesak herrien premien eta erabakien gainetik jartzea. Arpilatzen ari dira, oligarkia ahaltsu eta geroz eta urriago baten aldeko lapurreta bizia egiten. Horregatik ez du onartu ELAk Gobernantza Ekonomikoa, Europar Seihilekoa delakoa edo Euroari buruzko Ituna, eta halaxe adierazi du Europako Sindikatuen Konfederazioan, politika bidegabe horiek aplikatzen jarraitzeko tresna eta aitzaki-atzat baitaizka.

25. Grezian eta Portugalen gertatutakoak erakusten digu nondik eraman nahi dituzten gainerako estatuak: langabe gehiago, pobrezia handiagoa, eskubide sozial eta laboral gutxiago, demokrazia ahulagoa... eta herritarrak, duela bizpahiru

urte pentsaezinak iruditzen zitzaizkigun egoerak pairatzen. Hala ere, bada nahiko diru publiko Greziako bankari emateko, edo Alemaniako enpresei armak erosteko.

26. Espainiar estatuan ere antzeko zerbait gertatu da. 2012ko ekainean Eurotaldeak (zeina gobernuetako finantza-ministroek, Europar Batzordeak eta Europako Banku Zentralak osatzen baitute) erabaki zuen espainiar gobernuak 100.000 milioi euro arteko mailegu bat jaso ahal izango zuela, bankuetara bideratzeko. Mailegu hori jasotzearen, espainiar gobernuak hainbat baldintza bete behar du, besteak beste uztalean erabakitako murrizketak (hauek ekarri zuten 2012ko irailaren 26ko greba orokorraren deialdia). Erabaki horien artean nabarmentzekoak dira langabezia-prestazioen jaitsiera, BEZaren igoera, enplegu publikoa murriztea, eta administrazioetako langileen soldata murrizketak. 2013rako aurrekontuek ere antzeko tankera dute, oso murriztaileak baitira, edota egiteko asmoa dagoen pentsioen erreforma berriak ere.

27. Europa mailako akordioak eta defizit publikoa jaisteko konpromisoak aitzakia bihurtu dira politika era bat egiteko: esku batekin milaka milioi euro ematen zaizkie bankuei, eta bestearekin, berriz, diru hori gizarte-gastutik edo langileen poltsikotik kentzen da.

3. Espainia: uniformetasuna eskubide sozialen eta laboralen murrizketan

28. Langileen egoerak nabarmen egin du txarrera Espainiako estatuan azkenaldi honetako politikak direla eta. Murrizketen bideari ekin zion, izan ere, Zapateroren gobernuak. Horren adibide dugu 2010eko maiatzeko dekretutzarra, zeinak, besteak beste, 2011ko pentsioak izoztea ekarri baitzuen, eta administrazio publikoetako langileen soldata %5 jaistea.

29. Beste adibide bat honako hau dugu: Hitzarmen Ekonomiko eta Soziala, 2011ko urtarrilean Espainiako gobernuak, CEOEk, CCOOk eta UGTk sinatu zutena. Erretiro-adina 67 urtera arte atzeratzea ekarri zuen Hitzarmen hark, eta, hainbat bide erabiliz, pentsio berriak nabarmen jaistea. 2011ko urtarrilaren 27ko greba orokorra izan zen gure erantzuna. %30 inguruko jaitsiera ekarriko die pentsioei araudi berriak, indarrean jartzean. Baina ez dira hor amaitzen kontuak. Gerora ere murrizketa gehiago egin behar direla, "automatikoki" gainera, dio Hitzarmenak, eta hala jaso zuen legeak. Hori eskatu zuen, beste zenbait murrizketaren artean, Europako Batzordeak 2012ko maiatzaren amaieran.

30. 2011ko abuztuan, berriz, Espainiako Konstituzioa aldatu zuten. Helburua zen Konstituziora eramatea defizit eta zor publikoaren murrizketa zorrotza, eta lehenbizi zorra ordaintzeko erabilaraztea diru-sarrerak gobernuari (gainerako gastuak, zorra ordaindu ondoren). Areagotu egiten du erreforma horrek lehendik zetorren joera hau: zenbait eskubide sozial (hezkuntza edo osasuna, adibidez) estatuaren finantziario "aukeren" mende jartzekoa, alegia. Horra oligarkiaren beste eraso bat demokraziaren aurka, eraso guztiz klasista eta antisoziala. Konstituzioari dagokionez ere, Espainia dabil aitzindari Europa osoko politika liberal-konserbadoreenak aplikatzen.

31. 2013an Espainiako defizit publikoa BPGaren %3ra jaistea hitzartu zuen Zapaterok Europako Batzordearekin (%10etik gorakoa zen orduan defizita). Horretarako, aurrekontu-murrizketa zorrotzak proposatu zituen, zeinek gastu sozialari eragin zioten gehienbat.

32. PP Espainiako gobernura iritsi izanak ez du aldaketarik eragin politika horretan. Aberastasunaren banaketa are gehiago okertu dute enpresen eta kapital-errenten aldera zenbait neurrik: sektore publikoko soldata izoztea 2012an; osasun-alorreko eta hezkuntzako murrizketak (10.000 milioi eurokoak, zenbait kal-

kuluren arabera); zor publikoa 100.000 milioi eurotan handitzea, gero bankari oparitan emateko (Bankiari, adibidez, ia 30.000 milioi euro) -lapurreta eskandalugarria-, eta eskubide sozialak eta laboralak murriztea.

33. Honenbestez, etekinak ugaltzeko oinarritzko estrategia bihurtu dute enpresek behin-behinekotasuna eta laneko ziurgabetasuna areagotzea. Gobernuek, berriz, enpresarien alde dihardute, behin eta berriz.

34. Zapateroren eta Rajoyren gobernuek onartutako lanaren eta negoziazio kolektiboaren erreformek goitik behera aldatu dute egoera, eta izugarri handitu da enpresek, beren kabuz, lan-kondizioak, kontratazioak eta kaleratzeak erabakitze-ko ahalmena.

4. Aberastasunaren eta enpleguaren bilakaerak agerian uzten ditu eragileak

35. Ondo asko dakite politika horiek aplikatzen dituztenek (eta horien onuradun direnek) ezkutatu egin behar zaiela herritarrei aberastasunaren banaketa gero eta bidegabeagoa eta okerragoa dakartela politika horiek. Iritzi publikoaren kontrola, beraz, funtsezkoa du oligarkiaren erasoak.

a) Lanaren errentek gero eta partaidetza txikiagoa dute aberastasunean

36. EAEn, 5,1 puntu jaitsi da lanaren errenten partaidetza aberastasunean (BPGa) 1980tik 2010era bitartean (%57,1etik %51,8ra). Enpresen eta kapitalaren errenten partaidetza, aldiz, 2,5 puntu igo da, %36,1etik %38,6ra. 2010ean aberastasunaren banaketa 1980koa bezalakoa izan balitz, lanaren errentek 4.592,5 milioi euro gehiago jasoko zituzketen: hots, soldatapeko langile bakoitzak 5.979 euro gehiago eskuratuko zituzkeen urte hartan.

37. Nafarroan, berriz, soldatapeko langileen ordainketa BPGaren %47,0 izan zen 2000n (urte hartakoak dira Estatistika Institutu Nazionalak jasotako lehen datuak). 2011n, BPGaren %42,9 zen portzentajea, hau da, 4,1 puntu gutxiago. Ustiapen Soberakin Gordina, bestalde, %47,7 izan zen 2011n, hots, 4,7 puntu igo zen 2000. urtetik (%43tik %47,7ra). Lanaren errentek galera hori (BPGaren 4,1 puntu) pairatu izan ez balute, 2011n 822,5 milioi euro gehiago jasoko zituzketen soldatapeko langileek, aberastasunaren banaketa 2000. urtekoa bezalakoa izanez gero betiere. Hortaz, soldatapeko langile bakoitzak 3.785,1 euro gutxiago kobratu zituen urte hartan.

b) Enplegua, enplegu duina, Hego Euskal Herriko arazorik larriena

38. Nabarmen egin du okerrera enpleguak Hego Euskal Herrian 2007az geroztik, 111.000 lanpostu galdu dira, eraikuntzan eta industrian, batez ere.

Biztanleria okupatua (milaka lagun) 2007-2012

	I-2007	I-2012	Bilakaera
Guztira	1.262,6	1.151,4	-111,2
Nekazaritza	27,8	17,9	-9,9
Industria	310,1	257,1	-53
Eraikuntza	125,2	73	-52,2
Zerbitzuak	799,7	803,3	+3,6

39. Honenbestez, %15,9raino igo da langabezia-tasa (2007an, %7,3 zen). Horrenbestez, langabezia bihurtu da langile-klasearen arazorik larriena.

Langabezia-tasaren bilakaera HEHn (%) 2007-2012

	I-2007	I-2012	Bilakaera (punt.)
Guztira	7,3	15,7	+ 8,4
Gizonezkoak	5,0	14,3	+ 9,3
Emakumezkoak	10,3	17,3	+ 7,0
Gazteak	14,9	37,5	+ 22,6

40. Txikiagoa da langabezia-tasa HEHn Espainiako estatukoa baino; egia da hori. Baina, era berean, egia da beste hau ere: Europako eta EBko estatu gehien-etako batez bestekoa baino askoz handiagoa da hemengo langabezia-tasa.

EB-27ko langabezia-tasaren (%) bilakaera 2007-2011

	I-2007	IV-2011	Bilakaera (punt.)
Guztira	8,6	11,0	+ 2,4
Gizonezkoak	7,7	12,1	+ 4,4
Emakumezkoak	9,7	13,1	+ 3,4
Gazteak	13,0	23,6	+ 10,6

41. Askoz ere handiagoa izan da Hego Euskal Herriko enplegu-galera Europako batezbestekoa baino; BPGaren bilakaera, ordea, ez da okerragoa izan hemen.

42. Lan-merkatuaren ezaugarri okerrenetako bat behin-behinekotasuna da. Azken aldi honetako lan-erreformak justifikatzeko, enpleguaren behin-behinekotasuna nabarmen gutxituko zutela zioten. Galanta gezurra: erreformen helburua ez da ez enplegua sortzea, ez behin-behinekotasuna murriztea. Aitzitik, soldatak jaistea eta eskubideak murriztea dute xede.

43. Lan-merkatuaren eta negoziazio kolektiboaren azken erreformaren ondoren, behin-behinekota izaten jarraitzen du Hego Euskal Herrian sinatzen diren kontratuen ia %94k, eta, zaila dirudien arren, urterik urte ari da hazten portzentaje hori. Egun, behin-behineko kontratua du soldatapeko langileen %21,5ek, Europako batezbestekoak (%14,1) baino %50 gehiagok.

44. Behin-behinekotasun tasaren jaitsieraren egiazko arrazoa da milaka langile langabezian geratu direla, bota egin dituztelako edo behin-behineko kontratuak berritu ez dizkietelako. Behin-behinekotasun tasa izugarri horregatik, hain zuzen ere, igo da hemen langabezia Europako Batasuneko beste toki batzuetan baino gehiago.

45. Behin-behinekotasun horrek ez du inongo justifikaziorik, eta kontratazio-iruzur orokor baten emaitza da. Lan-agintaritzak eta ikuskaritzak, berriz, ez ikusi-arena egiten diote enpresen jokabideari.

46. Emakumeek eta gazteek jasaten dute behin-behinekotasun tasarik handiena. %21,5 da tasa osoa; emakumeena, aldiz, %25,6; gazteena, azkenik, lotsagarria, zinez: %64,2.

47. Lanaldi partzialeko kontratua dugu beste behin-behinekotasun mota bat. Europako estatistika-instituiaren (Eurostat) arabera, lanaldi osoko enplegua nahi du Espainiako estatuan lanaldi partzialen ari diren langileen erdiak. Beraz, lanaldi partzialeko kontratua ez da langilearen borondatearen araberkoa izaten. Danimarkako "flexiseguritatearen" eredua hainbeste goستن duten horiei, hortaz,

“ahaztu” egiten zaie datu hori. Europako batezbestekoaren bikoitza da hemengo kontratu partzialen portzentajea.

48. Emakumeei egiten zaizkie lanaldi partzialeko kontratu gehienak, alde oso handiagatik gainera. Kontratu-mota horretaz baliatzen dira emakumeak lana eta familia uztartzeko, ez baitago umeak eta helduak zaintzeko azpiegitura publikorik. Lanaldi bikotza dakarkie formula horrek emakumeei, eta behin-behinekotasuna (orain eta gero), lan-bizitza amaitzean oso zaila baitzaie prestazio sozialak eskuratzea.

49. Badira beste behin-behinekotasun mota batzuk ere, gero eta hedatuagoak gainera: azpikontratazioa, zerbitzu-enpresak edo ABLEak.

c) Batez besteko errentaren azpitik dabilta langile gehienak

50. Per capita errenta: herrialde bateko aberastasuna zati hango populazioa. Hego Euskal Herriko (HEH) per capita errenta 31.334 euro da. Hau litzateke biztanleko batez besteko errenta, lan egin ala ez (haurrak barne). Baina desberdintasun handia dago aberastasunaren banaketan.

- 2009an, HEHko langileen batez besteko soldata 26.162,4 eurokoa izan zen; Nafarroan, berriz, 23.657,7koa. Are txikiagoa izan zen aldi baterako kontratua dutenen batez besteko soldata (20.805,6 euro EAEn, eta 18.392,9 euro Nafarroan) eta emakumeena (22.502,5 euro EAEn eta 19.487,5 Nafarroan).
- 2012ko maiatzean, batez besteko pentsioa 1.006,16 eurokoa zen (1.022,40 euro EAEn, 939,11 Nafarroan), hau da, behar bezalako bizimodu-eramateko behar den zenbateko duin batetik oso urrun zegoen.
- Langabeziagatik batez besteko prestazioa (halakorik kobratzen dutenena, alegia) 957,62 euro zen HEHn 2012ko maiatzean (EAEn, 958,4 euro, eta Nafarroan, 955,5).

51. Langile askok eta askok arazoak izaten dituzte soldata hilaren amaiera arte luzatzeko; enpresaburu askoren irabaziak, aldiz, eskandalugarritzat jo daitezke. Horra desberdintasunak areagotzearen emaitza.

- 2010ean, 2,3 milioi euroko soldata izan zuten (batez beste) IBEX-35ean kotizatzen duten enpresetako administrazio-kontseiluetako kideek. 238 milioi euro jaso zituzten, guztira. Lotsagarria da jende hori langileen aurka etengabe murrizketak aldarrikatzen ikustea, krisiaren aitzakiapean, gobernu batean zein bestean.
- Batez beste, 510.000 euro jaso zuen kontseilarietako bakoitzak zeregin horren truke.
- 2010ean, 1.347,6 milioi euroko dibidenduak kobratu zituzten IBEX-35eko bederatzi akziozunen nagusiek.
- Bankari handiek, zeinek pentsio publikoen murrizketak exijitzen eta txalotzen dituzten, pentsio-plan pribatu ederrak dituzte. Espainiako sei banku nagusiek (IBEX-35eko bostek gehi Banestok) 389 milioi euroko pentsioak dituzte hitzartuta 17 lagunekin (administrazio kontseiluetako presidente, kontseilari delegatu eta batzordekideak), hots, 22,9 milioi euro bakoitzeko, batez beste.

d) Gure soldatak Europako batezbestekoaren oso azpitik daude, eta izugarri azpitik Unitateko Lan-kostuak

52. Hego Euskal Herriko lan-kostuak Europako batezbestekoaren azpitik daude; produktibitatea, aldiz, dezente handiagoa da. Euroguneko batezbestekoak baino %10 baxuagoak dira EAEko lan-kostuak; Nafarroakoak, berriz, batezbesteko hori baino %17 baxuagoak.

Lan-kostua, estatuko (EB-17 = %100) EB 17. 2011

Estatua	%
Luxenburgo	123
Suedia	142
Danimarka	140
Belgika	143
Frantzia	124
Alemania	109
Austria	106
Finlandia	108
EB-17	100
EAE	90
Nafarroa	83
Espainiako estatua	75
Erresuma Batua	73
Portugal	44

Iturria: Eurostat, INE

53. Produktibitate konparatuari buruzko datuak EAEkoak bakarrik dira, eta Eustatek ematen ditu. Datu horiek adierazten dutenez, EAEko produktibitatea Europako Batasuneko 27 estatuetako handienen artean dago. EB-27ko batez besteko produktibitatea 2010ean 100 zela jota, EAEkoa 130,9 zen.

Laneko produktibitatea langileko eta herrialdeko (EB-27 = %100) 2010

Estatua	Laneko produktibitatea langileko	Estatua	Laneko produktibitatea langileko
Bulgaria	41,3	Grecia	94,8
Errumania	48,9	Alemania	105,3
Letonia	54,6	Finlandia	111,5
Lituania	62,3	Italia	109,4
Estonia	69,2	R. Unido	106,6
Polonia	66,8	E. Español	108,9
Hungaria	71,2	Herbehereak	113,2
Txekiar Errep.	73,4	Austria	115,3
Portugal	76,5	Suedia	114,5
Eslovakia	81,4	Frantzia	115,8
Eslovenia	80,4	Belgika	127,6
Malta	90,9	EAE	130,9
Zipre	90,3	Irlanda	136,9
EB-27	100	Luxenburgo	169,9
Danimarka	111,6		

Iturria: Eurostat, Eustat

54. Patronalaren ordezkarietara sarritan entzun diegu lan-kostuak, hemen, beste leku batzuetan baino askoz gehiago ari direla hazten, eta enpleguaren bilakaera horregatik hemen okerragoa dela Alemanian baino. Etengabe errepikatzen dute diskurtso hori hedabide nagusiek. Baina gezurra da, goitik behera gainera. Europa Batzordearen arabera, langileko lan kostuak jaitsi egin dira Espainiako estatuan 2009tik 2012ra bitartean (%4,3, jaitsiera izendatua; %7,6, jaitsiera erreala); eurogunean eta Alemanian, aldiz, igo egin dira (%5,8 eta %8,8, hurrenez hurren, igoera izendatua; igoera erreala, %1,5 eta %4,5).

e) Pobrezia eta hilaren amaiera iristeko zailtasunak gero eta hedatuago daude

55. Datu ofizialik ez egonagatik ere, argi dago biztanlerian pobretze orokorra gertatzen ari dela. Hain zuzen, ponentzia honetan aipatzen ditugu langabeziaren hazkundera, enplegu gero eta prekarioagoa, langabeentzako eta beste gizarte-prestazioen murrizketa, soldatapeko langile eta pentsiodun askok eta askok pairatzen duten erosteko ahalmenaren galera, nahiz beste hainbat joera larri.

56. Hortaz, ez da harritzekoa Caritasek, Elikagai-Bankuek eta halakoek hartzen dituzten pertsona kopuruak etengabe gehitzea; honelako erakundeek garrantzi handiko egitekoa dute, administrazioek babesik gabe utzitako jende askori eskaintzen baitiote laguntza.

f) Lan osasuna

57. Ez da batere hobetu egoera, Hego Euskal Herrian, lan-istripuei dagokienez, batez ere jarduerak behera egin duela kontuan izanik, ekonomiaren egoera dela eta.

58. Kongresu arteko tarte honetan, 262 langile hil dira lan-istripuz (2009ko ekainetik 2012ko ekainera arteko datuak). Alabaina, datu osatugabeak eta partzi-

alak ematen jarraitzen dute Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Gobernuak, istripukopuruak behera egin duela sinetsarazi nahian, egoera bestelakoa bada ere.

59. Egiturazko dira lan-istripuen eta gaixotasun profesionalen zenbait alderdi, eta ELAk maiz salatu izan ditu: behin-behinekotasuna (gero eta handiagoa), azpikontratazio-indizeak (izugarriak), lan-erritmo itogarriak, trebakuntzarik eza... Horra gure gizarteko gaitz larri horren zergatietako batzuk.

60. Gaixotasun profesionalari dagokionez, utzikeria erabatekoa da. Benetako datuetara ezin gara hurbildu ere egin, estatistika ofizialek (eskandalugarriak, egiazki) ez baitute ia ezertxo ere argitzen. Ez Europan ez mundu zabalean ez da zalantzan jartzen gaixotasun profesionalen hedapena eta irismena (kezkagarriak, biak ere), baita lan-istripuen ondorioetatik landa ere; gai honi, ordea, apenas kasurik egiten dioten gure administrazioek.

61. Ez Nafarroako Gobernuak, ez Eusko Jaurlaritzak ez dute hartzen behar den neurririk gaixotasun profesionalen eta lan-istripuen egiazko eragileen aurka borrokatzeko. Laneko segurtasuna eta osasuna hobetzea ez da lehentasuna politikarientzat, eta hala erakusten dute Nafarroako Lan Osasuneko Institutuak eta Osalanek azken urteotan izan dituzten aurrekontu-murrizketa zorrotzek.

62. Patronalaren interesen aurkako neurriak hartu behar dira, izan ere, lan-istripuei aurre egiteko. Gobernuak eta patronalak, ordea, bat datoz lan-harremanen ereduari dagokionez, eta ontzat ematen dituzte behin-behinekotasuna, kontratazio-lege-iruzurra eta kontrolik gabeko azpikontratazioa. Gabezia hau bete-betean arduradunen borondate politiko ezak eragiten du. Ez Osalanek, ez Nafarroako Lan Osasuneko Institutuak, ez Lan Ikuskaritzak (Eusko Jaurlaritzari transferitua) ez dute betetzen beren egitekoa, hots, jarraipena egitea, kontrolatzea eta zigortzea laneko arriskuak prebenitzeko araudia sistematikoki betetzen ez duten enpresak.

63. Gai honi dagokionez ere, "elkarrizketa sozialaren" mahaiari eman diote lehentasuna Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Gobernuak. Itun-mahai horretako partaide guztiak bat datoz eredu horrekin, eragile horien finantziazio-iturri garrantzitsua baita. Horrenbestez, edukirik gabe ari dira geratzen, pixkanaka, Osalan eta Nafarroako Lan Osasuneko Institutua.

64. Egungo krisi ekonomikoak, berriz, are okerragoa bihurtu du egoera. Enpresak zorrotz ari dira murrizten prebentzio-alorreko inbertsioak; hori dela eta, osasunaren eta laneko segurtasunaren kalterako egoerak ugaltzen ari dira. Gero eta ugariagoak dira enpresen jardura irregularrak alor horretan, lan-istripuei buruzko benetako datuak ezkutatu egiten baitituzte.

65. Honenbestez, azkeneko erreformak (lan-merkatuarenak eta negoziazio kolektiboarenak) areagotu egingo ditu gaixotasun profesionalen eta lan-istripuen indizeak, are gehiago prekarizatzen baitu lan-merkatua. Azpimarratzekoa da erreformaren neurrietako bat: aldi baterako ezintasunagatik bajaran dagoen langilea kaleratzeko erraztasunak. Egoera horrek "presentismoa" sustatzen du, langileek, kaleratze-mehatxua dela eta, beldur baitiote baja hartzeari. Jakina, jokabide horrek langileen osasuna arriskuan jartzen du.

66. Azken erreformek patronalari eman dioten botere are handiagoak arriskuan jartzen du, bistakoa denez, langileen osasun psikosoziala. Arazo sozial larria dira arrisku psikosozialak, baina ezkutuan jarraitzen dute eta ez dago haiek plazaratzeko batere borondate politikorik. Segur aski, okerrera egingo du arazoak.

67. Bestalde, botere are handiagoa eman diete erreformek lan-istripuen eta gaixotasun profesionalen mutualitateei. Ardura garrantzitsuak bereganatu dituzte mutualitateek gaixotasun arruntengatik bajaran kudeaketan, eta osasun-sistemaren pribatizazioa bultzatzen dute. Patronalaren kontrolpean daude mutualitateak, eta lehentasuna ematen diote beren errentagarritasun ekonomikoari, partaide

dituzten enpresetako langileen osasunaren gainetik. Jokabide onartezinak ari dira sustatzen azken aldian. Mutualitateen erabilpen mingarria egiten ari dira langile-klasea diziplinatzeko eta patronalaren etekinak handitze aldera.

68. Oso ondorio kaltegarriak ari dira eragiten politika horiek langileen segurtasunari eta osasunari dagokienez: istripuak, gaixotasun profesionalak eta arrisku psikosozialak.

g) Erreprodukzio-lana ez da balioesten, eta soldaten arteko aldeak bere horretan dirau

69. Erreprodukzio-lana (bizitzaren zaintza) eremu pribatuan egiten da oraindik ere, eta emakumeen esku geratzen da gehienbat. Horrek esan nahi du lan ikusezina dela, ez baitaio balio ekonomikorik egozten, bizitzaren eta sistema kapitalistaren beraren iraupenerako ezinbestekoa izanagatik.

70. Produkzio- eta erreprodukzio-lanen bereizketak eta sexuaren arabera lanaren banaketak bere horretan iraunarazten dute emakumearen aurkako diskriminazioa lan-merkatuan. Soldatei dagokienez, adibidez, EAEn 7.000 euroko aldea dago (urtean) gizonen eta emakumeen artean (2011ko datuak), eta 7.268 eurokoa Nafarroan (2009ko datuak).

5. Hala eta guztiz ere, elkarrizketa sozialaren fikzioak hor jarraitzen du

71. XII. Kongresuko txostenak arretaz aztertu zituen elkarrizketa sozialaren gorabeherak. Ez dugu hemen errepikatuko orduan esandako guztia. Gogora dezagun, dena den -labur bada ere-, zergatik balio duen orduan esandakoak egungo krisi-egoeran.

72. Esana dugu jada nola ari diren egiten legeak (alor sozialean eta laborean) patronalaren interesen arabera. Ikusten dugu, bestalde, nola engainatzen dituzten herritarrak finantza- eta ekonomia-botereek, kalifikazio-agentziek eta gobernuek, herritar gehienen kalterako neurriak indarrean jartzeko. Hala, bada, ez du batere zentzurik elkarrizketa sozialari eusteak, itxurakeria hutsa baita.

73. Ederki asko erakusten dute zer den “elkarrizketa soziala” deritzoten hori Espainiako estatuan sinatutako Hitzarmen Ekonomiko eta Sozialak (pentsioen murrizketa ekarri zuenak, alegia), batetik, eta Langabeziaren Aurkako Planak, Eusko Jaurlaritzak, Confedebak, CCOOek eta UGTk 2012an sinatua. Azkena aipatu dugun plan horren testuak dioenez, “erantzunkidetasunean oinarritutako eredu bat berresten du elkarrizketa sozialak... eta, horri esker, gizarteak askoz hobeto onartzen du, solaskide sozialen bermea baitu”. Hau da, elkarrizketaren helburua da gizarteari onarraraztea bestela inolaz ere onartuko ez lukeena. Horrenbestez, sindikalismo hori ezartzen diren politiken babesle eta laguntzaile bihurtzen da, hots, bake sozialaren bermatzaile.

74. Nafarroan, enpleguaren aldeko planak sinatzen jarraitzen dute, gobernuak murrizketa sozialak agintzen eta enplegu publikoa gogotik murrizten duen bitartean. Izan ere, dozenaka milioi euro poltsikoratzen dituzte UGTk, CCOOek eta CEN patronalak, zenbait alorretan zuzenean kudeatzeko: enpleguan, trebakuntzan, laneko osasunean, immigrazioan... Porrot egin dute politika horiek guztiek, enpleguari eta behin-behinekotasunari buruzko datuek (lehenago aipatuak) erakusten digutenez. Hitzarmen horiei esker sortutako etekin ekonomikoak bakarrik jo daitezke elkarrizketa sozialaren zuzeneko emaitzatzat.

75. Patxi Lopezen gobernuak, berriz, erabaki zuen -aldeaz aurretik hitz egin eta eztabaidatu gabe- sindikatu batzuekin hitz egitea, baina hauekin bakarrik: era-

bakiak hartzeko printzipio demokratikoak aintzat hartzen ez dituztenekin, eta erakunde bakoitzaren ordezkariak dagokiona baino askoz handiagoa izatea onartzen dutenekin. Hala, bada, Confedebarekin eta gutxiengo sindikalarekin (CCOO eta UGT) hitz egin zuen. Harrezkero, elkarriketa haren ondorio gisara, Kontseilu Ekonomiko eta Sozialaren Legea eta Lan Harremanetarako Kontseiluarena aldatu egin dituzte, txosten honetako politika-atalean azalduko dugunez.

76. Horrelako elkarriketa sozialaren ordezkari, gure eredu sindikala (kontraboterekoa) berresten dugu guk, guztiz baliagarria baita gaur egun ere. Gure iritzian, botere politikoen eta ekonomikoen mende ez dagoen sindikalismoa bakarrik izan daiteke langileen interesen eta asmoen ordezkari.

6. Babes soziala, murrizten; erantzule nagusia, zerga-politika

a) Europakoa baino askoz eskasagoa da hemengo babes soziala

77. Doitze-politikek areagotu egin dituzte desberdintasun sozialak. Horren adibide dugu Hego Euskal Herriko babes sozialaren hondamena, gero eta nabarmenagoa. Bi datu kezkarri azpimarratu behar ditugu horren harira:

78. Langabeen %44k ez du jasotzen inongo prestaziorik INEMetik. Gero eta langabe gehiago dago, eta gero eta gutxiagok kobratzen dute prestazioren bat. HEHn, 93.681 langabe daude inongo prestaziorik gabe; kotizaziopeko prestazioak, berriz, 73.376 lagunek bakarrik jasotzen dituzte, eta beste 45.744 lagunek, berriz, laguntza-prestazioak. Krisiaren hasieran, %31 zen prestaziorik gabeko langabeen portzentajea; orain, %44. Hazten ari da, eta hazten jarraituko du.

79. Bestalde, lehen baino prestazio txikiagoak jasotzen dituzte langabeek, Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Gobernuak (DBE, IES, OE, Nafarroan) egingutako murrizketak direla eta. Bestalde, giza talde oso handiak eta oso behartsuak ari dira geratzen prestaziorik gabe, horiek jasotzeko baldintzak gogortu egin baitira.

80. HEHko babes soziala Europako batezbestekoa baino askoz txikiagoa da, eta leku aurreratuenetakoa baino izugarri txikiagoa. EAEn, BPGaren %20 gastatzen da gizarte-babesean, Europako batezbestekoa (%26,4) baino sei puntu gutxiago. Nafarroan, ez da horri buruzko daturik argitaratzen. Beraz, 4.300 milioi eurokoa defizita dago (EAEn bakarrik), urtean.

Gizarte-babesa: gastua (BPGaren %)

Europar Batasuna	26,4%
EAE	20%
Aldea (BPGaren %)	-6,4 puntu
Aldea (milioi euro, urtean)	4.300 milioiko defizita

b) Zerga-politika, gizarteko gutxiengoaren zerbitzura

81. Babes sozialean dagoen alde horrek zuzeneko lotura du zerga-presioan dagoenarekin. Argitaratutako azken datuen arabera, BPGaren %38,4 da batez besteko zerga-presioa Europar Batasunean; EAEn, berriz, %28,8, eta %30 Nafarroan. Hortaz, Europako batez besteko zerga-presiora iristeko, urtean 6.500 milioi gehiago jaso beharko litzateke EAEn, eta 1.500 milioi gehiago Nafarroan. Defizit publikoa murrizteko premia aipatzen dute arrazoitzat gastu publikoa (soziala, batez ere) gutxitzeko politiken aldekoek. "Krisiak behartuta egiten dugu",

diote. Baina hori diotenek ez dute esaten defizita gastuen eta diru-sarreraren arteko aldea dela, eta, alde horretatik, beste bi bereizgarri ditugula hemen:

82. Alde batetik, zerga-presioa (oso baxua, lehenago genioenez) askoz gehiago jaitsi da hemen Europar Batasuneko beste herrialde batzuetan baino. EAEn, 2009an, 2007an baino 4,9 puntu baxuagoa zen; Nafarroan, berriz, 1,9 puntu jaitsi da zerga-presioa tarte horretan. Europar Batasunean, aldiz, bestelakoa izan da bilakaera. Behera egin zuen zerga-presioak, batez beste, bi urte horietan, baina 1,2 puntu bakarrik, gurea baino askoz handiagoa izan arren jatorrizko zerga-presioa. Bestalde, ez da leku guztietan jaitsi: Alemanian, Italian eta Austrian, adibidez, igo egin da; Suedian eta Danimarkan, berriz, oso txikia izan da jaitsiera.

83. Honenbestez, 3.200 milioi euro gehiago jasoko ziratekeen 2009an EAEn, zerga-presioa 2007koa bezalakoa izan balitz. Ekonomiaren jarduerak behera egin zuenez, 3.200 milioi euro gehiago jaso beharko ziratekeen 2007ko zerga-presioari eusteko. Hala egin izan balitz, Eusko Jaurlaritzako eta foru-aldundietako defizit guztia estaltzeko nahikoa eta sobera diru legoke. Hortaz, defizit publikoari aurre egiteko, euskal erakundeek ez lukete jo behar gastua murriztearen bidetik.

84. Izan ere, baxuagoa da hemengo gastu publikoa Europar Batasuneko 27 estatuetako edozeinetakoa baino.

Gastu-portzentajea, BPGarekiko (2011)

Eremua	BPGarekiko %
EB-17	49,1
EB-27	49,4
Belgika	53,3
Danimarka	57,9
Alemania	45,6
Irlanda	48,7
Grezia	50,1
Espainiako estatua	43,6
Frantziako estatua	55,9
Italia	49,9
Herbehereak	50,1
Austria	50,5
Portugal	48,9
Finlandia	54,0
Suedia	51,3
Erresuma Batua	49,0
EAE	41,0

85. Beraz, Europar Batasunarekin parekatzeko, gastu publikoa handitu (gastu soziala batez ere, lehenago genioenez) eta zerga-presioa igo beharko litzateke hemen.

86. Hego Euskal Herriko erakundeek orain arteko zerga-politikak ondorio hauek ekarri ditu:

- Izugarrizko zerga-iruzurra dago soldatapekoak ez diren errentetan, eta ez du behera egin azken urteotan. Datu ofizialen arabera, PFEZri dagokionez, urtean 21.274 euro irabazten dugula aitortzen dugu, batez beste, lan-errentak ditugunok; enpresa-jarduerak edo profesionalak egiten dituztenek, berriz, 13.411. Horra iruzurraren zenbatekoa. Iruzurraren kontrako bo-

rrokan zenbat bildu den, bestalde, ez dute esaten datu ofizialek. 2007ko (krisirik apenas zegoen urte hartan) Sozietateen Gaineko Zergari dagoki-
onez, berriz, 10 aitorpenetik ia 7 galerak omen zituten enpresenak izan
ziren, eta urte hartan 0 euro irabazi zutela zioten, edo 6.000 euro baino
gutxiago. Hala eta guztiz ere, ez dago azterketa ofizial bakar bat ere
ezkutuko ekonomiari eta zerga-iruzurrari buruzkorik.

- Bestalde, nabarmen jaitsi dituzte enpresek, kapitalak eta errenta handiek
ordaindu beharreko zergak. Etengabe aldatu dira zergak (PFEZ,
Sozietateen gaineko Zerga, Ondarean Gaineko Zerga, Oineordekotzaren
gaineko Zerga...), helburu berarekin betiere: kapitalak eta errenta handiek
gutxiago ordaintzea zerga bidez. Horretarako, PFEZn, nabarmen jaitsi dute
zerga-tasa gorena, eta kendu egin diete progresibitatea kapital-errentei.
Sozietateen gaineko Zergaren jaitiera ere handia izan da; bestalde,
Ondarearen gaineko Zerga eta Ondorengotzaren eta Dohaintzen gainekoa
ere kendu edo jaitsi egin dituzte.
- Foru-aldundiek, Eusko Jaurlaritzak eta Nafarroako Gobernuak, berriz, ez
diete uzten parte hartzen sindikatuei eta gizarte-erakundeei zerga-politikari
buruzko erabakietan. Klub itxia, opakua, bilakatu da Zergak Koordinatzeko
Organoa (ZKO), eta ez du hitz egin nahi sindikatuekin zerga-politikari
buruz. Patronala, berriz, eroso asko dago egoera horretan, erakundeen
solaskide pribilegiatua bihurtu baita, gai honi dagokionez. Gogoan izan
oinarrizko informazioa ezkututzen duela zerga-opakutasunak (zerga-
ikuskapenei buruzkoa, adibidez).

87. Laburbilduz, bidegabekoa da zerga-sistema, eta milaka milioi euro uzten dira
jaso gabe. Babes sozialean gastatu behar lirateke milioika euro horiek. Eragin
bikoitza du zerga-politika horrek: batetik, lan-errentak zigortzen ditu, eta lanekoak
ez diren errentei pribilegioak ematen. Bestetik, milaka milioi euro uzten ditu jaso
gabe urtero. Babes sozialari dagokionez EAEn Europako batezbestekoarekiko
dugun defizita estaltzeko erabili behar litzateke diru hori.

7. Hauteskunde-mapa berriak ez du alternatibarik ekarri

88. Zerga-politika horiekin bat etorri dira HEHko administrazioetan azkenaldian
agindu duten alderdiak (EAJ, PSOE, PP eta UPN). 2011ko udal- eta foru-
hauteskundeetan, ordea, Bildu ere agintera iritsi zen, Gipuzkoako Foru Aldundira,
zehazki.

89. 2011ko amaieran, zenbait zerga-aldaketa egin ziren HEHn, guztiak ere
elkarren oso antzekoak. Itxura hutsa. PFEZari eta Ondarearen gaineko Zergari
eragin zioten aldaketek, eta apenas ekarri zuten diru-bilketan hobekuntzarik
(BPGaren %0,3 baino gutxiago).

90. 2012an, benetan bildutakoa aurrekontuko aurreikuspena baino askoz ere
gutxiago izango dela ikusirik, foru-ugasunek ez dute hartu neurririk diru-sarrerak
handitzeko, eta gastua murriztea beste biderik ez dagoela adierazi dute.

91. Bistakoa da, beraz, zerga-alorrean eskumenak dituzten HEHko erakunde
guztien erantzuna ez dela izan, inondik ere, egoerak eskatzen zuena: ez da area-
gotu zerga-iruzurraren aurkako borroka (handitzen ari dela diote datu guztiek), eta
ez da egin batere aldaketa aipagarririk zerga-alorrean. PFEZari eta Sozietateen
gaineko Zergari dagokienez Rajoyk estatu espainiarrean onartutako aldaketek
ipurdia agerian dutela utzi ditu HEHko lau foru-ogasunak, hauek baino gehiago igo
baitu espainiar presidenteak progresibitatea eta zergak biltzeko ahalmena.
Negargarria da egoera.

92. Honenbestez, zerga-gaietan eskumen araugile erabatekoa aldarrikatzen du ELAk. Egun, zuzeneko zergak (PFEZ, Sozietateen gaineko Zerga eta Ondarean gaineko Zerga) ezartzeko eskumena dute HEHko foru-ogasunek, baina ez zeharkako zergak edo kotizazio sozialak ezartzekoa. Ezintasun hori hartzen dute aitzakiatzat batzuek sinetsarazteko foru-ogasunek egoera ezin dutela aldatu. ELA ez dator bat uste horrekin:

- HEHko foru-ogasunek behar hainbat eskumen daukate eremu guztietan zerga-iruzurraren aurka jarduteko. Zenbait kalkuluren arabera, 2.500 milioi eurokoa da iruzurra, hots, EBrekiko zerga-presioaren aldearen %40.
- ELAk frogatu duenez, neurri xume batzuk ezarrita 2.000 milioi euro gehiago bilduko lirateke.

93. Maiz salatu izan du ELAk gizartearen partaidetzarik gabe erabaki ohi direla zerga-politikak. Ez da batere aldaketarik nabaritu gai horri dagokionez ere. EAEn, gardentasunik ezari beste hau gehitu behar zaio: erabakiak Zergen Koordinaziorako Organoan hartzen dira. Hor adosten dituzte beren neurriak (edo adosten saiatzen dira) Eusko Jaurlaritzak eta foru-aldundiek, gizarteari alde zuzena aurretik inongo informaziorik eman gabe. Gainera, Aldundi bakoitzak bere diskurtsoa eta proposamenak egiten ditu, aurrez inongo parte hartzeko prozesurik gabe. Sindikatuekiko eta erakunde sozialekiko mespretxua orokorra da.

94. Gure aurreko kongresuko ponentziak, bestalde, ohartarazi zuen euskal egitura instituzionalak bazituela arazoak: "Lurralde-egituraketarako desegokia eta baliogabea da (...) Bereziki kezagarria da parte hartzeko aukeren murrizketa eragile sozialak kontsultatzeko organo arruntik ez daukaten erakundeetan (...) Are larriagoa da gabezia hori ikusirik zer eskumen dituzten Aldundiek zerga eta politika sozialei dagokienez".

95. Egungo euskal zerga-politika, hortaz, bidegabea da, eta desegokia ongizate-estatuak behar duen garapena finantzatzeko. Bestalde, bat dator politika hori HEHko erakundeek aplikatu izan duten aurrekontu-politika neoliberalekina.

8. Rajoyk ez ezik euskal administrazioek ere murrizketa gogorrak egiten dituzte

96. Aurrekontu-murrizketa zorrotzak ari dira egiten Eusko Jaurlaritza eta Nafarroako Gobernua, baita foru-ogasunak eta gainerako erakundeak ere. Datu hauek ikusi besterik ez dago:

- Eusko Jaurlaritzak 2012rako onartu zuen aurrekontuan, 2010ean egiazki gastatu zena baino 730 milioi euro gutxiago zeuden gastatzeko.
- Eusko Jaurlaritzak eta horu foru-aldundiek iragarri dutenez, aurrekontuak dioena baino 770 milioi euro gutxiago gastatu behar dira 2012an, aurreikuspenek ziotena baino diru gutxiago bilduko baita. Ez dute zehaztu, ordea, zer alorretan egingo diren murrizketak.
- Nafarroako Gobernuak 2012rako onartutako aurrekontuak 2010ean gastatutakoak baino 270 milioi euro gutxiago ditu, eta beste 182 milioi euroko murrizketak onartu ditu.
- Ekonomiaren atzeraldia areagotu egiten dute murrizketek, langabezia handitu, eta babes soziala txikiagotu. Nafarroako Gobernuaren gastua BPGaren %21,5 zen 2010ean; 2012an, berriz, BPGaren %18 baino gutxiago. Eusko Jaurlaritzari dagokionez, BPGaren %15,5 zuen gastu soziala 2010ean; 2012an, berriz, %13 pasatsu.

- Osasun-zerbitzuetan eta hezkuntzan, nabarmen murriztu da gastua. 2012rako, 2010ean egiaz gastatutakoa baino 140 milioi euro gutxiago onartu zuen Jaurilaritzak sail bakoitzerako; Nafarroako Gobernuak, berriz, 120 milioiko murrizketa egin du osasun-zerbitzuetan, eta 70 milioikoa hezkuntzan. Horrez gain, kontuan izan behar dira 2012rako aurrekontuetan ezarritako murrizketa guztiak.
- Beste alor batzuei ere nabarmen eragin diete murrizketek; bestea beste, etxebizitari, gizarte-zerbitzuei eta ingurumenari.

97. Jakina, politika horiek zerbitzu publikoen hondamena dakarte. Hori du helburuetako bat, hain justu ere, jasaten ari garen erasoaldi antisozial honek: alor publikoaren eremua murriztea, elkartasun-elementuak alde batera uztea, gizartearen premien kontura aberasteko. Izan ere, eskubideak murriztu ahala, handitu egiten dira zenbait sektoretako negozio-zifrak: osasun-zerbitzu pribatuetakoak, osasun-aseguruetaoak, gizarte-zerbitzu pribatuetakoak... Zerbitzu eta prestazioak murriztuta pertsonen segurtasun eza eta egoera ahula areagotzen dira, eta honek lan-esplotazioari bidea irekitzen dio.

98. Emakumeei, bestalde, bereziki eragiten die gastu, zerbitzu eta prestazio sozialen murrizketak. Izan ere, gizarte-zerbitzuen suntsipena dela eta, administrazioek ez ikusiarena egiten diote zaintza-lanekiko duten erantzukizunari. Hala, bada, emakumeek leuntzen dituzte krisi ekonomikoaren ondorio izugarriak, ordaindu gabeko erreprodukzio-lana areagotuz betiere. Gizarte pobreagorantz goaz, eta emakumeen pobrezia ere areagotu egingo da. Era berean, ugaltzen ari dira gizartetik baztertera geratzeko arriskuan dauden taldeak: alargunak, emakume bat buru duten guraso bakarreko familiak, emakume gazteak...

99. Gauza bera gertatzen da immigranteekin: murrizketak bereziki latzak dira eurentzat (prestazio ekonomikoen eta osasun sistemara jotzeko ukapena, etab.). Honela arrazismoa eta xenofobia bultzatzen dira, langile-klasea zatikatzeko beste tresna gisa.

100. Belaunaldi berriak, bestalde, aurrekoak baino okerrago bizi dira. Langabeziak, behin-behinekotasunak, soldata txikiak, gizarte-babesik ezak, pobrezia... ziurgabetasun handia eragiten dute, eta itxaropenari apenas uzten dioten tarterik.

101. Laburbilduz, injustiziak areagotzea da botere ekonomiko, finantzario eta politikoek krisitik irteteko asmatu duten irtenbidea, eta gutxiengo boteretsu baten alde egitea, ehunka mila milioi euro emanaz. Baina politika horiek ezingo lirateke ezarri azpikorik gabe, jokabide ilun eta maltzurrik gabe. Eliteak -beti bezala- inori agibiderik eman gabe hartzen ditu erabakiak. Erakunde jardunari dagokionez, herritarren partaidetzarik eza dute oinarri: informazioa ezkutatu eta manipulatu egiten dute, eta bat egiten dute botere ekonomikoak, politikoak eta hedabideek.

9. Badago irtenbiderik

102. Aplikatzen ari diren politiken erabateko aldaketa exijitzen du ELAk. Izan ere, bide honetatik, hondamendira daramagu gizartea. Gizartearentzat onuragarria den irtenbiderik eman nahi bazaio krisiari, erabat baztertu behar dira doitze-politikak.

103. Europako (Islandia...) eta beste inguru batzuetako (Ekuador, Argentina...) zenbait herrialdeetako esperientziek erakusten digutenez, ez da egia irtenbide bakarra "merkatuek" diotena egitea denik. Finantza-erakundeak edo kalifikazio-agentziak daude, azken batean, merkatuen atzetik, eta erantzukizun handia dute gertatzen ari den guztian.

104. Kongresu honetan, berretsi egiten ditu ELAk azken lau urteotan plazaratu dituen proposamenak, bai bakarka bai beste sindikatu eta erakunde batzuekin batera egindakoak. Eusko Jaurlaritzari, Nafarroako Gobernuari eta EAEko hiru foru-aldundiei egin dizkiegu proposamenak. Horrez gain, neurri-dekalogo bat ere prestatu genuen, beste sindikatu batzuekin batera, eta 130.000 herritarrek baino gehiagok sinatu zuten. Bestalde, politikak goitik behera aldatzea ere aldarrikatu dugu, beste gizarte-erakunde batzuekin batera.

105. Azken adibidea 2012ko urriaren 21ean izan ziren EAEko hauteskundeetan aurkeztu ziren alderdiei luzatutako proposamenak ditugu. Dokumentu hartan Jaurlaritzara iristekotan hartu zitezkeen konpromiso konkretuak hartzea proposatzen genuen.

106. Ez ditugu zehatz azalduko egin ditugun proposamen guztiak, baina zenbait alderdi gogoratuko ditugu. ELAren iritziz, borondaterik politikorik egonez gero, aplikagarriak dira gure proposamenak. Hona hemen gure eskarietako batzuk:

- Enplegu-politikak, lanpostuak sortzeari zein enplegu-zerbitzu publikoetan politika propioa egiteari dagokionez.
- Aberastasuna banatzeko politikak; besteak beste, soldaten erosteko ahalmena gehitzea. Horrekin batera, lanaldia murriztea eta enplegu produktibo zein erreproduktiboa partekatzea. Zainketetan ardurakide izateko joeran aurrera egitea.
- Behin-behinekotasunaren jazarpena; honetarako ezinbestekoa da zigorrak eta ikuskapenak asko gehitzea. Enpresei exijitzea prebentzio araudia benetan aintzat har dezaten. Hau ez betetzekotan, enpresei zein prebentzio-zerbitzuei zigor eredugarriak ezarri behar zaizkie. Mutualitateen kontrol publikoa ere areagotu beharra dago.
- Politika publikoei buruz, ELAk honakoa proposatzen du:
 - Aurrekontu-politika propioak, gastu publikoa, batik bat soziala, zeharo handitzeko helburuarekin.
 - Ongizate-estatua garatzen jarraitzea. Gizarte-babesaren hobekuntza (pentsioak, langabezia, gizarte-prestazioak, osasungintza, hezkuntza, gizarte-zerbitzuak, etxebizitza, ingurumena...)
 - Zerga-politika goitik behera aldatzea: azken urteotan ezarritako erreformak bertan behera utzi, soldatapeko ez diren errenta guztiak iraungitze epea baino lehenago ikuskatu eta gizartearen parte hartzea bide formal zein informaletatik gauzatu.
 - Demokrazia sakontzea, parte hartzea, herritarren kontsultak eta abar ahalbidetuz.

107. Bermatu egin behar da emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna, eta alor guztietara hedatu genero-ikuspegia.

108. Bestelako Europa bat eraiki behar dugu. Goitik beherako aldaketa galdatzen dugu Europa eraikitzeke prozesuan, herritarren interesak enpresen eta kapitalaren interesen gainera jar daitezkeen. Izan ere, Europaren krisia bere politiken krisia da. Europa sozial, demokratiko, solidario eta bidezko bat behar dugu, eta eraiki daiteke, baina ez gaur egun daraman norabidean. Horregatik, egunetik egunera premia handiagoa da norabide-aldaketa.

10. Mobilizazioaren premia

109. Aurreko kongresuan genioenez, "herritarren zerbitzura egon behar du ekonomiak, batez ere herritar xeheen zerbitzura, eta politikak ekonomiaren gainetik egon behar du. Ez da egia egin daitekeen politika bakarra eskuinekoa, neoliberala eta atzerakoia denik". "Gobernuek eta eragile politikoez uko egin diote, antza denez, aberastasuna banatzeari, eta kapitalaren eskarien kudeatzaile bihurtu dira; bien bitartean, suntsitzen ari dira zuzenbide laborala eta haren babesa, orain arte -gutxi-asko- izan dugun ongizate-estatuaren funtsezko osagaiak alegia".

110. Alabaina, uste dugu gobernuek eta administrazioek ez dutela eramango beren agendetara inongo politika alternatiborik gizartea ez bada mobilizatzen eta arriskuan jartzen elite politikoen estatusa. Islandiako esperientziak, adibidez, garbi erakutsi digu. Greziakoak, berriz, beste hau irakatsi digu: elite horiek noraino iristeko gai diren gizartearen eskarrietako bat ez onartzearen.

111. Krisiaren hasieran ekin genion bidetik -2009ko maiatzeko greba orokorra- jarraitu behar dugu. Harrezkero, beste lau greba ere egin dira, eta mobilizazioak, protestak eta proposamenak plazaratu ditugu. Lehenetsi egin behar dugu mobilizazioa, eta, metodo tradizionalekin batera, bestelako mobilizazio-bide batzuk asmatu.

112. Horretarako, aliantzak eraikitzen jarraitu behar dugu. 2012ko hasieratik hona zenbait sindikatu eta gizarte-mugimendurekin egin dugun bidea oso interesgarria da, eta hortik jo behar dugu aurrerantz ere, bai hemen, bai nazioartean.

11. Bestelako ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-eredu bat

113. Diru bihur daitekeena bakarrik hartzen du aintzat egungo ekonomia-ereduak. Horrenbestez, funtsezko zenbait alderdi ekonomiaren eremutik kanpora geratzen dira, ez baitaie balio ekonomikorik ematen. Baina gizakiok bi faktore hauen mende gaude: natura, batetik, eta beste gizaki batzuek eskaintzen diguten denbora, bestetik (etxeko zaintza-lanak, alegia, zeinak emakumeek egiten dituzten batik bat). Bai natura, bai denbora mugatuak dira, ordea.

114. Naturaren muga materialei bizkarra emanda dihardu sistemak, eta, zenbaitetan, gainera, neurririk gabe ekiten die. Bestalde, ez zaio jaramonik egiten etxeko lanari ("gizarte-erreproduktzioa" deritzon horri), eta soldatapeko lan bihurtzen denean, oso kondizio eskasetan izan ohi da.

115. Naturaren eta gizakion aurkakoa da, erabat, egungo ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-eredua. Hiru mundu baino gehiago beharko genituzke Hego Euskal Herriko egungo sistemari eusteko eta mundu osoari helarazteko; izan ere, nabarmen ari dira urritzen funtsezko gai batzuk (petrolio eta ur geza, adibidez), eta teknologia ez da gai arazo horiek konpontzeko. Beraz, egungo bideak, hazkundearenak, ezin du luzaroan iraun. Ekonomiaren alderdi materialaren deshazkundera iristen denean (iritsiko baita), kontua hau izango da: justizia-irizpideekin gauzatuko den, edo egungo arazoak eta desberdintasunak areagotuko dituen.

116. Jarduera ekonomiko guztiak ez dira onuragarriak gizartearentzat, ezta gutxiagorik ere. Hortaz, desafio gero eta premiazkoago honi ekin beharko diogu hurrengo urteotan: bestelako ekonomia bat eraiki behar dugu, non ekoizpenaren oinarria bizitzari eustea den, ez bizitza suntsitzea.

117. Ekoizpen-, banaketa- eta kontsumo-ereduaren erabateko aldaketa aldarrikatzen dugu, bizitzari lehentasuna ematea. ELAren mendeurrenako adieazpenean (2011ko uztaila), berretsi egin genituen gure klase-izaera eta gure abertzaletasuna, eta, horrez gain, beste hau ere azpimarratu genuen: ingurumen-

arekin lotutako gaiei gero eta arreta handiagoa egin behar zaiela. Eredu feminista ere funtsezko erreferentzia dugu alternatiba hori eraikitzeko, non bizitzaren iraunkortasuna den ardatza.

118. Horretarako, baina, aurre egin behar zaio zerbitzu publikoen deslegitimazio ideologikoari, haien hondamenari eta pribatizazioari. Halaber, konzientziazio-lan berezia egin behar dugu langileen artean, lantegietan jarduten baikara, eta ingurumena zaintzen eta bizitza lehenesten duten ekoizpen-ereduak aldarrikatu behar ditugu, eta eredu horiek abiarazteko trantsizio-prozesuak. Trantsizio hauek egun eragindako arlo eta enpresetan diharduten langileen etorkizuna aintzat hartu eta bermatu behar dute.

119. Ez da berria, inondik ere, proposatzen ari garen ikuspegia, ezta guk asmatua ere. Zenbait giarte-mugimendurekin (sindikatuak, talde ekologistak, feministak...) partekatzen dugu irizpide hori, eta bat gatoz egoeraren diagnostikoa eta helburua: herritarren bizimodua hobetzea, naturarekin bat eginik, gizakia-natura harremana jasangarria izan dadin.

AUKERA BERRIAK EUSKAL NAZIOAREN ERAIKUNTZAN

120. Txosten konfederalako azterketa sozialaren, ekonomikoaren eta politikoaren osagarri, autogobernuaren, demokraziaren eta giza eskubideen egoera ere aztertu behar dugu, baita normalizazio politikoa eta baketze-prozesua ere. Gai horien guztien ikuspegi argia izan behar du gure konfederazioak, euskal nazioaren eraikuntzarekin, demokraziarekin eta langileekin duen konpromisoa berresteko hurrengo lau urteotan.

1. Areagotzen ari da Espainiako estatuaren joera zentralista eta uniformizatzailea

121. Alor instituzionalean, Patxi Lopez lehendakari izendatzea ekarri zuen PSE-EE eta PPren arteko hitzarmenarekin hasi zen kongresu arteko garaia, ezker abertzaleari hauteskundeetan parte hartzea galarazi ondoren. Itun hura kontraesankorra zen klase-ikuspegitik, eta Euskal Herriak kanpora ezingo zatekeen inon sinatu. Helburuari dagokionez, hona hemen zer zuen: autogobernuaren sakontzea eragozteak eta EAEko autonomia-prozesua harmonizatzea. Izan ere, zenbait nazionalista espainiarren iritziz, "eskuetatik alde egiten ari zitzairen" prozesua. Bestalde, euskal nortasunaren (hizkuntza, kultura, lurraldetasuna, naziotasuna...) adierazpenak kendu nahi ziren hizkuntza-politikatik, hezkuntzatik eta komunikabideetatik, besteak beste.

122. Buruzagi sozialista ezagun baten hitzak ditugu horren adibide garbiena - Lopez lehendakari izendatuta "Euskadin trantsizio politikoa osatuta" zegola esan zuen-, eta kongresu honen ikuspegiarekin bat zetozen: PP-PSEren arteko aliantzaren helburua zen normaltasunez hornitzea Espainiako estatuan Trantsizio Politikoak ekarri dituen ondorioak: bipartidismoa, monarkiaren onespina, hizkuntza-uniformizazioa, sindikatuek bat egitea gobernuaren politikekin...

123. Nafarroan, 2011n, antzeko helburuekin osatu zuten koalizio-gobernua UPNk eta PSNk. Nafarroako aurreko presidenteak, Sanzek, ondo asko argitu zuen itunaren zergatia eta bere alderdiaren zatiketa: PSNrekin lankidetzan jarduteko eremu bat behar zuen UPNk, sozialistek euskal abertzaleekin gobernu-hitzarmenik sina ez zezaten eta, bide batez, euskal kulturaren eta nazioaren eskubideak aurrera egin ez zezaten. Gobernu-koalizioaren haustura gorabehera, ikuspegi horrek bere horretan jarraitzen du.

124. Azkeneko lau urteotan, lan-harremanetan eta politika ekonomikoetan nabaritu da, batez ere, uniformizazioa eta zentralizazioa. EAEn, helburu horrekin abiarazi zuten -segituan- elkarriketa soziala, gutxiengo sindikalarekin, edo transferitu zituzten enplegu-politika aktiboak, edo gertatu ziren Osalaneko kontuak edo partaidetza soziolaboraleko organoetakoak.

125. Hedabide nagusiek harrera ona egin zioten elkarriketa sozialari hasierako hilabete haietan. Krisi-garaian kontzertazio-politikak adosteaz gain, ordea, bazuen

bestelako helbururik ere elkarriketak. Zehazki, hiru: legitimazio soziala ematea erabaki judizial bidegabe baten ondorioz eratuako gobernuari; patronalaren desprestigioa eragozte, izugarrizko enplegu-erregulazioa bultzatzen ari baitzen, eta, azkenik, herritarrei sinetsaraztea gehiengo sindikala (gurea, bereziki) bazterrera utzita gizartearentzat erabaki onuragarriak har daitezkeela.

126. EAEko elkarriketa sozialak ez zuen ekarri inongo emaitza aipagarririk, klase-ikuspegitik begiratuta, bi hauek izan ezik: batetik, babesaren eman zion politika neoliberalen aplikazio zorrotzari; bestetik, legitimotasuna eman zion EAEko patronalari, gure sindikalismo-ereduaren etsai amorratuari alegia. Dena dela, elkarriketa sozialetik ezer gogoratzekotan, balantze ekonomikoa aipatu behar da: izan ere, haren bidez finantzatzen dira sindikatuak eta patronala, murrizketagariai izan arren.

127. Antzekoa izan da Nafarroako elkarriketa soziala ere, bai emaitzei, bai helburuei dagokienez. "Nafarroarako Garapen Ekonomikoko eredu berri bati" buruz etengabe jardun arren, ez dituzte aipatu ere egin aberastasunaren banaketa, enplegu-politikak, behin-behinekotasunaren aurkako borroka, gastu sozialaren defizita, zerga-sistemaren bidegabekeria, doitze-politikak... Gai horiek jorratu ez izanak garbi uzten du elkarriketa soziala deritzon horrek ez diela ekiten gizarte-ereduz aldatzeko ezinbestekoak diren gaiei, eta babes sindikala ematen zaiola langileen interesen aurkako politikari.

128. UGTk, CCOOek, LABek eta Confedebek egindako saio hutsarekin, euskal esparruan sektore-hitzarmen probintzialen eragina blindatzeko akordio bat lortzeko ahaleginarekin alegia, berriro agerian geratu da zenbait eragileren lehentasuna zein den, ELAren sindikalismo-eredua desprestigiatzea, gure posizioa eta estrategia ahultzea.

129. EAEko enplegu-politika aktiboen transferentziari dagokionez, berriz, elkarrekin negoziatu zuten, zuzenean, Espainiako gobernuak eta EAJk. Transferentzia harekin, Autonomia Estatutuaren irudia hobetzen saiatu ziren haren bultzatzaileek, oso ahulduta zegoen eta. EAJk, berriz, Patxi Lopezen gobernuak zigortu nahi zuen, hauteskundeak irabazi gabe eskuratu baitzuen lehendakaritza. Larriena, dena den, hau da: Eusko Jaurlaritzaren (eta ELAren) betiko jarrerari bizkarra emanda onartu zirela eskumen haiek, hau da, enplegu-politika aktiboak ez onartzea pasiboak ere ez badira transferitzen. Finantza-ikuspegitik, erabateko hondamena izan da transferentzia EAerentzat; gainerakoan, ez du uzten gure eremuan aplikatu beharreko enplegu-politikak zehazten. Hori dela eta, Espainiako estatuak erabakitzen dituen politikak aplikatu eta kudeatu behar ditu, nahitaez, EAEk, OCDEko langabezia-tasarik handienak ekarri dituzten politikak alegia. Oso kaltegarriak dira, beraz, langileentzat. Lanbideren sorrera izan du amaiera prozesuak, non sektarismoa eta gaitasunik zein eraginkortasunik eza izan diren ezaugarri nagusi.

130. Laneko osasunari dagokionez ere Eusko Jaurlaritzak hartu du hainbat erabaki, eta atzerapauso politiko garbia eragin dute. Espainiako Laneko Arriskuak Prebenitzeko Lan Fundazioari (EAEko mutualitateen antzekoak) dirua eskatzeak, adibidez, estatuko eredura makurtzea eta Madrigo "leihatilatik" pasatu beharra ekarri ditu ondorioztatu, nahiz eta funts horiek EAeri dagozkion, legez. Era berean, Osalanen eta Eraikuntzako Lan Fundazioaren arteko hitzarmenak ondorio hau ekarri zuen: EAEko eraikuntzako langileak Espainiako estatukoekin parekatzea, estatu mailako fundazio pribatu baten irizpideak onartzea eta Osalanen gela iraunkorra haren zerbitzura jartzea.

131. Halaber, egin beharreko araudi-aldaketak egin dira EAEko gehiengo sindikalak aintzat har ez ditzaten ez EAEko Kontseilu Ekonomiko eta Sozialean, ez Lan Harremanetarako Kontseiluan, nahiz eta EAEko Justizia Auzitegi Gorenak erabakia zuen honako hau: organo soziolaboraleko ELAren partaidetza bertan

behera geratu ondoren, legez kanpkoa eta onartezina zela gure ordezkaritza gainerako sindikatuen artean banatzea. Gauzatu egin da, hortaz, Lopez lehen-dakariaren eta Zabaleta sailburuaren eskutik, ordezkaritza usurpatzeko bidea ematen duen lege-aldaketa, lehenbiziko urratsak lbarretxeren garaian egin baziren ere. Prozesu horren helburua, berriz, hau zen: gure sindikatuaren salaketa isilaraztea, eraso neoliberalaren testuinguru honetan erakunde soziolaboralek ezertarako ez dutela balio aspaldi ari baikara aldarrikatzen.

132. Krisi-garai honetan Kontseilu Ekonomiko eta Soziala eta Lan Harremanetarako Kontseilua egiten ari direna ere salatu dugu. Kontseilu Ekonomiko eta Sozialak, adibidez, justifikatu egin ditu prestazio publikotan egin-dako murrizketak, eta diru-sarrera publikoen iturria koordainketak izan behar duela adierazi du (dirudienez, zerga-politika zertarako den ez daki KESeK); Lan Harremanetarako Kontseiluak, berriz, bikain ase ditu patronalaren nahiak, hitzarmen kolektiboak "egoerari egokitu" behar zaizkiola adierazi du eta. Honenbestez, behin betiko ondorio honetara iritsi da ELA: organo horietan parte hartu nahi baldin bada, ez da esan behar patronalaren edo gobernuaren gustuko ez den ezer.

133. Bestalde, langileentzat bereziki kaltegarria izan da EAJk eta Zapateroren gobernuak bat egin izana. Enplegu-politika aktiboei dagokienez ez ezik, langileen lan- eta gizarte-eskubideak larriki urratzen dituzten zenbait erreforma Gorteetan onartzeko ezinbestekoa izan zuen gobernuak EAJren laguntza. Gogora dezagun zenbait greba orokor eta mobilizazio egin direla gure herrian erreforma horien aurka, baita Rajoyren gobernuak onartutakoen aurka ere. UPNri ere leporatu daki-oke esan dugunetik asko, gobernu sozialistarekin harreman onak izan baititu; gogora dezagun, adibidez, pentsioen erreforma, 2011ko urtarrilekoa.

134. Negoziazio kolektiboaren erreforma -Zapateroren gobernuak onartua, UPNren laguntzarekin- dugu lankidetzat horren adibide bereziki larri bat, kendu egiten baitie euskal sindikatuak beren jardura-alorrean hitzarmenak negoziatzeko ahalmena. Klase-ikuspegia alde batera utzita, euskal langileen eskubide nazionalen aurkako erabakia ere bada, galarazi egiten baitaie beren borroka kolektiboko esparrua zehaztea. Erreforma baztertzaila dugu, beraz. Klase-ikuspegitik begiratuta, ari dira nabaritzen jada haren kalteak UGT eta CCOO sinatzen ari diren negoziazio kolektiboko eta egiturazko hitzarmenetan.

135. Krisi ekonomikoa lotsagabe ari dira baliatzen birzentralizatzeko dinamikak ezartzeko, gure autogobernua murrizten duten oinarri-legeen gehiegizko erabilerekin. Hala gertatzen da, esaterako, ekonomia- eta aurrekontu-politikarekin. ELAk behin eta berriro salatu du Gasteiz eta Iruñeko gobernuak makurtu egiten direla Espainiako gobernuaren aginduetara defizitari eta zor-jaulkipenari dagokienez. Gure autogobernuaren aurkako jokabide onartezina da bi gobernuena, eta, gainera, ez dator bat gure diru-kontuekin. EAEn, udazkeneko hauteskunde-kanpainari begira PPrekiko haustura iragarri ondoren, Lopezek ez du ukatzen hemen ere egingo dela murrizketarik. Nafarroan, berriz, Barcina presidenteak gobernutik bota eta gero hasi dira sozialistak kutsu aurrerakoia berreskuratzen. Itxura hutsa.

136. Testuinguru horretan, bada, etsigarria izan da ez ikustea benetako oposizio politikorik, kongresu arteko garaian, gobernura iristeko aukera zutenen artean. Orokorra eta sistematikoa da hitzarmen instituzionala, zerga- eta aurrekontu-politikari eta gai soziolaboralei dagokienez. Hartara, ikuspegi neoliberalak ondo go-tortuta geratzen da erakunde guztietan, edozeinek gobernatzen duela ere.

137. Hona hemen, bada, zer ondorioztatzen dugun atal honi dagokionez: jokorau oinarritzkoenak ere urratu ditu espainiar zentralismoak Euskal Herrian bere helburuak lortzearen: arerio politikoak paretik kentzea, lan-harremanen uni-formizazioa, eta sindikalismo guztiz otzana, politika neoliberalen laguntzailea.

2. Estatuak ez dio ekin nahi normalizazio politikoko prozesuari

138. 2011ko urrian iragarritako jarduera armatuaren behin betiko amaierarekin bukatu ziren hilketaz, mehatxuz eta jazarpenez betetako zenbait hamarkada, baita gure herriaren interes nazionalentzat kaltegarria izan den estrategia politiko onartezin bat ere. Beste arrazoi askoren artean, legez kanpo zegoen sektore politikoaren ahaleginagatik lortu da jarduera armatuaren amaiera, bide baketsu eta demokratikoen alde egiteko erabaki aldebakarra hartu ondoren. Horregatik, positi-botzat jo ditu ELAk norabide horretan eman diren pauso guztiak.

139. Jarduera armatuaren amaieraren ondoren zenbait gairi buruzko elkarriketa eta konpromisoak behar direla uste zuen (eta uste du) ELAk. Lehenik eta behin, premiazkoa da Espainiako eta Frantziako gobernuak “elkarriketak hastea gatazkaren ondorioei buruz, soilik, hitz egiteko”, 2011ko urrian Aieten egin zen Nazioarteko Konferentziaren Deklarazioak zioen lege. Elkarriketaren eta negoziazioaren alde egiten du, bada, ELAk, trantsizioa erraztearren, zaila izango dela bai baitaki. Desarmearekin lotutako gaiez gain, bestelakoak ere jorratu behar lituzke elkarriketak, bizikidetzarako eta gure herriaren normalizazio politikorako ezinbestekoak baitira; besteak beste, presoen eta erbesteratuen egoera, pertsonala zein kolektiboa.

140. Espainiako gobernuak, ordea, ez dio ekin nahi indarkeriaren amaiera ordenatua kudeatzeari, antzeko arazoak izan dituzten beste herrialde batzuetan ez bezala, eta gizartearen gehiengoak diotenaren aurka. 2001eko abenduan PPK eta PSOEk izenpetu zuten askatasunaren aldeko eta terrorismoaren aurkako itun hura du sorburu ezezekoak, zeinak nazioarteko eragile askoren harridura ere eragiten duen. Batetik, oinarritzko askatasunak eta eskubideak murrizteko aitzakiatzat erabili da itun hura -gure inguruko sistema politikoetan parerik gabea eta “eraso antiterrorista orokorraren” sasoian sinatua-; bestetik, euskal abertzaletasuna, oro har, deslegitimatze ere baliatu dute.

3. Eskubideen urraketa; adostasun eza gai larrietan

141. Eskubide-urraketa larriak ekarri ditu, bada, itun hark, eta oso zaila da haien kudeaketa. Besteak beste, hor ditugu: zigor-kodearen eta espetxe-araudien aldaketak; zuzenbidearen aurkako espetxe-politika (sakabanaketa), presoei eta haien senitartekoei gogor ekiten diena; gaixorik dauden presoen egoera; kartzelaldien luzapena; lehen espetxe-mailaren aplikazioa; egunkariak eta bestelako komunikabideak ixtea; alderdi politikoak, gizarte-elkarteak eta erakundeak (Udalbiltza) legez kanpo uztea; errebindikazio politiko eta sozialen aurkako errepresioa, gero eta gogorragoa; torturak eta tratu txarrak; sekula atxilotu ez den jendeari buruzko polizia-fitxak; militante politikoen jazarpena eta kontrola; atxiloketa indiskriminatuak eta “express” bahiketak; desagerpenak, argitu gabeko hilketak, eta, azkenik, “txikle erako” sumario judizialak.

142. Aparte aipatu beharrekoa da, bestalde, erakunde judizialen jokabidea. Estatuko bi alderdi politiko nagusiek izendatzen dituzte auzitegi-tako goi-kargu-dunak, eta, Euskal Herriko normalizazio politikoarekin lotutako gaietan, agintean den gobernuaren jokabide errepresibo eta antidemokratikoaren laguntzaile (edo sustatzaile) izaten dira epaitegiak.

143. ELAk maiz salatu ditu (eta hala egiten jarraitzen du) zuzenbidearen aurkako urraketa horiek guztiak. Hain da larria egoera, ezen terroristekin edo euskal abertzaletasunarekin bat egitea egozten baitzaio, estatu espainiarrean, itun antiterroristaren alderdiren bat aldatzea proposatzen duen eragile sozial, politiko, sindikal orori. Zoritxarrez, estatuko inongo eragile garrantzitsuk ez du bultzatzen

gatazkak konpontzeko inolako pedagogiarik, edo, halakorik egiten badu, larrutik ordaindu behar izaten du.

144. Segur aski, Rajoyren immobilismoaren atzean hau dago: alde baten eskubide-urraketak bakarrik kontuan hartzeko asmoa, eta independentziaren aldeko eremu sozial eta politiko baten iraunkortasuna eta garrantzia ez onartzekoa.

145. Horren guztiaren ondorio mingarrienetako bat adostasunik eza da, oraingo eta geroko bizikidetzak funtsezkoak dituen hainbat gairi buruzkoa alegia. Jakina, gai horietatik garrantzizkoena oroimenari eta biktimei (biktima guztiei) dagokiena dugu. Gaurkoz Euskal Herrian ez dago adostasunik ezta giza-eskubideen urraketa guztiak edo gehienak jasotzen dituen zerrenda ordenatu baten inguruan ere. Oraindik bide luzea dago egiteko hainbat kontutan: iraganari buruzko egia argitzea, biktima guztien memoria aintzat hartu eta justizia egitea, baita halako bidegabekeriak ez direla errepikatuko berma dezaketen tresnak (juridikoak, instituzionalak, hezkuntzakoak, etab.) izatea ere.

146. Azkenik, hemengo Barne Sailaren politika ere aipatu beharrean gaude. Hor daude, besteak beste, Cabacas gaztearen heriotza, edo Herritarren Segurtasunerako Legea (PSE eta PPren botoekin onartua), zeinaren aurka azaldu ziren Udaltzaingoaren eta Ertzaintzaren gure atal sindikalak. Prebentzioaren gainetik erreakzioa hobesten du araudi horrek, eta ez ikusiarena egiten die gero eta gehiago hedatzen ari diren herritarren pobretzeari eta bazterketa sozialari (gizarte-babesari, enpleguari, hezkuntzari, zaintzari... egindako murrizketen ondorio). Hain zuzen ere, pobretze eta bazterketa hori dira "segurtasun-arazoak" deritzen horietako askoren sorburua.

4. Gero eta onespren eskasagoa du Espainiako Trantsizioaren ondorengo sistemak

147. Aipatu dugun guztia gorabehera, gaur egun zalantzan ari dira jartzen hiru hamarkadatan tabu ukiezin izan diren Trantsizio Politikoko zenbait elementu. Hor ditugu, adibidez, oroimen historikoaren aldeko erakundeen lan txalogarria, edo monarkiaren deslegitimazio nabarmena. Gogora dezagun frankismoak ezarri zigula monarkia, Trantsizio Politikoa aurretik. Hor dugu, bestalde, Espainiako estatuan eroso sentitzen ez diren nazioen ezinegona (Katalunia eta Euskal Herriarena, adibidez). Izan ere, bere nortasunarekin obsesionaturik dabil Espainiako estatua. Horrenbestez, Euskal Herrian fase berri bati ekitearen aurkako estatuaren immobilismoa elikatzen dute faktore horiek guztiek. Aurreko kongresuak eman zuen jada iritzia EAEko estatutu politikoa aldatzeko Eusko Legebiltzarrak egin zuen proposamenarekin gertatu zenari buruz. Katalunian, berriz, eskandaluzkoak izan ziren hainbat gertakari (politikoki oso pedagogikoak izanagatik ere): Zapatero presidentearen jokabidea, ez baitzuen onetsi parlamentu katalanaren %90ak babestutako estatutua; gero parlamentuko tramitean (PSOEK gidatuta) egin zioten mozketak; PPK Auzitegi Konstituzionalean sartutako errekurtsioa eta egindako sinadura bilketa, eta goi-auzitegiaren azken epaia. Prozesua etsigarri honek, besteak beste, ekarri zuen gero etorri zen kontsulta prozesua eta duela gutxi herri katalanak egin zuen manifestazio erraldoia, Europan izango den estatu independente bat aldarrikatuz.

148. Gainera, egungo krisiaren testuinguruan, gero eta zabalduagoa dago honako uste hau: oligarkiari eta botere ekonomikoei oso mesedegarria izan zitzaien Trantsizioa. ELAren iritzian, ez da kasualitate hutsa Europako erakundeen esku-hartzea behar duten herriak hauek izatea: Bigarren Mundu Gerraren ostean, hainbat hamarkadaz, diktadura izaten jarraitu zutenak, hots, Espainia, Grezia eta Portugal. Are nabarmenagoa da hori oligarkia ekonomikoen demokraziaren aurkako despotismoa ikusirik, eskubide sozialak zein laboralak eta askatasunak

murritzten baitituzte, eta funtsezko erakundeak lege-aldaketak egitera behartzea (Espainiako Konstituzioa, adibidez, 2011ko abuztuan). Faxismo baten aurrean gaude, non gizartearen lorpen guztiak suntsitzen diren eta demokraziaren alderdi formalak bakarrik “ametzitzen” diren. Alderdi politiko tradizional handiak joko horretan murgildu dira, eta gutxi dira botere ekonomikoen jabetzapetik kanpoko komunikabideak.

149. Espainiako gobernuaren erantzunek, gainera, errepresio gehiago dakarte: greba-eskubidea are gehiago mugatzeko araudi bat prestatzekoan da, eta zigorkodea ere aldatu nahi du, antza, bere politika antisozialek eragiten duten protesta sozialari aurre egiteko. Hain zuzen ere, protesta (antolatua edo bat-batekoa, betiere haserrearek eragina) du helburu mehatxu horrek.

150. Aparte aipatu beharrekoa da ustez ETaren mehatxuagatik Euskal Herriatik alde egindakoei hemen bozkatzeko eskubidea emateko Espainiako gobernuaren asmoa. Hor ikusten dira, beste behin ere, Espainiako eskuinaren ezaugarriak: hauteskunde-iruzurraren, xantaiaren eta inposaketaren zale amorratua.

5. Euskal abertzaletasunaren hegemonia izateko norgehiagoka

151. Gure herrian gertatzen diren hainbat eta hainbat gauza estatuaren joera zentralista, uniformatzaile eta errepresibo horren ondorio dira. Horrenbestez, erantzun bateratua eman behar lukete subiranotasunaren, giza eskubideen eta demokraziaren aldeko indarrek. Zoritxarrez, ez da halakorik geratzen ari. Izan ere, egungo egoera politikoaren beste osagai nagusietako bat hau dugu, ELAren iritziz: euskal abertzaletasunaren hegemonia nork bereganatuko dabilen borroka, EAJren eta orain gutxi arte legez kanpo egondako ezker abertzalearen inguruan eratutako aliantzaren artekoa, alegia.

152. Bi indar horiek ahaleginean ari dira beren eremu sozialak, politikoak eta elektoralak zabaltzeko, eta polarizazio-dinamika nabarmena eragiten. Polarizazio horren helburua da gainerako talde sozialak, kulturalak edo politikoak (batzuk, inongo alderdirekin loturarik ez dutenak) mutur batera edo bestera bultzatzea eta, hartara, nortasun politikoaren mapa sinplifikatzea.

153. Nagusitasuna eskuratzeko borroka horrek, baina, hutsik utz lezake beste edozein eremu, hankaz gora jar litzake aurretikako lankidetzaren politikoak eta sozialak (gehiengo sindikala, adibidez), eta, sarri askotan, zenbait eztabaida sozialen konponbidea galarazi eta gatazkak eragiten ditu.

154. Ondorio garrantzitsuak dakartzkio borroka horrek klase-erakunde abertzale bati; gureari, hain zuzen ere, aliantzei dagokienez batez ere. Hona hemen aipagarrienak:

155. Hauteskunde-prozesuei eta berrespen instituzionalari ematen zaie lehentasuna, borroka sozial eta politikoaren eta jardun kulturalaren beste eremu batzuen gainetik.

156. Polarizazio hori dela eta, arriskutzat hartzen dituzte mugimendu abertzaleko hirugarren nortasun politiko eta sozial batzuk (gure erakundeak, adibidez). Izan ere, erne egon beharra daukagu, jarrera kritikoz jardun eta kontraesanak nabarmendu, klase-ikuspegitik betiere, halaxe agintzen baitugu geure izaerak. Gure jarrera hori, ordea, baliteke mehatxutzat ikustea alderdi abertzaleek.

157. Izan ere, polarizazio-borroka horrek, kosta ahala kosta, sinplifikatu, bereizi egin nahi ditu esparru politikoak, berezkoa baitute alderdiek hauteskundeetan, erakundeetan eta sisteman lehiatzeko grina. Hori dela eta, partekatzen dituzten aldarrikapenak lausotu egiten dira, eta bereizten dituzten alderdiak azpimarratzen dituzte. Are okerragoa: aliantza-politika kolokan jartzen dute. Ahalik eta esparru

gehien berenganatzea dute helburu, eta polarizazioarekin bat ez datozenak edo jokabide hori salatzen dutenak urruntzea.

158. Hala, bada, polarizazioaren logika lehenetsita, gerta liteke hankaz gora geratzea erakunde abertzaleen arteko joko-arauak eta harreman-kodeak. Ez da harritzekoa, beraz, gure erakundearekin harreman normalizatua izateko bi blokeen ezintasuna.

159. Hegemonia eskuratzeko borroka horren ondorioz larriena, gure iritzian, hau da: praktikan, gutxietsi egiten ditu krisi-garai honetako borroka sozialak eta herri xehearen aldarrikapenak. Ohiko jarduera politikoa, izan ere, etengabeko lehian aritzen dira alderdiak komunikabideetan eragin handiagoa nork izango, ordezkaritza instituzional handiagoa zeinek eskuratuko, honako edo halako sigla nagusituko... Logika horren arabera, "interes orokorraren" diskurtsoa -sobera ezaguna- nagusitzen da, eta lausotu egiten da arlo soziala. Beraz, gatazka politikoaren ardatza komunikabideen alorrera aldatzen da, hedabide nagusietara, kapitalaren mendekoak guztiak ere.

160. Nagusitasun-nahi horrek, ordea, oportunismo politikoa dakar berekin. Horren adibide dugu zenbait plataforma (pluralak, ustez) etengabe sortzen aritzea: sozialak, politikoak, errepresioaren aurkakoak... Lan egiteko era hori, berriz, oso kaltegarria da elkarlanerako eta indar-metaketarako, alderdien arteko lehiak bereganatzen baitu lehentasuna. Horregatik egin zion uko gure erakundeak, esaterako, Gernikako Itunean parte hartzeari.

7. Homologazio instituzionala, alor sozialaren gainetik

161. Onespen instituzionala eskuratzeko ahalegina da beste fenomeno garrantzitsu bat egungo euskal politikagintzan. Zeri deritzogun "onespen instituzionala"? Bada, eragile politikoei -abertzaleak, gure kasuan- gizartearen, beren botoemaileen eta iritzi publikoaren aurrean beren buruak "saltzeko", alor publikoa eta instituzionala kudeatzeko -gobernatzeko, azken batean- gai direla erakusteko egiten duten ahaleginari. Mekanismo sozial eta politiko garrantzitsua da ahalegin hori, nahiko mugatua baita lehia politikoak onartzen duen nortasun politiko, indar, jarduera eta aldarrikapenen kopurua.

162. EAJ, UPN eta estatuko bi alderdi nagusiak indar aski onetsiak dira alor instituzionalean. ELAren iritziz, bistakoa zen ez zela batere aldatuko urteotan politika publikoen joera neoliberala hiru indar horiek aspalditik gobernatzen dituzten administrazioetan (foru-, autonomia-erkidego eta estatu-mailakoak).

163. Horregatik, zorrotz aztertu du ELAk zerk ondorio izan zitzakeen, justizia sozialaren eta herritarren partaidetzari dagokionez, Bilduk Gipuzkoako foru-aldundia eta hainbat eta hainbat udal bereganatu izanak. Zoritxarrez, ez du aldaketa sakonik ekarri zerga-, aurrekontu- eta partaidetza-politiketan. Hala eta guztiz ere, positibotzat jo ditu gure konfederazioak koalizio horren beste zenbait erabaki; obra publikoetako lan-kondizioei buruzkoak, adibidez. Dena dela, uste dugu, oro har, lehentasuna ematen diola Bilduk bere homologazio instituzional, sozial eta politikoari, gobernatzeko konpromisoak hartzeko gai den indarra dela erakusteari.

164. Gogoan du ELAk zenbait erabaki hartu aurretik -zerga-politika, Kutxabank-Bildu ez dela saiatu gehiengo sindikalararekin ados jartzen, nahiz eta gehiengo horren jarduna txalotu egiten zuen erantzukizun instituzionalak bereganatu aurretik. Halaber, Bilduk ez die batere aukerarik eman sindikatuei politika publikoari eta zerga-politikari buruzko erabakietan parte hartzeko.

165. Hala, bada, zabalik da, berriro ere, aspaldiko eztabaida: nolako harremanak izan behar dituzte elkarrekin alderdi politikoak eta sindikatuek?

Zenbateko presio soziala “jasan” dezakete alderdi eta koalizio aurrerakoiek erantzukizun instituzionalak berenganatzean eta boterera iristean? ELArentzat, printzipio absolutua da sindikatuak botere instituzionalaren eta alderdi politikoen “mendeko ez izatea”. Printzipio horrek honetara behartzen gaitu: edukien arabera baloratzera hitzarmenak eta politikak, ez haien sinatzaileen edo bultzatzaileen arabera.

166. Gogora dezagun, beste behin ere: gure jardun sindikalak eta politikoak, gizartean eragiteko gure borondateak ez du inongo loturarik alderdien arteko hauteskunde-lehiarekin. Hamarkadak daramatza ELAk uko egiten hauteskunde-kutsuko ekimenetan parte hartzeari, inongo alderdi politikoren interesen arabera jarduteari. Hona hemen politikarekiko nahi dugun harremana: alderdiek onartu egin behar dute gure autonomia eta politikan eragiteko gure nahia.

7. Aukera berriak Iparraldeak aitortza instituzionala izan dezan

167. Ipar Euskal Herrian, lan egiteko era oso eraginkorra garatu da azken hamabost urteotan: elkarri uztartuta erabiltzen dira borroka soziala eta helburu jakin batzuekiko indar-metaketa. Helburu argiak, zehatzak, herritar guztiek ulertzeko modukoak dira, eta unean uneko indar-korrelazioarekin eta kontzientzia-mailarekin erdiesteko modukoak. Eraitza onak ekarri ditu (eta ari da ekartzen) lan hori, zenbait alorretan: Laborantza Ganbara, Abiadura Handiko Trenaren aurkako borroka...

168. Bestalde, Ipar Euskal Herriaren aitortza instituzionalaren gaia da nagusi, gaur egun, mugimendu abertzalean. Garapen Kontseiluaren eta Hautetsien Kontseiluaren lanak berretsi egiten dute metaketa-bide hori, eta aurrera eraman daitekeen bakarra hori dela erakusten dute. Hautetsien Kontseiluak, zehazki, bere jarrera azaldu zuen, irailaren 6an, Ipar Euskal Herriarentzako aitortza-estatutu bat eskatzeari buruz. Bilera haren alderdi negatibo bakarra Iparraldeko hautetsi sozialista batzuren jarrera-aldaketa izan zen, Hollande Frantziako presidente hautatu eta gero.

169. Nolanahi dela ere, Iparraldeko historia hurbilean ez da inoiz izan hain egoera aproposik erakunde espezifiko hori eskuratzeko. Ikuspegi politiko guztietako hautetsiek egin dute bat eskariarekin, zeinaren bultzatzaile, betidanik, abertzaleak izan diren. Bestalde, borroka armatuaren amaierak ahuldu egin ditu immobilisten argudioak, eta giro politiko berri bat sortu da. Horrez gain, zenbait iritzi-emaile ezagunek ere bat egin dute eskariarekin. Laburbilduz, 1981ekoa baino askoz ere hobea da egungo egoera.

170. Frantziako estatuko gobernuak (sozialista) zer jarrera hartuko duen ikustea falta da orain. Edozein delarik ere eraitza (aitortzak aurrera egiten badu, edo, aitzitik, Iparraldeko herritar gehinen nahia zapuzten bada), ziklo berri batean sartuko da Iparraldea, eta nahitaez doitu beharko dira estrategiak.

171. 2013a, bestalde, urte oso garrantzitsua izango da Iparralderako, 50 urte beteko baitira Enbatak Itxasuko Deklarazioa plazaratu zuela, Aberri Egunean hain justu ere. Mugimendu abertzale antolatua lehenera adierazpena izan zen hura. Aukera ona izan daiteke urteurren hori geroari begira zenbait eztabaida ideologiko eta estrategikori ekiteko.

172. Izan ere, badu nahikoa desafio mugimendu abertzaleak: krisi ekonomikoa; bake-prozesua eta presoak; euskararen irakaskuntza, erabilera eta ofizializazioaren aldeko borroka; abiadura handiko trenaren aurkako eta garraio kolektiboko zerbitzu egokien aldeko borroka; nekazaritzaren arazoak; Baionako unibertsitate-poloaren geroa; bertako txanponaren plazaratzea... Horrez gain, aurreikuspenek diote beste 30.000 lagun etorriko direla bizitzera Iparraldera. Jakina, horrek ere

eragina izango du lurralde-antolamenduan, gizartean, kulturean eta hizkuntzan. Nekazaritzaren gaineko presioa, bestalde, izugarria da; paradoxikoki, herritar arruntek arazo larriak dituzte etxebizitza bat eskuratzeko.

173. Mugimendu abertzaleak gogoeta egin beharra dauka hainbat kontzepturi buruz: nazioa, herritartasuna, Lapurdiko iparraldeko kostaldearen egoera (erreferentzia urruna euskal jendearentzat), dagokion lekua aurkitu behar du gizarte-mugimenduan, eta erantzun sinesgarriak eman egungo arazo sozial, ekonomiko eta ekologikoei.

8. Bada garaia demokraziaren eta giza eskubideen alorreko gabeziak gainditzeko

174. Bada garaia, bai, Euskal Herri osoan konpontzeko demokraziaren zenbait gabezia; adibidez, jardura politikoaren judizializazioak eragindakoak, edo botere judizialaren politizazioak sortutakoak; botere-banaketak ezaren ondorioak..., laburbilduz, Trantsizio Politikoaren garaitik arrastak dakartzagun guztiak eta itun antiterroristak erantsitakoak. Zehazki, ezinbestekoa da hamarkada honetan legez kanpo utzitako erakunde guztiak legeztatzea, eta eragindako kalteak pertsonalak zein kolektiboak) ordaintzea (zenbait egunkari, irrati eta aldizkariren itxierak, esate baterako).

175. Giza eskubideen alorrean ere eman behar da pausorik. Preso politikoak, adibidez, Euskal Herrira hurbildu behar dira; gaixorik dauden presoak, berriz, libre utzi, eta berrikusi egin behar dira "Parot doktrina" deritzonaren bidez egindako kondena-luzapenak, Europako Giza Eskubideen Auzitegiaren epaiaren arabera. Bestalde, libre geratu behar dute legez kanpoko erakunde politiko eta sozialetan jardutea beste "deliturik" ez duten militante guztiak.

176. Oroimenaren eta biktimen gaiari, berriz, behar duen garrantzia eman behar zaio. Biktima guztiei eman behar zaie dagokien laguntza eta ordaina, eta etorkizunean eskubide-urraketa gehiagorik ez izateko bitartekoak ipini. Ahal den neurrian, hamarkada hauetan izan diren giza eskubideen urraketa guztiak argitaratu behar dira. Euskal gizarteak badu eskubidea (eta obligazioa) urraketa horien guztien berri jakiteko, edozein zutelarik ere jatorria eta eragilea.

177. Gure konfederazioak, klase-erakunde demokratikoa den aldetik, gogotsu jardun nahi du aurrerantzean ere zeregin horietan, eta ez du ikusten, berez, inongo eragozpenik oinarritzko eskubide politiko eta zibilen alde elkarlanean jarduteko zeinahi erakunderekin. ELAren iritziz, dena den, oinarritzko zenbait irizpide onartu behar dira lankidetzak horri ekiteko, azken hamarkada hauetan alor horretan izan den jardura kontuan hartuta.

178. Lehenbiziko irizpidea honako hau da: elkarlanean jarduteko, ez dago zertan onartu beste erakunde politiko edo organismo sozial batzuen borroka historikoen legitimazioa. Gure iritzian, eskakizun eta eskubide-urraketa zehatz batzuen ingurukoa izan behar du lankidetzak.

179. Bigarren irizpidea, berriz, honi dagokio: norekin jardun lankidetzan. Izan ere, sarritan, ez da egiazko aniztasunaren alde egin oinarritzko eskubideen eta demokraziaren aldeko ekinean. ELAren iritziz, beste ezerk baino gehiagok erakusten du aliantzak egiteko (edo ez egiteko) erak zenbateko aldea dagoen aldarrikatzen denaren eta egiazki nahi denaren artean. Hegemonia eskuratzeko borrokarekin loturik dago hori. Eskubide zibilen, politikoen edo giza eskubideen aldeko plataformetan, adibidez, itun antiterroristarekiko babesa berrikusi ez duten zenbait erakunde onartzen dira, batere espiritu kritikorik gabe onartzen ere. Garbi erakusten du horrek, gure iritziz, plataforma horiek ez direla, beti, adierazten duten horren zerbitzura jarduten.

180. Hirugarren irizpidea, berriz, hau dugu: denen eskubide-urraketak eta sufri-mendua ikusteko ezintasuna gainditzeko konpromisoa.

181. Laugarrena, azkenik, aliantza edo ustezko aliantza horiek kudeatzeko moduari dagokio. Euskal gizarteko eragile askok diote ez dietela babesik eman nahi sustatzaile jakin batzuek aurrez prestatutako dinamika eta programei, ustez pluralak diren plataformetan parte hartuz.

9. Erabateko burujabetzan aurrera egiteko garai egokia

182. Euskal Herriaren erabateko burujabetzaren eta autodeterminazio-eskubideren alde maiz agertu izan da ELA, bai kongresuetan, bai bere Nazio Batzordearen hainbat adierazpen eta ebazpenen bidez. Halaber, askotan adierazi dugu indarrak metatu behar direla, estatu espainiarrak eta frantsesak ukatzen diguten eskubide demokratiko hori noizbait gauzatu ahal dezagun.

183. ELAren ustean, aldarrikapen hori ez dago, gaur egun, euskal erakunde politikoen lehentasunen artean, nagusitasuna nork eskuratuko lehian ari baitira, batetik, eta homologazio instituzionala jaso nahian, bestetik, iritzi publikoari bestelako mezurik bidaltzen zaion arren. Honenbestez, ez bada egiten ahaleginik elkarrengana hurbiltzeko, proposamenak aztertzeko eta barneratzeko, malguagoak izateko..., burujabetzaren aldarrikapena ez aurrera ez atzera gera daiteke puska baterako.

184. ELAren iritziz, aurrera egiten ez bada, atzeraka egiten da. Horren adibide dugu lan-harremanen alorra eta honen konpromiso-eremu berariazkoena, gizarte-babesa. Gure ustez, ikuspegi hori eraikuntza nazionalako zenbait alorretara ere hedatu daiteke: hizkuntza, kultura, sinbologia, komunikazio-arloa, esparru juridikoen sendotasuna...

185. Hala eta guztiz ere, kongresu konfederal honek uste du oraingo garai hau bereziki aproposa izan daitekeela burujabetza nazionalan aurrera egiteko, baldin eta aukerak ongi aprobetxatzen badira.

186. Alde batetik, guztiz gaurkotua eta koherentea da proiektu abertzalea, kapitalismoaren prozesu globalizatzaile jasanezina ikusirik, zeinak, gure Mendeurreneko Deklarazioan genioenez, "arau bihurtzen duen langileen esplotazioa, herrien zapalkuntza eta gure planetako bizitzaren eta baliabideen suntsipena". Testuinguru horretan, alternatiba orokorrak tokian tokiko prozesu sozialak sendotu behar ditu, batetik, eta, bestetik, internazionalismo berri baterako oinarri bihurtu, herri xehearen interesen arabera betiere, ez kapitalaren mesederako. Horrenbestez, ELAren iritziz proiektu abertzaleak bermatu egin behar ditu berdintasun, babes eta solidaritate sozialari dagozkion osagaiak; egitura komunitarioak indartu, kultur- eta hizkuntz-identitateen sustapen eta errespetua, baita pertsonen bizitza iraunarazten duen guztia zaintzea ere (elikagaiak, lurra, eredu produktibo eta estraktiboak, energien erabilera eta klima bera barne).

187. Zehazkiago, nazio gisara ere aukera aparta dakarkigu egungo egoerak, non estatuak (Espainiakoak, adibidez) botere ekonomikoaren eta finantzarioaren mende jardutea erabaki duten. Troiak eta estatuak ezarritako egiturazko doitzepolitikak hemen onartzea "errealismoa politikoa" deritzonaren mugak (estu-estuak) onartzea litzateke. "Errealismo" hori ez dator inondik ere bat soberanismo-proiektuarekin, aldaketa sozial eta politikorako tresna izan behar baitu honek, berez. Aberri Egunean genioenez, "zergatik ez erabaki, Hego Euskal Herrian, ez aintzat hartzea autonomia-erkidegoei, diputazioei eta udalei aginduko zaizkien doitzepolitikak?". Desobedientziaren alde egiten du ELAk, horrenbeste gezur eta gizartearen gehiengoaren aurkako aginduri aurre egiteko. Atal sozioekonomikoan

azaldu dugu nola ari diren erabiltzen oinarrizko legedia gure autogobernua edukiz husteko. Hortaz, nazio gisara ere “aski da!” oihukatu behar dugu. Hala egin dute Europako zenbait herrialdek; Islandiak, besteak beste.

188. Proiektu abertzalea ez dela zeharkakoa dio zenbaitek. ELAren iritziz, ordea, batez ere jende xehearen alde egiten duen proiektu soberanista batek legitimitasun handia eskuratuko luke herritarren artean. Aniztasun handia dago, izan ere, euskal gizartean nortasun politikoari, nazionalari eta kulturalari dagokionez. Hori da, gure ustez, burujabetzaren aldeko bide egoki eta baliagarri bakarra.

189. Prozesu hori, bestalde, izugarri indartu daiteke baldin eta herritarrei zuzenean galdetzen eta parte hartzeko aukera ematen zenbait gairen inguruan: azpiegiturak, herri-ekimen legegileak, zerga-politika, aurrekontuak, hondakinen kudeaketa... Erabakitze eskubideaz baliatzeko ohitura hartuz joan behar dugu, bai gure inguruko hurbileko gaiei buruz erabakitze, bai munduko gainerako estatu eta nazioekin zer harreman-mota nahi dugun argitzeko... Izan ere, erabakitze-prozesu zehatzetan areagotu daiteke burujabetza-kontzientzia, hots, prozesu horietan ikus dezakete herritarrek beren buruaren jabe izan nahi duen gizarte batean daudela. Zuzeneko demokrazia izan daiteke, beraz, biderik egokienetako bat abertzalengandik urrunen dauden sektoreak burujabetzaren alde jartzeko.

190. Baina inongo indar abertzalek (ez politiko, ez sindikalek) ezin du bakarka gidatu proiektu hori. Eta zailagoa izango da erakunde bakoitzak bere kasa badihardu, ez du jende askorik erakarriko gure proiektu nazionalak. Horregatik, gutxi-eneko eduki komun batzuk zehaztu behar dira, eta elkarlanerako irizpide batzuk ezarri.

191. Adostasun horren edukiei dagokienez, hona hemen zer zioen ELAren Batzorde Nazionalak 2007ko ekainean: “Gure ustez, subiranotasunaren baieztapen praktikoari buruzko adostasunak izan behar du ardatz, hainbat kontsulta edo erreferendum bidez. Herrialdeka eta indar-korrelazioaren arabera adostu beharko lirateke hitzarmenaren garapena, erritmoak eta martxan jartzea”. Bestalde, adostasunari lagundu egingo liokete, segur aski, Euskal Herria nazio gisara agerrarazten duten zenbait jokabidek eta instituzionalizazio-prozesuk.

192. Dena dela, adostasun-dinamika horretan aurrera egiteak ez du esan nahi garrantzia kendu behar diegunik borroka sozialari eta klase-interesei, prozesu honi egiten diogun ekarpen behinenari, alegia. Ezin dugu ahortzi, izan ere, klase-gatazkak daudela gure herrian. Funtsezkoa du mugimendu abertzaleak barne-kontraesan horiek dialektikoki onartzea ere.

193. Horretarako, baina, uko egin behar zaio burujabetzaren gaia fetixe gisa erabiltzeari. Ergelkeria da, batetik, pentsatzea burujabetza eskuratuta berez etorriko direla nortasun nazionalaren gainerako balioak eta osagaiak (euskara, justizia soziala, lurraldetasuna, kultura...). Bestetik, onartezina da beste uste hau: eragile sindikalek edo kulturek bultzatzen dituzten dinamikak gai sektorialak direla (bigarren mailakoak, beraz), helburu “nagusiaren” mendekoak. Uste horrek mespretxatu egiten ditu euskal gizarte antolatuen ekarpen etengabeak, eta ezin dugu inolaz ere onartu. ELAk ozen aldarrikatzen du bere antolakuntza-lanak eta langileen borrokak euskal nazioaren eraikuntzari egiten dioten ekarpena. Lehen mailako lan militantea da, eraikuntza nazionaleko beste edozein borrokaren parekoa.

194. Ez dago ezinbesteko indar sozial edo politikorik autodeterminazio-eskubidearen aldeko prozesu bat abiarazteko. Lehenago genioenez, euskal gizarte antolatuen indarrean sinesten dugu guk. Baina prozesuak ahalik eta aldeko indar gehien biltzen saiatu behar du. Aliantzei buruzko irizpidea (lehenago aipatua) ezin egokiagoa da burujabetza-prozesurako.

195. Uste dugu, halaber, bateratze-dinamika hori babestu egin behar dela, nola-bait, eta beste prozesu batzuetatik aparte utzi (hauteskunde-lehiatik aparte, adibidez), eta aliantzako erakunde guztiekiko errespetua izan behar dutela oinarri joko-arauek. Bestalde, uko egin behar zaio plataforma eta mugimendu ustez pluralak sortzeko joera aspaldikoari, mugimendu abertzaleko alderdien arteko borroka islatzea besterik ez baitute egiten.

196. Azkenik, ziur gara borrokarik eta mobilizaziorik gabe ez dela egongo ez aldaketa politikorik ez politika sozialen aldaketarik. Argi asko ikusten da Katalunian eta Euskal Herrian zenbaterainoko mugak dituzten lege-aldaketetan eta ekimen instituzionaletan bakarrik oinarritzen diren prozesuek. Erabakitze eskubideari buruzko kontsultak direla-eta Katalunian gertatutakoak garbi erakusten du zenbateko indarra duen gizarte zibilak erakunde politikoak oinarritzko adostasunetara iristeko gai ez direnean.

10. Burujabetzaren alde egitea euskal gehiengo sindikalaren alde egitea ere bada

197. ELAren iritziz, izugarritzko lana egin du azken urteotan (2009-2011) euskal gehiengo sindikalak. Izan ere, ez dago aliantza sindikalak egiteko beste aukerarik gehiengo horretatik kanpo. "Gehiengo sindikal" terminoaren esanahia ez da aritmetikoa bakarrik, eta lankidetzaren sindikaleko eremu alternatibo bat adierazten du, CCOO eta UGTren zentralizazio eta itun sozialeko ereduaz bestelakoa. Eustehorma sendoa izan da euskal gehiengo sindikala, Euskal Herriko lan harremanen eremua Espainiakoaren azpisistema bihurtu ez zedin. Alor sindikalari dagokionez, eredu errebindikatzaila, kontraboterekoa eraiki du; krisi-garaian, berriz, ez die babesik eman austeritate-neurriari eta erreformei, edozein indar politikok bultzatzen zituela ere. Horregatik, bada, berri oso txarra da, euskal langileentzat, euskal gehiengo sindikalaren blokeoa.

198. Esan dezagun blokeo hori ez duela eragin Espainiako estatuaren joera zentralistak edo administrazioen joera antisozialak, beste zerbaitek baizik: mugimendu sindikalaren autonomia eta inorekiko mendekotasunik eza onartzeko korronte politiko baten zailtasunak.

199. Izan ere, mugimendu sindikalaren sinesgarritasuna honetan datza: politika ekonomikoak edukien arabera baloratzean, ez haien bultzatzaileen arabera, are gehiago egungo egoera zail honetan. Politikakeria arrunta baino ez da gauzak "nork" erabakitzen dituen begiratzea, "zer" erabaki den begiratu orde. ELAren iritziz, euskal sindikalismoak ez ditu bereganatu behar Espainiako sindikatuen jokabide negargarriak, eta ez zaio ezkutatu behar iritzi publikoari eskuinak ez ezik ezkerrek ere ezartzen dituela egiturazko murrizketak.

200. Aliantza-politikei dagokionez, ELAren aukera nagusia LAB da, beste klase-sindikatu abertzalea alegia. Helburu nagusia, berriz, aliantza horren estrategia alderdi politikoen interferentziarik gabe erabaki ahal izatea dugu, eta, hortik abiatuta, muga sindikal, sozial eta politikorik gabeko aliantza bat eratzea. Sindikatuen autonomia dugu xede, hau da, inoren mendeko ez den estrategia sindikala garatzea, klase-ikuspegia ardatz dugula.

NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAREN LEHENA ETA ORAINA

1. Negoziazioa “krisia” baino askoz lehenagotik zegoen krisian

201. Kongresu konfederal honen ustez, gaur egun ere negoziazio kolektiboa da sindikatuon tresna nagusia aberastasunaren banaketa bidezkoagoa lortzeko. Horregatik, gogoz ekin behar diogu ekimen sindikalaren alderdi horri.

202. Zapaterok eta Rajoy negoziazio kolektiboaren alorrean egindako arau-aldaketak mugarri izan ditugu. Baina, labur bada ere, gogora dezagun askoz lehenagotik datorrela negoziazio kolektiboaren krisia, eta hala adierazi dute, azken hamarkada honetan, kongresu konfederalak txostenek.

203. Ekonomiaren eta ideologiaren ikuspegitik, patronalaren interesen aurkakoa da lan-baldintzen negoziazio kolektiboa; horregatik, hain zuzen ere, gero eta errepresio gogorragoa ari da jasaten ekintza kolektiboa eta erreibindikaziozkoa, gero eta nabarmenago urratzen dira gehiengoaren eta gutxiengoaren joko-arauak (batzuetan, patronalak bere kabuz; beste batzuetan, zenbait sindikatuaren laguntzarekin). Hori guztia dela eta, gero eta blokeatuago dago hitzarmen kolektiboaren sinaketa, bai sektore publikoan, bai pribatuan. Aldeko indar-korrelazioa izan dute patronalek eta, sarri askotan, ez dute behar izan lan-harremanak bideratzeko erabakirik ere. Hitzarmen kolektiboak, urte luzez blokeatuta, batetik; bestetik, gero eta greba luzeagoak, emaitza xumeak lortzeko: horra langileen aurkako indar-korrelazio horren ezaugarriak. Gure inguruko herrialdeetako egoeren antzekoa da hemengoa, estatuko zein nazioarteko datuek adierazten digutenez, batez ere azken urteotan. Euskal Herrian ez ezik, estatu osoan ehunka hitzarmen daude blokeatuta. Bestalde, negoziazio kolektiboaren estaldura gutxi asko orokorrak ez du galarazi langile gehienaren lan-kondizioak gero eta okerragoak izatea, Espainiako estatuan ez ezik beste zenbait ingurutan ere. Hor ditugu, adibidez, minijob deritzenak (minilanak), Europako potentzia nagusian, Alemanian.

204. Negociazio kolektiboaren azken erreformek sakondu egin dute ikuspegi klasista eta neoliberal hori, zeinaren helburua hau baita: soldatak jaistea eta krisi ekonomikoak nabarmen igoaraztea kapitalaren aberastasun-metaketa. Botere ekonomikoei ez die axola horrek guztiak krisia luzatzea. Jakina, langabeziaren eta behin-behinekotasunaren mailak lagun dituzte estrategia horretan, areagotu egiten baitituzte beldurra eta desmobilizazioa.

205. Herritarren pobretze horri justifikazio makroekonomikoa ere ematen diote: soldatak jaitsi beharra omen dago, moneta bakarra daukagunez ezin baita egin diru-doikuntzarik. Hartara, diote, soilik soldata txikiagoak ordainduz gero legoke Euskal Herria atzerriko merkatuan lehiatzeko moduan. Arrazoibide horrek ezkutatu egiten du, ordea, soldatek aberastasunean duten partaidetzak etengabe eta nabarmen egin duela behera azken 30 urteotan. Horregatik, inoiz baino bidezkoagoa da, egun, soldata-igoera aldarrikatzea. Ez dezagun ahortzi, bestalde,

gizarte-alderdi bat ere baduela soldatak (langilearen eta haren familiaren mantenua, kontsumoa, babes soziala eta alor publikoaren sendotzea), enpresarien irabazien oso bestelakoa.

206. Honenbestez, gogor egin behar dugu lan soldaten eta lan-kondizio duinen aldeko aldarrikapena ahuldu ez dadin. Egungo egoera latz hau (enpresa askoren itxiera, xantaia, erregulazio-espedienteak, hartzekodunen konkurtsoak, langileen kaleratzea...) akuilu izan behar dugu, testuinguru hain gogorrean gogo eta indar handiagoz lan egiteko bultzada.

2. Araudi-erreforma, lan-harremanen iragana eta orainaren arteko muga

207. Espainiako gobernuak otsailean onartutako lan-erreforma (eta, haren barruan, negoziazio kolektiboarena) mugarria da lan-munduentzat Espainiako estatuan, baita ELAren sindikalismo egiteko moduentzat ere. Are larriagoa bihurtu du egoera oraingo erreforma honek, eta Zapateroren gobernuak hilabete batzuk lehenago ezarri zuenak hasi zuen bidea. Orduko erreforma hark bidea ireki zion hitzarmen kolektiboen zentralizazioari -hemen negoziatzeko eskubidea kentzeko asmoz-, betiere lan-kondizioak hondatzeko asmoz. Erreforma horiek suntsitu egin dute negoziazio kolektiboa, orain arte ezagutu duguna behintzat.

208. Zentralizazioaren ondorioak, berriz, ari gara jasaten dagoeneko. Patronalak eta Espainiako bi sindikatu nagusiak ahalik eta etekin handiena ari dira ateratzen egoera berriak ematen dizkien zentralizazio-aukerei. Hori dela eta, geroa izenpetuko diren hitzarmen kolektibo askoren bidea erakusten digute 2011ko ekainaren 11z geroztik sinatu diren estatu mailako hitzarmen guztiek (eraikuntza, metala, merkataritza, zementuaren eratorriak, segurtasun pribatua, telemarketina, kontserbak, hirugarren adinekoentzako egoitzak, lorezaintza, enpresa kimikoetako egiturazko ituna...).

209. Azken batean, hau du helburu Rajoyren erreformak: soldatak gogotik murriztea, are indar gehiago emanez enpresariari, aldebakarreko lan-kondizioak ezar ditzan. Horretarako:

- Lehen tasun erabatekoa ematen die enpresa-hitzarmenetan onartutako hainbat gairi. . Noiznahi negoziatzea daiteke, eta dagokion sektoreko hitzarmenak agintzen dituen baldintzak baino okerragoak ezar daitezke.
- Urtebetera mugatzen du aurreragina (ultraaktibitatea). Hori dela eta, iraungitasun-data jartzen zaie urteen poderioz langileek metatutako lorpenei. Denbora, beraz, enpresariaren alde ari da. Soldatak maldan behera jarri dituzte, jaitsi eta jaitsi;
- eta hori nahikoa ez balitz edo, lehendik hitzartutakoa ez betetzeko erraztasunak ematen dira, hitzarmenen salbuespen-klausulen bitartez edo lan-kondizioak nabarmen aldaraziz.

210. Laburbilduz, gomendio huts bihurtu dituzte sektoreetako hitzarmen probintzialak Rajoyren eta Zapateroren erreformek, enpresariarentzat inongo obligazio-loturarik gabekoak. Goitik, estatu mailako hitzarmenen babesa dute enpresariak; behetik, berriz, enpresako hitzarmenena. Amaitu da, beraz, eskema klasikoa, non sektoreetako hitzarmenek gutxieneko baldintzak ezartzen zituzten eta, gero, enpresetan hobetu egiten ziren. Hortik atera beharreko ondorioa, honako hau: enpresan bakarrik egin daiteke borroka sindikalaren bidez irabazitako lorpenen defentsa eraginkorra. Haatik, sinetsita gaude negoziazio kolektiboaren eztabaida batik bat indar-erlazio kontu bat dela. Horregatik gure hausnarketa, atal honetan, antolakuntzari buruzko ataletik banaezina da.

3. Ez dago alderik patronal batetik bestera

211. Garbi erakusten ditu negoziazio kolektiboaren erreformaren mugak CENek eta elkarrizketa sozialeko sindikatuek Nafarroan sinatu duten itunak. Testuinguru berri honetan, non patronala ez baitago ezertan amore emateko prest, hau dute hitzarmen-aukera bakarra borroka sindikalari uko egin diotenek: 2012ko urtarrilaren 25ean AENCK (Negoiazio Kolektiboko Espainiako Hitzarmenak) Madrilen erabakitakoa berresten duen dokumentu bat, gomendio hutsez betea eta batere edukirik gabea.

212. Euskal patronala, jakina, pozez zoratzen dabil, ondo baitaki (inoiz baino hobeto) zer pribilegio dauzkan eta zer aukera berri dakartzkion araudi-aldaketak. Prest dago, honenbestez, azken muturreraino eramateko lan-erreformek eta negoziazio kolektiboaren aldaketek ekarri dizkioten aukerak. Ez dauka zertan uko egin ezeri, eta sektore eta enpresa guztietan hedatzen du izua. Beraz, ez dago "euskal patronalik" -zenbaitek besterik dioen arren-, hots, Espainiako enpresario-kultura ez bezalako euskal enpresario-kulturarik.

213. Horrez gain, alor publikoan, etengabe hondatu dira lan-kondizioak azkeneko hiru urteotan. Madrilgo dekretuez baliatuta, soldatak jaitsi egin dira, enplegua suntsitu, lanaldia luzatu, Borondatezko Gizarte Aurreikuspeneko Erakundeetara ekarpenak egiteari utzi... Horrez gain, Eusko Jaurlaritzak ez du bete ELAren hitzartutako mahai orokorreko ituna, eta berriro erakutsi du negoziazio kolektiboarekiko eta administrazio publikoko langileen eskubideekiko mespretxua.

214. Gogor ari dira Hego Euskal Herriko patronal publikoak langileen aurka, eta, de facto, onartzen ari dira Espainiako estatuaren eskumen-urratze larri bat. Bestalde, praktikan, Madrilen hartzen diren erabakiekiko erabateko mende-kotasuna erakusten dute. Beste aukera (minoritarioa), berriz, kostuak murriztearren bakarrik baliatzen dute zenbaitetan, erakunde batzuetan bultzatutako publikazioen eta errebertsioen harira. Gogor egingo du ELAk erabaki horien aurka. Ezinbestekoa da, beraz, politika-aldaketa bat.

4. Toki gehiagotara, eta hobeto, iristea

215. Aipatutako aldaketa guztiak direla eta, negoziazio kolektiboko premia larrienak zein diren zehaztu beharra daukagu. Adibide bat jartzearen, gogoan izan hitzarmenetako aurreraeraginaren aldaketak baliogabetu egiten duela negoziazio-eremuetan lan-erreforma gauzatzearen aurkako gure ahalegina.

216. Lehenbiziko eginkizuna, honenbestez, hau da: ahalik eta negoziazio-eremu gehienetara iristea. Erreformen helburua kontuan hartuta, enpresaz enpresa erantzun behar dugu; sindikatuak ez dio ezeri uko egin behar, edozein delarik ere enpresaren tamaina, sektorea, antolakuntza sindikalaren maila...

217. Larritasun hori dela eta, gure antolakuntza-ereduari buruzko gogoeta egin beharra daukagu, gure erakundea garai berrietara egokitzeko eta, hala, eragin-korrangoak izateko, langileen alde hobeto jarduteko. Beste hitz batzuekin esanda: iristen ez garen eremuetan eta antolakuntza sindikalik ez dagoen eremuetan, enpresariak bere lan-kondizioak ezarriko ditu. Segur aski, sektoreetako hitzarmenek ez dute izango, urte batzuetan, lehen zeukaten estaldura unibertsala, ez behintzat orain artekoa bezalakoa.

218. Negoiazio kolektiboak gai batzuetan enpresari ematen dio lehentasuna. Sektore eta enpresa batzuetan, beraz, gogorrago jardun beharko dugu lan-kondizio duinen alde, sektore horien izaera dela eta: azpikontratazioa, jabetza-aldaketa, enpresa estatu mailakoa izatea, hainbat lantokitan banatuta egotea...

219. Eremu horietan guztietan alternatibak eskaini behar ditugu. Seguruenik, ordea, ezingo dugu konponbide bera aplikatu egoera guztietan, era askotakoak baitaude. Erantzun partzialak izango dira, sektore bakoitzera egokituak, beste batzuetan nekez aplika litezkeenak. Nolanahi dela ere, ezin gara geratu iraganera begira, garai bateko estaldura jada emango ez diguten hitzarmen haien bermea eta babesa gogoratzuz.

220. Modu bakarra dago mehatxu horri aurre egiteko: antolakuntza. Ez dugu tirabirarik sortu behar egoera berriari ez erantzutearren; sektore bakoitza aztertu behar dugu, baina ahaztu gabe zer betekizun dakartzkigun lege berriak. Ez dugu atzera begira geratu behar. Ez dezagun ahortzi, bestalde, ez dagoela -oraingoz behintzat- sindikatuaren benetako antolakuntzarako araudi-mugarik, enpresarien boterea areagotu egin den arren. Konponbidea, beraz, honako hau dugu: sindikatua sendotzea.

221. Aurrerantzean, dena dela, alferrik egongo gara sindikatu batek, goragoko alorren batean, hitzarmen bat sinatu zain, gero hitzarmenaren edukiak eremu osora zabalduko ditugulakoan, lehen hala izaten bazen ere leku askotan. Negoziazio kolektiboaren erreforma berriarekin, eremu bakoitzean langileek egin dutenaren araberrakoa, soilik, izango dira lorpenak.

5. Informazioaren premia eta langile-batzarren indarra

222. Informazio egokia jasotzea, eta garaiz, ezinbestekoa dugu sindikatuak eta langileok. Garrantzi izugarria du sindikatuarentzat, izan ere, langileek bat egitea gure estrategiarekin, gure antolakuntzarekin eta gure negozio-ereduarekin. Ongi informatuta egon behar dute langileek sindikatuaren mezua zabalduko badute.

223. Zuzen eta argi eman behar dugu informazioa: dramatismo gabe, konponbideak bilatzeko gai baikara, baina erreformaren gogortasuna eta ondorioak ezkutatu gabe, botere osoa enpresarien esku uzteko eginga baita.

224. Informazio hori eraginkorra izan dadin, eskura ditugun komunikazio-bide guztiak erabili behar ditugu, bat bera ere baztertu gabe: informazio-orriak, aldizkariak, afiliatuen batzarrak, batzar orokorrak, trebakuntza-bilerak, teknologia berriak... Nolanahi dela ere, langileekiko hurbiltasuna da informazio-biderik eraginkorrena, lankide guztiekin jarduten den militantea alegia.

225. Batzarra, beraz, ezinbesteko tresna du borroka-sindikalismoak. Une ezin hobea da zuzeneko informazioa zabaltzeko eta klase-sentimendu kolektiboa sendotzeko. Gainera, atal sindikalak han eskuratu behar du bere lanaren eta estrategiaren legitimazioa.

226. Izan ere, nahitaezkoa funtsezkoa du botere sindikalak langile-batzarra, oraingo edo etorkizuneko ekimen sindikalak eskatuko digun ekinerako. Bai afiliatuen batzarra, bai orokorra, behar-beharrezkoak ditugu gure aldarrikapenak eta mobilizazioek arrakastarik izango badute. Horra bideratu behar ditugu erabaki nagusietako batzuk, partaidetza...

227. Baina ez dugu inprobisatu behar: batzarrak prestatu egin behar dira. Ezinbestekoa da hori. Argi zehaztu behar da batzar bakoitzaren helburua. Atal sindikalek edo enpresako ordezkari sindikalek sindikatuko arduradunarekin batera prestatu behar dute batzarra.

6. Prozesu iraunkorra, antolakuntza-lanari lotua eta inprobisazioaren mende utzi behar ez dena

228. Prozesu iraunkorra izango da negoziazio kolektiboa, eta atal sindikalek erabateko arreta eskaini beharko diote. Izan ere, hitzarmenak sinatuta gero ere, haiek aplikatuko badira, atal sindikalen, militanteen eta langile ondo antolatuen babes irmoa beharko da. Egunero egin beharko dugu borroka, lan-kondizioen funtsezko aldaketan eta bereizte-klausulen aurka.

229. Nolanahi dela ere, garrantzizkoena hau da: ohartzea antolakuntza eta negoziazio kolektiboa ez direla bereizita jorratu behar atal sindikalen eguneroko jardunean. Badugu, beraz, zer egina. Antolatzeke gure gaitasunaren arabera aldatuko eta hobetuko dugu gure egoera, babestuko ditugu gure eskubideak.

230. Aurreko kongresu konfederalean genioenez, "negoziazio kolektiboa da, gaur egun ere, ekintza sindikaleko tresnarik behinena, sendotu egiten baititu balio eta erreferentzia kolektiboak, eta jardun solidarioa sustatzen, lan-harremanak indibidualizatzeko joera neoliberalaren aurrean. Horregatik, hain zuzen ere, langileen tresnarik garrantzitsuena da lan-kondizioak hobetzeko eta aberastasuna hobeto banatzeko".

231. Horrela, bada, erabakigarria da afiliazioa, eta gure militanteen helburu nagusietako bat izan behar du. Izan ere, benetako negoziazio kolektiborik izango bada, ezinbestekoa dugu ELAk langile antolatu ahalik eta gehiena izatea.

232. Negoziazio kolektiboa prozesu iraunkorra izaki, ordea, inprobisazioak alde batera utzi behar dira hura prestatu behar denean. Lan planifikatu baten emaitza izan behar du negoziazioak emaitzarik ekarriko badu, ez patronalaren jarreraren aurkako bat-bateko erreakzioa.

233. Azkenik, eremu bakoitzean, lehentasuna eman behar diogu erreformari alternatibak bilatzeari, borrokarako alor guztiak zehazteari, aldarrikapenerako eta borrokarako arloak prestatzeari.

7. Zenbait jarraibide negoziazio kolektiboa antolatzeke

234. Hona hemen, labur antzean, negoziazio kolektiboaren antolakuntza praktikoko zenbait irizpide, aurreko kongresutik hona erabili ditugunak:

235. Militantea. Talde antolatu bat (atal sindikala) ezinbestekoa du gure antolakuntza-ereduak, alor bakoitzean ELAren ahotsa eta ordezkaria izan dadin. Ordezkari sindikalak gidatu, sustatu eta bultzatu behar du atal sindikala. Egitekoak, berriz, partekatu egin behar dira. Afiliazioa helburu estrategiko bihurtzen duten militanteak dira jarduera sindikalaren ardatza, ondo baitakite horrek ematen digula indarra.

236. Ordezkarien eta sindikatuaren arteko lotura. Ordez kari-taldeak eraginkorrak izan daitezen, enpresetako arduradunek (idazkari federalek eta ETEetako arduradunek) dagokien gidaritzaren bereganatzen dute: zuzeneko harremana, maiztasun jakinekoa eta metodikoa izan behar da ordezkariekin; denen artean zehaztu behar dira ordezkariak enpresa horietan dituzten eginkizunak; ondoren, berrikusi egin behar dira eginkizunak, eta, azkenik, hainbat enpresatako ordezkari-taldeak partekatu behar dituzte esperientzia arrakastatsuak.

237. Trebakuntza sindikala. Funtsezko tresna da trebakuntza sindikala militante-taldeak sendotzeko, kohesionatzeko eta erakundeko kide sentiarazteko. Ezinbesteko erreferentzia da, prestakuntza ideologikoa behar baitugu militanteok, dagozkigun erantzunei ekiteko.

238. Jarduera sindikalaren ondorio dira negoziazio kolektiboaren emaitzak. Ez da aski ordezkaritza izatea: afiliatuak behar ditugu. Izan ere, afiliazioa da aldarrikapen sindikaleko konpromiso kolektiboaren frogarik onena. Horretarako, antolatu egin behar dira atal sindikaleko lanak (eginkizunak banatu), langileekin eta afiliatuekin hitz egin, haien arazoak entzun, eta haien kezkak, geureganatu.

239. Ez da aski eskakizun-zerrenda egokia edukitzea. Enpresen, sektoreen eta langileen premia nagusien diagnostiko zehatza egin behar da. Diagnostikoa egiteko, berriz, bide bakarra dago: jendeak parte hartzea haren prestakuntzan.

240. Lan-planak, izan ere, erabakigarriak dira gure jarduerak eragina eta onspena izan ditzan. Lan-planek osagai hauek, gutxienez, izan behar dituzte: helburuak, metodoa, planifikazioa, denbora-epeak eta balorazio-elementuak.

241. Partaidetza-moduak, berriz, hobetu egin behar ditugu: langile bakoitzarekin hitz egin behar dugu, afiliatuekin eta afiliatu gabekoekin; bilerak egin behar dira afiliatuekin, baita batzarrak ere. Gure eredu sindikalean, funtsezkoa da batzarra: behin-behinekotasunaren eta diskriminazioaren aurkako borrokak eta aberastasunaren banaketa zuzenagoak legitimazio kolektibo sendoa eskatzen dute. Batzarrek ematen dute, beste ezerk baino gehiago, legitimazio hori. Gure tresna nagusietako bat dugu batzarra. Langileen partaidetzak, izan ere, izugarri elikatzen du klase-sentimendu kolektiboa.

242. Irabazteko, ezinbestekoa da informazioa. Lehendik ere azaldu dugunez, oinarriko legitimazio horren zerbitzura dago informazioa ere: egiazkoa, kontrastatua, sinesgarria eta denentzat eskuragarria izan behar du informazioak, edozein delarik ere langilearen adina edo prestakuntza. Langilez langile jardun behar dugu, paperaz baliatuz (aldizkariak, orriak, ohar-taula...) eta teknologia berriei uko egin gabe.

243. Gatazkarako gaitasuna. Gure indar-korrelazioaren arabera lor ditzakegu (edo ez) gure helburuak. Langileen legitimazioa dugula ikusi behar du patronalak, eta borrokarako prestatuta gaudela.

244. Ezinbesteko edukiak. Lehentasunezko edukiak hautatzea erabakigarria izaten da jarduera sindikalean. Helburu nagusiak zein ditugun azaldu behar diogu gure jendeari, eta garbi adierazi zer zaigun baliagarri eta zer ez. Afiliatuekin eta enpresako langileekin helburuak zehaztu ondoren, zabaldu egin behar ditugu.

245. Denboraren kontrola, boterearen kontrola. Denboraren kontrola erabakigarria da, batez ere erreforma eta gero. Izan ere, askotan, etengabeko bilera-jarduna bilakatzen du patronalak negoziazio-prozesua, edukirik proposatu gabe, gu nahasi eta gure helburuetatik aldentzearen.

246. Erresistentzia-kutxa, ezinbestekoa borrokari eusteko. Funtsezko tresna du negoziatioak erresistentzia-kutxa, zenbaitetan grebara jo behar izaten baita. Gatazka bat irabazteko, beraz, hedatu egin behar da langileen artean kutxaren premia eta haren eginkizun solidarioa. Ez dago erresistentzia-kutxa baino elementu solidarioagorik; izan ere, askok jarri behar izaten dute dirua gutxi batzuek patronalarekin lehiatu ahal izateko. Horregatik, hain zuzen ere, gure eredu sindikalaren ardatzetako bat da.

8. Aldarrikapenak eta hitzarmenen aplikazioa

247. Izugarrizko lana egin dugu azken urteotan negoziatio kolektiboaren alorrean. Beste edozein irizpideren gainetik jarri ditugu edukiak, eta, jakina, hala egin behar dugu aurrerantzean ere.

248. Edukiez gain, ordea, kontuan izan behar da hitzarmenaren aplikazioa, loteslea den edo ez, zein behartzen duen zertara, zer baldintza ezartzen dituen... Hortaz, edukiak eta haien aplikazioa, bi alderdiak zaindu behar ditu sindikatuak. Baina alferrikakoak dira edukiak ez badago haiek betetzeko obligaziorik. Obligazioa, berriz, kaltegarria da ez badago edukirik. Beraz, ez du balio "lehengoari eustearren, eskakizunak jaitsi" ikuspegiak.

249. Aplikazioari dagokionez, ikusi besterik ez dago zer gertatu den eraikuntzan hitzarmenaren aplikazioa bermatzen ez badugu zer gertatuko den ondorioztatzeko. Hitzarmena aplikatu ez izanak, izan ere, "legerik gabeko eremu" bihurtu du sektore hori, erreforma iritsi aurretik gainera.

250. Bestalde, lehenago genioenez, erreformaren ondorioak leuntzen lagundu dezaketen edukiak ere lehenetsi behar ditugu orain, ohiko eskakizunekin batera (lan-kondizio hobek, aberastasunaren banaketa...).

9. Erreformaren aplikazioaren aurka

251. Erreformaren aplikaziorik ezari edo aplikazio mugatuari dagokionez, gai hauek bultzatu behar ditugu negoziazioan:

- Aurreraeragina: Ez dago inongo arrazoirik aurreraginari ez eusteko, patronalaren ezezkoa izan ezik, eta, bermatzeko, klausulak ezar daitezke. Dagoeneko ari dira ezartzen zenbait tokitan.
- Malgutasuna: Negoziazioari bihurtu behar dugu malgutasuna, enplegua suntsitzeko tresnatzat erabili nahi baitu patronalak gai hori.
- Hitzarmenaren aplikazio eza: Hitzarmenak ez aplikatzea galarazteko edo mugatzeko elementuak eraman behar dira hitzarmenetara.
- Lan-kondizioen funtsezko aldaketa: Itunen ordezt hitzarmenak edukitzeak mugatu egiten ditu erreforma aplikatzeko aukerak.
- Kaleratzeak: areagotu daiteke kalte-ordainean kobratu beharreko egunkopurua, eta langileak kaleratzeko arrazoi-kopurua, mugatu.
- Absentismoari dagokionez, zergati hau medio egindako kaleratzeak eragozteko ezinbestekoa da, pertsonen "gaixotzeko eskubidea" bermatu nahi badugu. Gaixorik dagoen norbait lan egitera behartzea pertsonen duintasunari egiten zaion onartu ezineko eraso da, eta langilea umiliatzen du; bestalde, berarentzat zein lankideentzat osasun- eta segurtasun-arriskua biderkatu egiten da horrela.

10. Eskakizunak

252. Eskakizunak eta erreibindikazioak jorratzean, ez ditugu ahaztu behar negoziazio kolektiboaren eta, oro har, egoera sozioekonomikoaren gure azterketaren ondorio nagusiak. Komeni da gogoratzea, beraz, negoziazio kolektiboak arautzen dituela langileen lan-kondizioak; erreformen eginkizuna soldatei eraso egitea dela; malgutasunaren helburu nagusia soldatapeko enplegua suntsitzea dela; krisi-garaian ere diru asko irabazten duten enpresak badaudela, eta, batez ere, negoziazio kolektiboa tresna bat dela, aberastasuna banatzeko eta lan-kondizio duinagoak lortzeko.

253. Enplegua: enpleguari eustea erabateko lehentasuna da. Halaber, ezinbestekoa da enplegua sortzeko hitzarmenak sustatzea. Subrogazio-bermeak, bestalde, negoziazio kolektiboaren ardatzetako bat izaten jarraituko du.

254. Soldatak. Aurreko urteko KPlak izan behar du erreferentzia soldata-igoeren negoziazioan. Gure ustez, KPlren gainetik ere igo behar lirateke soldatak. Aitzitik, inondik ere ez dugu onartu behar soldatak produktibitatearen arabera erabakitzea. Eztabaida ustela da hori. Izan ere, soldatak produktibitatearekin eta lehiakortasunarekin lotzea egin behar denaren aurkakoa egitea litzateke. Soldatak igota, enplegua ere igo egiten da.
255. Lanaldia. Negoziazioaren ardatzetako bat da, eta are garrantzitsuagoa izango da, bai soldatei bai enplegu-sorrerari dagokienez. Izan ere, zenbat eta luzeagoa lanaldia, orduan eta handiagoa langabezia-maila. Lanaldia murriztea eta soldatak igotzea, horra HEHko milaka langabeei eskain diezaiekegun irtenbide bakarra.
256. Azpikontratazioa: azpikontratazioaren aurkako borrokak lehentasuna izaten jarraitzen du ELArentzat. Alde batetik, azpikontratak mugatzen edo kentzen ahalegindu behar dugu; bestetik, homologazioen bidez, lan-kondizio duinak lortu behar ditugu azpikontratatuentzat. Eta hori guztia lanpostuak mantentzearekin bateratu beharra dago.
257. ABLEak. Ez dugu onartu behar Aldi Baterako Lan Enpresak kontratazio-tresna eta enplegu-agentzia gisara jarduterik, erreformak hori sustatzen badu ere.
258. Behin-behinekotasuna eta diskriminazioak. Behin-behinekotasunaren aurkako borrokak lehentasuna izan behar du negoziazioan. Emakumeak nagusi diren sektoreei, beraz, berariazko tratamendua eman behar zaie, emakumeek jasaten baitute gehienbat egoera hori.
259. Laneko segurtasuna eta osasuna. Laneko arriskuen erabateko prebentzioa bultzatu behar dugu enpresetan, lan-istripuei eta gaixotasun profesionalei buruzko datu beldurgarriei muga jartzeko. Horretarako, gai horren gaineko legeek diotena hobetzeko eskakizun zehatz batzuk egin behar dira. Besteak beste, lortu behar dugu arriskuen ebaluazioa, trebakuntza, osasunaren zaintza, mutualitateen kontrola, ergonomia, psikosoziologia eta abar negoziazio kolektiboan sartzea.
260. Genero-berdintasuna: 250 langiletik gorako enpresetan, hitzarmen kolektiboan egon behar dute berdintasun-planek. Enpresetan genero-berdintasuna bultzatzeko benetako tresnak izan behar dute berdintasun-planek. Horretarako, diagnostiko errealak egin behar dira, eta hobekuntza-neurri eraginkorrak proposatu. Dena dela, berdintasun-planik bultzatu ezin den enpresetan ere neurri zehatzak jarri behar ditugu gizonen eta emakumeen arteko berdintasuna eta erantzunkidetasuna lortzeko: neurriak kontratazioan, lana eta familia uztartzeko bitartekoak, trebakuntza, ordainketa-politika...
261. Euskararen normalizazioa: euskara normalizatzeko planak eta neurriak eskatu behar ditugu, lantegi guztietan izan dadin euskara zerbitzu- eta lan-hizkuntza erabatekoa.
262. Lanpostuen erreserba: eskakizun hau ere gero eta gehiago aldarrikatzen da.
263. Minusbalotasunak: bermatu egin behar da legearen aplikazioa.

11. Aliantzak eratu

264. Aliantzak egitera behartuta gaude, egoeraren larritasuna ikusirik eta, batez ere, indar-korrelazioa kontuan harturik (patronalaren aldekoa erabat). Aliantzak eratzeke, diagnostikoak, estrategiak eta helburuak partekatu behar dira. Alabaina, XII. Kongresuan genioenez, "ez borondateak, ez premiak ez digute ezkutatu behar zer baldintza objektibo behar diren aliantzak eraginkorrak izan daitezen".

265. Honenbestez, konpromiso hauek bereganatzen ditu ELAk aliantza horiek eratzeke:

- Negoziazio kolektiboaren erreformari, ondorioei eta alternatibei buruzko azterketa juridikoa eta politikoa partekatzen ahaleginduko da.
- Sektore guztietan bilatuko eta eskainiko ditu berariakzko alternatibak.
- Borroka-eremu errealak sustatuko ditu, sinatzaileentzako lotesleak.
- Patronalarekin lehiatuko da, legeak haren esku jarri dituen pribilegioak kentzeko.
- Ahal duen guztia egingo du lantegietan lanaren eta negoziazio kolektiboaren erreforma aplikatu ez dadin.

266. ELAren iritzian, patronala da negoziazio kolektiboaren blokeoaren erantzule bakarra. Oraingoa batik bat aldebakarreko blokeoa da, izan ere, sekulako boterea metatu du patronalak azken hamarkadetan. Helburua, berriz, hau du: lana are gehiago prekarizatzea, enplegua ahalik gehien doitzeta, eta soldatak nabarmen jaistea. Horregatik, hain zuzen ere, uste du ELAk ez dagoela baldintza politiko, ekonomiko eta juridiko egokirik patronalarekin hitzarmen edo itun orokorreko eremu bat adosteko. Egoera honek, aldiz, gure indar-erlazioa hobetzeko erronka latza jotzen digu.

267. Negoziazio kolektiboaren alorrean, zehazkiago, ELAk ez du uste blinda daitekeenik negoziazio probintzialeko eremua ez patronal honekin (horretarako egin da, izan ere, erreforma), ez estatu mailako itunak sustatzen, bultzatzen, lehenesten eta sinatzen dituztenekin eta, ondorioz, alor txikiagoetan (probintzial-etan, adibidez) gai askoren negoziazioa eragozten dutenekin. Horregatik, ez dugu aliantzarik egiteko asmorik sindikatu horiekin, Espainiako estatuaren edo Hego Euskal Herriko gobernuen finantziario-iturrien mendeko izaten jarraitzen baitute.

268. Bestalde, ahalmen juridikoa ere izan behar dute hitzarmenek. Oinarrizko printzipioa da hori, bistakoa, eta eginkizun hau du: patronalarekin borondate hutsezko hitzarmenik ez sinatzea, gero eta gehiagotan egiten bada ere. Hitzarmen horiek, askotan, halako lorpen batzuk eskuratu dituztela sinetsarazten diete langileei, lorpenik ez egon arren; bestalde, enpleguaren, lan-kondizio hobeen, elkarriketaren eta balio jakin batzuen alde diharduen talde gisara azalarazten dute itun horiek patronala iritzi publikoaren aurrean.

269. Horregatik, uste dugu ez dela jarraitu behar alegiazko kontakizun horiekin, inongo alternatiba ez diren aukerak eskaintzen alegia. Negoziazio kolektiboko planteamendu serio eta arduratsu guztiek eskatzen dute benetako egoerari aurrez aurre begiratzea, gauzei dagokien izenarekin deitzea, langileei ez ezkutatzea zenbateko desabantaila duten patronalarekiko gaur egun, eta, hortik aurrera, hitzarmen ustelak ez sinatzea (sektoreetako esparru-hitzarmenak, adibidez).

MILITANTZIA INPLIKATUAGOA, ANTOLAKUNTZA- ALDAKETETARAKO PRESTATUA

1. Lehentasuna, antolakuntza

270. ELAk beti eman dio lehentasuna antolakuntza garatzeari eta hobetzeari, uste osoa baitu ordezkatzan dituen langileen interesak babesteko honako hau behar dela: enpresa eta eskualdeetan egitura osoa eta benetako antolakuntza duen proiektu bat.

271. Negoziazio kolektiboari buruzko atalean eta sozioekonomikoan azaldu dugunez, goitik behera aldatu dituzte joko-arauak, langileen aurka gogor eraso egiteko. Gutxieneko orekak suntsitu egin dituzte, patronalaren mesedetan. Helburu hori zuen sektorekako hitzarmen probintzialak baliogabetzeak eta haien ordeztatu edo enpresa mailakoak hobesteak, adibidez.

272. Horrek guztiak izugarritzko desafioa dakarkigu, baita antolakuntza aldetik ere. Segur aski, egokitu egin beharko ditugu gure antolakuntza-eredua, funtzionamendu-arauak eta egiturak, langileen alde jarduteko tresna eraginkorra izaten jarrai ahal dezagun. Dagoeneko zabalik dago horri buruzko gogoeta sindikatuaren, eta laster ikusiko da horren emaitzarik. Ondorioak edozein direlarik ere, ordea, antolakuntza hobea, militantzia sendoa eta konprometitua beharko ditugu gerora ere lantegietan langileak antolatzeke eta, hartara, gure eskubideen alde egiteko.

2. Balioetsi dezagun egiten duguna

273. Antolakuntzaren aldetik, bizitasun eta eskakizun-maila handikoa izan da kongresu arteko garaia. Krisia dela eta, gure koadroek eta militanteek enplegu-erregulazioko espedienteak, konkurtsoak, enpresa-itxierak, langileen kaleratzeak, grebak, negoziazioak... kudeatu behar izan dituzte. Horrez gain, hainbat eta hainbat greba eta mobilizazio egin ditugu krisiaren kudeaketa neoliberalaren aurka, eta gatazka ugari bultzatu ditugu hitzarmenen alde, patronala krisiaz baliatzen ari baita enplegua erregulatu eta soldadak jaisteko. Erreakzio-lana izan da gehienbat gure jardura hori guztia, baina guztiz beharrezkoa, eta gure erakundearen aha-legin nagusia bihurtu da kongresu arteko garaian.

274. Bestalde, berriro ere ordezkaritza handiena guk lortu dugu, gainerako sindikatuekiko alde handiarekin, eta, batez ere, afiliazio-lan handia egin dugu, milaka langile erakarri baititugu gure proiektu konfederalera. Hori da, hain zuzen, gure independentzia politiko eta finantzarioaren bermea.

275. Horregatik, bada, gure militanteen ahalegina eta zintzotasuna azpimarratu behar ditugu antolakuntzari buruzko txosten-atal honen hasieran.

3. Antolakuntzari buruzko test-a, etorkizuneko egokitzapenen atari

276. Jakina, antolakuntzari buruzko test moduko bat ere izan da kongresu arteko sasoia, hor ikusi baititugu gure indarguneak, hobetu beharreko alderdiak eta hutsuneak. Gogorra da, zinez, ikustea nola ari garen galtzen posizioak langileok testuinguru zail honetan, baina gogoratu behar dugu indar-korrelazioa ez dagoela gure esku soilik. Aldiz, gure esku dago antolakuntza aldetik zer hobekuntza-aukera dauden aztertzea eta haiez baliatzea.

277. Soldatak nabarmen jaitea dute helburu lanaren eta negoziazio kolektiboaren erreformek. Horretarako, suntsitu egiten dute lehengo negoziazio kolektiboaren egitura, enpresariari izugarritzko boterea ematen diote, eta ahuldu egiten dute langilea, murriztu egiten baitzaizkio eskubideak, indibidualak zein kolektiboak. Lan-harremanei dagokienez, mugarria ditugu erreforma hauek, dagokion atalean azaldu dugunez. Horregatik, hain justu ere, uste dugu aldaketak izango direla lan-munduan, eta haietara egokitzeko ahalegin handia egin beharko duela sindikatuak.

278. Oso barneratua dugu ELAko militanteok sindikatua tresna bat dela. Gure erakundea ez da, berez, helburu bat, langileen alde jarduteko tresna baizik. Baina klase-leialtasun horrek etengabeko egokitzapena eskatzen du, lan-munduaren egoerara etengabe egokitzea alegia, langileen interesen eta asmoen alde egiteko. Horra, bada, datozen urteotan nahitaez egin beharko ditugun antolakuntza-aldaketak eta -egokitzapenen xedea: gure klasearentzat, langile-klasearentzat, baliagarri izaten jarraitzea, defentsa kolektiboko lanabes eraginkorra izatea langileen interesak jokoan dauden maila eta eremu guztietan. Aurreko kongresuko esloganak, beraz, indarrean dirau, erabat: Langileekin.

279. Honenbestez, negoziazio kolektiboaren erreformak dakarkigun antolakuntza-lanaz arduratu beharra daukagu, hots, lantegiak sindikalizatu egin behar ditugu, araudi-erreformak indargabetzeko leku bakarra lantokiak baitira. Horregatik, lehentasuna eman behar diogu antolakuntza-lanari.

280. Ohartzen gara, noski, zenbateko garrantzia duen gure antolakuntza-eredua egokitzeak; ohartzen gara, halaber, zer ziurgabetasun ekarriko dizkigun geroak, baina, hala eta guztiz ere, adorez begiratzen diogu etorkizunari. Ehun urtetik gora ditu jada gure erakundeak, eta etengabe egokitu izan da euskal langileei tokatu zaizkien egoera eta estualdi guztietara. Jazarpena, ilegalizazioa, diktadurak... denetik ikusi dugu; orain, berriz, askatasun sindikalak zaintzapean ditugu, nabarmen atzeraka egiten. Ibilbide luze horretan, antolakuntza-aldaketa garrantzitsuak egin behar izan ditugu.

281. Urruti joan gabe, 1990eko hamarkadan argi ikusi genuen zer haustura zekarren lan-munduaren prekarizazioak, nolako amarruak ziren elkarriketa eta adostasun soziala. Garbi ohartu ginen instituzioetan parte-hartzeak protagonismo faltua ematen zigula sindikatuoi, baita finantziario publiko eskuzabala ere, horren truke langileen eskubideei eta interesei bizkarra emateko prest egonez gero. Sasoi hartantxe erabaki zuen ELAK kontrabotereko eredu sindikala bultzatzea. Hoiri zela eta, belaunaldi- eta genero-berrikuntza garrantzitsua egin behar izan genuen, eta egitura federalak eta eskualdeetakoak egokitu. Bestalde, botere politikoaren xantaia jasan behar izan genuen. Izan ere, diru publikoa ondare pribatua balitz bezala erabiltzen du botere politikoak, eta instituzioekiko "leialtasuna" eskatzen du sosik eman aurretik. Horrez gain, komunikabideen eraso gogorriak

ere eutsi behar izan diogu, gure sindikatuaren lanaren garrantziaz ongi asko ohartuak baitira.

282. Etengabeko egokitze-ahalegin horrek bizitasuna eman dio gure erakundeari, eta horri esker ari gara oraingo krisia kudeatzen, besteak beste. Hain zuzen ere, egokitze horregatik jasotzen dugu gaur egun ere langileen babesa, eta horregatik egiten du bat gure sindikatuarekin alor eta lan-egoera oso desberdinetako hainbat jendek. Horixe da, guretzat, aintzat hartu beharreko legitimotasun-iturri bakarra geroari begira.

4. Afiliazio- eta ordezkaritza-maila areagotu

283. Zenbaitek esanagatik kapitalismoaren egungo fasean sindikalismoak etorkizun iluna duela, lau urte hauetako ibilbideak berretsi egiten du gure ustea: egoera honetan ere eutsi dakioke botere sindikalari, baita areagotu ere.

284. Kudeaketa-txostenean ageri denez, egia da ez dugula lortu saldo positiborik, afiliazioari dagokionez, kongresu arteko epean, baina igo egin da populazioa aktiboan genuen afiliazio-tasa, besterik ez bada langabeziaren igoeragatik.

285. Milaka langile atxiki zaizkio gure proiektu sindikalari krisi-garai honetan, bai baitakite gurea dutela beren babes pertsonal eta kolektiborik onena.

286. Izan ere, afiliazioa du ardatz gure eredu sindikalak, hala nahi eta behar dugulako. Horrek ematen dio gure proiektuari legitimaziorik garrantzitsuen, lehenago ere azaldu dugunez. Afiliazioa dagoen tokian sindikatuak gorputza du, eta afiliatzea nortasun kolektiboa baiesteko egintza bat da, botere ekonomikoak eta patronalak lan-mundu indibidualizatu bat nahi dutelarik. Halaber, afiliazioari esker eusten dio gure proiektu konfederalak independentziari, bai politikari bai finantzei dagokienez. Krisi-egoerak, bestalde, areagotu egiten du gure uste hau: inoren mendeko ez den sindikalismoak bakarrik egin diezaieke aurre kapitalaren erasoari eta politika kapitalaren mende jartzeko ahaleginari.

287. Horregatik, bada, premiazkoa dugu saldo positiboetara itzultzea, epe laburrean gainera. Horretarako, baliagarri izaten jarraitzen du XI. Kongresuan genioenak: "Eskualde-batza guztietan eta lau federazioetan helburu zehatzak ezartzeko gai izan behar du gure sistematikak, gure metodoak. Lehentasuna eman behar diogu eginkizun kolektibo horri, ez dugu une batez ere utzi behar bazterrera".

288. Ari gara, dagoeneko, lan horri ekiten. Dena den, federazioen eta eskualdeen planifikazioari uztartuta egon da afiliazioa -gero eta gehiago, gainera-, ez hala-beharrari, datuek erakusten digutenez, eta hala jarraitu behar luke.

289. Bestalde, afiliazioari estu lotuta egon ohi dira hauteskunde sindikalak ere. Funtsezko uste eta apustu hau du abiapuntu gure lanak, oraingoak eta gerokoak: negoziazio kolektiboaren azken erreformak beste arrazoi bat dakar hurrengo urteotan gure ordezkari-kopurua nabarmen areagotzeko. ELAk lortzen dituen gehiengo mende egongo da, batez ere, hitzarmen kolektiboen sinadura ahal den sektore guztietan.

290. Zoritxarrez, azken erreformak dakarren izugarritzko desafioari erantzuteko erantzukizuna bereganatu duen konfederazio bakarra gara, eta sobera dakigu enpresa sindikalizatuak eta hitzarmen kolektiboak dauden lekuetan bakarrik bermatuko direla, gutxi asko, lan-kondizioak. Honenbestez, sindikalizazio-lan horren ardatzetako bat ditugu hauteskunde sindikalak, orduan -besteak beste- ohartzen baitira langileak talde bateko partaide direla, orduan hautatzen baitituzte beren ordezkariak, eta, hortik aurrera, antolatzen baitituzte lan-kondizioak hobetzeko lan-plan kolektiboak. Ordezkaritza hori, eta afiliatu-kopurua handitze,

dugu lan-kondizioei eusteko eta hobetzeko behar dugun indarraren hornitzaile bakarra.

291. Sendotu egin behar dugu, hortaz, egiten ari garen lan sistematiko hori. Gure iritzian, hazkuntza-aukera nagusietako bat hau dugu: ordezkartzarik ez dugun enpresetarako lan iraunkorra planifikatzea. Beraz, federazioek eta eskualdeek lan hori planifikatu egin behar dute, hurrengo aldi trinkoan ere jarrita dituzte-lar begiak.

292. Oro har azalduta, EAEko ordezkartzaren %40a berreskuratu behar dugu epe laburrera. Lor dezakegu helburu hori. Nafarroan, berriz, egin ditugun antolakuntza-ahaleginek hazkunde iraunkorra ekarri behar digute, eta 1.500 ordezkartaren kopurua finkatu. Badakigu, noski, haizearen kontrako asmoa dela gurea, ikusirik gure sindikatuaren aurkako patronalaren herra, baina uste dugu emaitza positiboekin amai dezakegula beste laurteko bat.

5. Lidergo partekatuak sendotu

293. Erakunde kohesionatua gara, eta horixe dugu ezaugarri nagusietako bat. Hainbat hamarkadaz egin dugu gogoeta gure antolakuntza-ereduaz, eta komunikazio bizia sustatu dugu, bai formala, bai informala. Bilera organikoa dugu funtsezko tresnetako bat antolakuntzari buruzko eztabaida horietarako. Hala ere, bada hobetu beharreko alderdi bat gure barne-funtzionamenduan.

294. Zuzendaritza partekatuko organo sendoa da gure Nazio Batzordea, sindikatuaren kohesioaren eta antolakuntza-koherentziaren bermatzailea. Baina, batzordeko kideen lan-karga izugarria dela eta eguneroko jardunean komunikazioa ez da behar bezain bizia, eraginkorra eta sakona. Nazio Batzordeko kideek alorrek zuzentzen dituzte eta garrantzi handiko erantzukizunak dituzte, jende eta talde askoren ardura dute eta. Hortaz, komeni da tarteak hartzea (formalak eta ez-formalak) gogoetak egiteko, dinamika zuzentzeko, militanteen eta taldeen ekarpenak hobetzeko.

295. Eskualdeetako idazkariek eta federazio-zuzendaritzek partekatzen dute enpresak eta alorrek sindikalizatzeko ardura dutenen gaineko zuzeneko gidaritza. Ezagutza-maila eta ikuspegi desberdinak dituzte federazioek eta eskualdeek, baina elkarren osagarriak; beraz, emankorragoa izango da guztien lana elkarrekin harreman zuzenagoa baldin badute, aberatsagoa eta askoz ere eraginkorragoa izango baita lidergo kolektiboa. Lidergoek garrantzi handia izango dute fase honetan, non jardura sindikala oztopoz, atsekabez, amorru-unez eta, zenbaitetan, ezintasunez josita dagoen. Gidatzea laguntzea da, partekatzea, zuzentzea, hobetzea, animoak ematea eta ilusioa piztea, aldarreak eta moral kolektiboak garrantzi handia baitute krisi-garai honetan.

6. Eskualde integralaren alde, are irmoago

296. Gure eskualdeetako taldeen funtzionamendua are biziagoa da egungo fase honetan. Tresna izugarri baliotsua ditugu gure eskualde-batzak: erantzukizunak denon artean hartzeko aukera ematen digute, talde-lanean, konpartimendu itxirik gabe, zuzendaritza bakar batekin. IX. Kongresuan (1997an) eskualde integralen alde egin genuen apustua, beraz, erabat zuzena izan zen. Egutero ikusten dugu haren eraginkortasuna: lagungarri zaigu gatazketarako, hauteskundeetarako, batzarretarako, grebak eta mobilizazioak prestatzeko...

297. Bestalde, eskualdeetan gauzatzen da antolakuntza-lana eta -politika; hortaz, haietan erabaki eta zuzendu behar da eguneroko lana, haietan gogoratu

behar dira lehentasunak, haietan atzeman aukerak eta egituratu/koordinatu laguntzak.

298. Horregatik, bada, berrikusi beharra daukagu eskualde integralaren funtzionamendua, eta hobekuntzarik behar duten alderdiak hobetu egin behar ditugu.

299. Beraz, eskualdekako jarduera-planak prestatu behar ditugu berriro ere, tresna egokia baitira eguneroko jardun zoro horretan ez galtzeko, ikuspegi zabalarekin eta helburu nagusien arabera lan egiteko.

300. Federazioek, berriz, dagokien eremuaren ikuspegi osoa izan behar dute. Horretarako, enpresa handiak eta txikiak bildu behar dituzte federazioaren jardunera. Bestalde, lan-eremu zabala eta sakabanatua dute eskualde bakoitzeko enpresa txiki eta ertainen arduradunek, are konplexuago egungo testuinguru honetan. Horregatik, gehiago eta hobeto babestu behar dituzte ETEetako ardura-dunak federazioek (eta eskualdeak, oro har), lehentasun- eta aukera-irizpideen arabera.

301. Ez da lantegi erraza, egiteko ugari izaten baita eguneroko ekinean eta, sarritan, elkarri esku artean dugunaren berri emateko ere denbora hartzea kostatu egiten baita. Baina helburu horren zerbitzura jardun behar dute eskualdeen eta federazioen egiturek, eguneroko harremana eta hurbiltasuna bidaide dituztela.

7. Federazioak eta sindikalizatu beharreko sektoreak

302. Gure federazioei dagokie negoziazio kolektiboa sustatzea, are gehiago Rajoyren erreforma eta gero, norabide bikoitzean: negoziazio-esparru izan daitezkeenak berriz kokatzea, eta antolakuntzaren garapena sustatzea, indar-korrelazioa gure alde jartzeko. Egiten dakiguna hobeto egitera bultzatzen gaitu desafio horrek, eta egoera berrira egokitzeko aldatzera eta berritzaile izatera.

303. Federazioko organoek (idazkaritza federaletan, batez ere) esperientziak alderatzeko eta partekatzeke eremu izan behar dute. Izan ere, gure jarduera sindikala (bizia, aniztuna, ugaria eta errealitatea ongi menderatzen duena) dugu ezagutza-iturri nagusia. Horregatik, bilera organikoetan gai izan behar dugu ondorioak ateratzeko, irizpideak ezartzeko eta haien jarraipena egiteko.

304. Enpresak eta eremuak sindikalizatzeko helburuak areagotu egiten du idazkaritzako kideen eta beren lan-eremuetan sindikalizazioa bultzatu behar duten ordezkarien arteko harremana. Hurrengo zenbait ataletan (bilerekin kalitatea, lan-planak eta jarraipena) jorratuko ditugu zabalago gai horiek.

305. Sindikalizazioa sustatzeko, oso garrantzizkoa da sektoreetako antolakuntza-funtzionamendua bultzatzea. Ezin da, ordea, sektore guztien balorazio bateraturik egin, oso desberdinak baitira alor pribatua eta publikoa, baita lau herrialdeak ere. Baina, bistakoa denez, oso ongi funtzionatzen dute batzuek; beste batzuk, berriz, hobetu egin behar dira, eta, azkenik, zenbaitetan asko dago egiteko. Kasu guztietan, ordea, ikusi dugu garapen-potentzial handia dutela.

306. Antolakuntza-sistema egokia hautatzen bada, izan ere, handiagoa da militanteen atxikimendua. Horrek, noski, eraginkortasun handia ematen digu jardura sindikalerako. Sektore bakoitzak bere berezitasunak ditu, baina, gure ustez, gogoeta orokor batzuk egin ditzakegu. Aintzat hartu behar dira gogoeta horiek aurrera jarraitu ahal izateko.

307. Sektore bakoitzeko berezitasuna hartu behar da abiapuntutzat suspertze-lanari ekiteko.

308. Militanteak non egon daitezkeen atzeman behar dugu, sektore bakoitzean, eta parte hartzeko aukera eskaini, gogoeta kolektiboa sustatuz, azterketarako eta estrategia zehazteko ekarpenak eskatuz. Funtsezkoa da militante-gune horien ekarpena federazioek nondik jo behar duten asma dezaten.

309. Bestalde, sektoreen eta federazioetako organoen arteko osagarritasuna sustatu behar da.

310. Irabazteko, eskualdeka antolatu behar dugu sektoreen jarduera, eta esku-aldeetako garapen federalarekin eta lanbide artekoarekin indartu. Sektoreetan lan egiten dutenek, bestalde, erakundearen eta eskualdearen ikuspegi orokorra izan behar dute.

311. Beraz, sektoreetako militantzia federazio eta eskualdeetakoekin uztartzeko ahaleginarekin jarraitu behar dugu.

312. Bestalde, ordu-metaketagatiko liberatuek proiektu sindikala hedatzeko lan oso garrantzitsua egiten dute, eta horregatik sindikatuko gainerako arduradunek dituzten aukera berberak izan behar dituzte prestakuntza sindikal, ideologiko, antolakuntzako eta teknikoari dagokienez.

313. Azkenik, militanteak ez ezik, ordezkariak ere erakarri behar ditugu gure lan-jardunera.

8. Lanaren eta bileren kalitateia hobetu beharra

314. "Zaila da lan gehiago egitea, baina hobeto egin dezakegu". Azken urteotan, sarri entzun dugu esaldi hori. Honenbestez, antolakuntzari buruzko trebakuntza-saio ugari ari gara egiten, lan-sistema horiek hobeto erabiltzeko. Arazo objektibo bat daukagu, izan ere: lan-karga handia. Ez dugu arazoaren larritasuna gutxitu behar, eta metodo-kontua dela esan, edo agendaren kontrolarena, edo lehentasunik ezarena... edo erosoan gabiltzan lanak egitearen kontua. Baina, bestalde, egia da badagoela zertan hobetu, eta hobetu beharra daukagula alor hauetan: lehentasunen ezarpenean, agendaren kontrolean eta lan-metodoan.

315. Lan-planak kontrolatu egin behar ditugu, eta haien jarraipena egin. Komeni da jarraipena egin behar diegun gai nagusiak zehaztea, hartara planaren bilakaera ebaluatu, zuzendu eta hobetu egin baitaiteke, eta, gainera, lehentasunak ezarri. Dena dela, krisia hasi zenetik hobetu garelakoan gaude, alderdi horri dagokionez. Baina arazorik eta erresistentziarik ere sumatzen dugu oraindik ere. Horregatik, gure iritziz,

- Lan-metodoak zuzendu eta hobetu egin behar ditugu.
- Lehentasuna eman behar diogu enpresak eta eremuak sindikalizatzeari, eta, jakina, afiliazioari.
- Jarduera sistematikoagoek (hauteskunde sindikalek, adibidez) eskatzen dituzten protokoloak eta mekanismoak erabili behar ditugu.
- Ahalegin handiagoa egin behar dugu militanteak antolatu, kohesionatu, motibatu, gureganatu eta mobilizatzeko.

316. Alde horretatik zuzenketak egin beharrean gaude, gure proiektuak ezin bestekoa baitu militante-taldeak ardurak eta lanak berenganatzeko gai izatea. Gure ustean, urratsak egiten baditugu norabide horretan, aurrera egingo du gure planifikazioak; horrek, berriz, nabarmen hobetuko ditu gure antolakuntzaren emaitzak.

317. Bide horri ekiteko, ordea, alderdi praktiko oso garrantzitsu bat azpimarratu behar dugu: bileren kalitatea. Lan sindikalaren parte handi bat era guztietako

bileretan kudeatzen da: bilera formalak eta ez-formalak, informazio-bilerak eta erabakiak hartzekoak, eztabaidatzekoak eta erabakiak betearaztekoak, sektorekako bilerak edo lurraldekakoak, militanteenak edo afiliatuenak, txikiak edo handiak... Beraz, ez da gehiegikeria hau esatea: bilerak dira, seguruenik, gure lan-tresna nagusia. Horregatik, bada, bileren kalitatea zainduz gero, nabarmen hobetuko da gure antolakuntza. Zenbat eta hobeto egin bilerak, orduan eta ekarpen handiagoa gure erakunde osoari.

318. Lana eskatzen du bilera-prestakuntzak, egia da hori, baina, gerora, lan gehiago aurretzen digu prestaketak. Hortaz, bilerak nola prestatu ikastea eta bilerak egiteko denbora hartzea oso lagungarri izango zaigu, gerora, antolakuntza-lanerako. Izan ere, ondo prestatutako bilera batek balio erantsia du, partaide dituenentzat, trebakuntzari eta prestakuntzari dagokienez.

319. Bileran direnei laguntzeko, gaiak sakon, egokiro eta bizitasunez jorratu behar dira. Bestalde, jardunbide egokien erabilera sistematizatu egin behar dugu bileretan, batez ere enpresen sindikalizazioari (bileren helburu nagusia, hain zuzen), krisiaren kudeaketari eta negoziazio kolektiboari dagokienez.

320. Ahal den guztietan, txostenak eraman behar ditugu, idatziak eta aldeztuak aurretik prestatuak, bileran direnek informazioa behar bezala jaso dezaten eta edukiak hobeto barneratu eta eztabaidatu ditzaten. Erakundeko organo guztietan egin behar dugu hori. Bileretako ondorioak idatziz jasotzea ere komeni da; hartara, hobeto hedatuko ditugu bilerako eztabaidak, ondorioak eta irizpideak lana gauzatu behar den eremuetara. Bestalde, organoetan gaiak jorratzean errepikapenak saihestu egin behar ditugu.

9. Hiru jarduera-lerro: sindikalizatu, egituratu eta mobilizatu

a) Sindikalizazioan sakondu

321. Txosten honetan maiz azpimarratu dugu alderdi hau: etorkizun hurbilean, sindikalizatutako eremuek bakarrik izango dituzte lan-kondizio duinak, aplikatzen diren hitzarmenak... eskubideak, alegia. Horrenbestez, negoziazio kolektiboaren premietara egokitu behar dugu gure antolakuntza-eredua, edozein egoeratan gaudela ere borroka-antolamendu eraginkorra izan dezagun.

322. Izan ere, negoziazio kolektiboaren erreformak jauzi kualitatibo bat egitera behartzen gaitu atal sindikalen funtzionamendu-kalitateari dagokionez: lan-plan egokiak behar ditugu, eta gero eta maizago egin behar ditugu afiliatu- eta enpresa-batzarrak, hartara informazioa alderatu, jendea kohesionatu eta indar-korrelazioa hobetzeko.

323. Erreformari erantzuteko, alor eta lantoki bakoitzeko langileak antolatu egin behar ditugu, militante-taldeak eta atal sindikalen bitartez. Baina sindikatuak egote hutsak ez du, berez, langileen inongo eskubiderik bermatzen: antolakuntza-gaitasuna nolakoa, halakoak izango dira lan-kondizioak. Beste biderik ez daukagu: sindikatua sendotu egin behar dugu, lantoki bakoitzean; atal sindikal hobeak behar ditugu, gure eskubideen alde hobeto jarduteko.

324. Erreformak, izan ere, ez du eragozten antolakuntza sindikala. Gogora dezagun, bestalde, azken urteotako jardura sindikaletik oinarritzko ondorio hauek ateratu ditugula: borroka kolektibo antolatuak fruituak ematen ditu; sindikalizazioak ez dauka eremu debekaturik, eta alor guztietara hedatu daiteke (enpresa handi eta txikiak; sektore, zentro eta multizentroetara, norberaen konturako langileak eta azpikontratatuak...). Ez dago, beraz, antolakuntza sindikala bultzatu ezineko alorrik. Halaxe erakutsi digu gure jardunak: sektore oso desberdinetara iritsi,

sindikalizatu eta, ondoren, oso hitzarmen onak egin ditugu, sektore horietako askotan ezinezkoa zela uste izan arren duela urte batzuk. Lan zaila eta gogorra da, badakigu, baina egin daiteke: zailtasunak aukera bihurtzeko, antolakuntza-lan ona egin behar da, eta gogotik.

325. Horretarako, lehenik eta behin, afiliazio-maila onak lortu behar ditugu eskubide laboralak edo lan-kondizioak eztabaidagai diren eremuetan. Luzea eta gogorra izan daitekeen borroka bati ekiteko, afiliatu ugari behar dira, gure proiektuko partaide izatea erabakitzen duten langileak alegia.

326. Geroz eta garrantzi handiagoa izango du ordezkaritzak, hitzarmen hobeagoen alde borrokatzeko gehiengoa izateak. Erabakigarria da hori lantokiak sindikalizatzeko.

327. Horregatik, ezinbestekoak dira atal edo talde sindikalak sindikalizatzeari eta gidatzeari arduratzen diren militanteak, beren lan-eremuen antolakuntza haiei baitagokie. Ezagunak eta onartuak izan behar dute lider horiek, lan egiteko gaitasun aski frogatukoak, zintzoak, balioak dituzten gizon-emakumeak, konprometituak, presio-mailarik gogorrenak eta gupidagabeenak ere ere jasaten dituztenak. Horregatik, beste jauzi bat egin behar dugu: beren lantoki edo lan-esparruetan sindikatua antolatzeari ekiten dioten militanteen kopurua gehitu, eta sindikalista onak izaten lagundu. Jende arrunta gara, eta egoera-aldaketa bati erantzun beharrean aurkitzen gara, sindikatua eraiki eta dagokigun alorrean borrokatu ahal izateko.

328. Fase honetan, garrantzi berezia du atal edo talde sindikalaren funtzionamendu egokiak, talde-lanak alegia. Ugaldu egiten dira eginkizun sindikalak eta zailtasunak; beraz, gogotik egin behar izaten da lan lantoki guztietara iristeko. Horretarako, talde-lan egokia egin behar du atal sindikalak, lanak banatu eta militante berrien partaidetza aktiboa sustatu.

329. Lantokian gure indar-korrelazioa hobetzeko, berriz, garrantzi handia eman behar diegu batzarrei. Funtsezko tresna da, izan ere, planteamenduak aberasteko, jarrerak eta borrokak legitimatzeko, jendearen atxikimendua eta kohesioa lortzeko... Batzarrak egitearen eta haien kalitatearen mende dago, beraz -hein handi batean- borrokarako indarra izatea edo ez izatea.

330. Hobetu egin behar dugu, bada, batzarrak egiteko prozedura. Gutxi erabiltzen dugu aukera hori (batzarrak, alegia), baina, testuinguru berri honetan, funtsezko tresna izan behar du. Ongi prestatu eta gidatu behar dira, eta egoerak eskatzen dituen guztiak egin. Patronala harro dabil, erreformek eskaintzen dizkion aukera guztiez baliatzeko prest. Horregatik, bada, jarrera irmoa eta kohesionatua izan behar dute langileek, beren eskubideen alde jarduteko.

331. Krisi-egoera honetan, patronalak badu planik. Sektore, enpresa eta eremu guztietan ditu, gainera, legeak eskaintzen dizkion aukera guztiak aprobetxatu nahi baititu. Eta are indartsuagoa izango da patronala erreakzio edo bulkada hutsez erantzuten badugu, planifikaziorik gabe. Honenbestez, guk ere lan-planak behar ditugu: plan neurgarriak, egingarriak, sustagarriak, garaian garaikoak eta berarizkoak. Bestalde, planen jarraipena ere egin behar da. Komeni da zehaztea zein diren jarraipena egin beharreko alderdi nagusiak, horiei esker ebaluatzen, zuzentzen eta hobetzen baita planaren martxa (alor nagusiena, behintzat), eta lehentasunak ezartzen. Zuzendu, egokitu eta hobetu egin behar dira planak.

332. Nabarmen hobetu behar ditugu gure lan egiteko erak, ohiturak aldatu, ezin baitiugu ekin egoera berriari borondate eta gogo hutsez. Uztartu egin behar ditugu ahalegina, helburuak eta eraginkortasuna. Berritzaile ere izan behar dugu garai berrietan; berrikusi egin behar ditugu gure lan egiteko sistemak, zer berri behar den aztertu, eta teknologia berriez ere baliatu.

333. Ez dugu errepikatuko atal honetan negoziazio kolektiboaren antolakuntzari buruz lehendik esan duguna. Gogora dezagun, dena den, langileen afiliazioa eta antolakuntza eta negoziazio kolektiboaren prestakuntza lan sindikal oso eta zati-ezin baten adarrak direla.

b) Militantziaren egituraketa

334. Tinko egin behar dugu aurrera gure oinarriko erakundeak sendotzeko ahalleginean. Izan ere, oinarriko erakundeen hedapenaren eta funtzionamendukalitatearen mende dago gure jardura sindikala hobetzeko eta erantzuteko aukera, proposamenak egiteko gure gaitasuna. Gure sindikalismo-ereduak (kontraboterekoa, mobilizatzailea) egituratutako jendea behar du, federazioetan, esku-aldeetan eta konfederazioan. Beren enpresatik edo lantokitik harago lan egiteko prest dauden militanteak behar ditugu.

335. Oinarriko erakunde horien helburuak hauek dira:

- Lan egiteko eta ardurak berenganatzeko prest dagoen ahalik eta militante gehien biltzea.
- Eztabaida eta gogoeta kolektiboa sustatzea. Proposamenak hobetzea, dagozkien alorretara egokitzea, eta haiek gauzatzen laguntzea gogoeta/proposamen horretako partaideei.
- Esperientziak alderatzea; ikastea, alegia.
- Bileren maiztasuna eta kalitatea zaintzea.
- Erantzukizunak eta lanak banatzea, diagnostiko eta helburu partekatu batzuk oinarri direla.
- Lanen jarraipena egitea, baita egin beharreko zuzenketak eta egokitza-penak ere.

336. Izan ere, militante horiek laguntzen dute egoitzetan, bisitaldietan, afiliaturik edo ordezkariak ez dugun (edo oso gutxi dugun) enpresetara sindikatua hedatzen. Militante horiek bultzatzen dituzte mobilizazioak, eusten diete borrokei, hartzen dute parte grebak prestatzen...

337. Borroka askotan zaildutako militantzia dugu, esperientzia sindikal handikoa. Negoziazio-prozesu gogorretan, greba luzeetan, krisialdietan eta enpresa-itxieren aurkako ekinean jardundako militanteak ditugu. Asko dute erakusteko, eta asko lagundu dezakete ezagutza teknikoak, juridikoak edo ekonomikoak behar diren alorretan.

338. Bestalde, zenbait prestakuntza-saio egin dugu ordezkari gazteekin, eta beste eskualde askotara heda daitezke, emaitza positiboak izan baitituzte. Horrez gain, militantzia-modu berriak ari gara aurkitzen zenbait alorretan (komunikabide libreetan eta sare sozialetan, adibidez), non hainbat jende sindikatuaren jardura indartzen duen, bakoitzak bere ezagutza-arloan.

339. Enpresa handietako ordezkari ugari, berriz, ETEetako arduradunei laguntzen diete enpresa txikiak bisitatzen. Hala egingo ez balute, seguru aski gure agendatik kanpo geratuko lirateke enpresa horiek. Bere garaian ezetz erantzun zuten enpresa eta langile jakin batzuk sindikalizatzeko garai egokia ere izan liteke, egungo egoeraren gogortasunak edo hurbiltasunak haiek ere ukituko baititu. Aprobetxatu egin behar ditugu alde horretatik sortzen diren aukerak.

340. Esperientzia horiek guztiek (eta beste askok) egituratzen dute gure militantzia, jende zailduz osatua. Funtzioantzen duena, partekatu egin behar dugu. Geroz eta jende gehiago dago langileen aurkako lapurreta izugarri honen biktima pasibo izateko prest ez dagoena; hala ikusten dugu manifestazioetan, grebetan,

haiek prestatzen aritu diren militanteetan, batzar-kopuruan eta jendearen parte-hartzean... Lagundu egin behar diogu jendeari beldurretik haserrera igarotzen, eta, hortik, berriz, militantzia antolatura. Jende horren premia dugu; badugu lekurik eta antolatzeke modurik, eta seguru asmatzen dugula hau guztia eratzen.

c) Mobilizazio-gaitasun handiagoa

341. Luze iraungo dute krisiak eta doitze-politikek. Horregatik, enpresako lan sindikalaz gain, besterik ere egin behar dugu: kalean jardun behar dugu, mobilizazio sozial handiak bultzatu. Mobilizazio asko, biziak, iraupen luzekoak eta jarraituak, doitze-neurriei (ankerrak eta bidegabeak) erantzuteko eta haien ondorio larriak plazaratzeko. Gizartearen erantzuna (gero eta zabalagoa, iraunkorra) da politika horiek aldarazteko bide bakarra.

342. Gogoeta hori gure lehen militante-lerrora eraman behar dugu, lehenik eta behin, hau da, gure jarduera sindikalean diharduten ordezkariak, sindikatuak deitzen dituen mobilizazioetara gero eta afiliatu gehiago bil ditzaten, pixkanaka.

ARLO ETA ZERBITZU KONFEDERALETATIK, ERAKUNDEA INDARTU

1. Prestakuntza

343. Inoiz baino gehiago jabetzen gara gaur egun prestakuntzaren garrantziaz gure antolakuntza-premiei erantzuteko. Funtsezkoa da trebakuntza ideologikoa erresistentzia-mota horretarako, baina antolakuntza-lanerako ere prestatu behar gaitu prestakuntzak, gure jardunerako ezagutza tekniko hornitzeaz gain. Azkenik, kontuan hartzekoa da beste alderdi hau ere: trebakuntza-saioek militanteen topaketa eta elkar ezagutza dakarte, eta gure proiektu sindikalarekiko atxikimendua areagotu egiten dute.

344. Esana dugu lehendik ere krisi-egoera dela eta arrisku handi bat dugula: premiazko gaiei bakarrik ekiteko arriskua, alegia, beste elementu estrategiko batzuk bazterreraz utzita. Beraz, ondorio larriak ekarriko lituzke, gerora, trebakuntzaren alorrari (besteak beste) garrantzia kentzeak. Autotrebakuntzaren garrantzia ere azpimarratu behar dugu, beste behin ere.

345. Lehenago genioenez, Rajoyren erreforma mugarrria da lan-harremanen arloan. Horregatik, trebakuntza-premiak atzemateko lan handia egin behar dute sindikatuko koadroek eta militanteek beren jarduera-eremuetan. Ondoren, federazio eta eskualdeetako arduradunekin aztertu behar da premien mapa, eta agenda errealeraz eraman, trebakuntza-sailaren laguntzarekin.

346. Federazio eta eskualdeetako arduradunek, berriz, bultzatu egin behar dute jendea konfederazioaren prestakuntza-eskaintzan parte hartzera, orain arte egin duten bezala. Aurrerantzean ere, lehentasuna izango dute sindikatuaren antolakuntza- eta prestakuntza-agendan gai hauek: ordezkari berrien trebakuntzak, ordezkarien prestakuntza-saioek (urtean hainbat aldiz) eta organoen prestakuntzak.

347. Sakondu egin behar dugu aurreko kongresu arteko aldiaren hasitako trebakuntza-politika. Horretarako, zabaldu egin behar ditugu prestakuntza-eremuak, eta jende gehiago prestatu, gure atal sindikaletako eta sektoreetako militanteak treba ditzaten.

348. Azkenik, elkarrekin hobeto koordinatuta jardun behar dute trebakuntza-sailak eta komunikaziokoak prestakuntza- eta informazio-materialaren banaketan.

2. Zerbitzu juridikoak

349. Zerbitzu juridikoen lan-karga nabarmen hazi da krisia hasi zenetik. Izan ere, lan-kondizioak indibidualizatu eta prekarizatu egin dituzte, erabat, lan-erreformek. Gero eta langile gehiago etortzen da gure egoitzetara aholku eske, eta

berehalako arreta juridikoa nahi dutenak dira afiliatu berrietako asko. Bistakoa da, beraz, zerbitzu horren garrantzia, baita afiliaziorako ere.

350. Zerbitzu hurbila, eraginkorra eta kalitatekoa eskaintzen dute ELAren zerbitzu juridikoek, konpromiso-maila eta trebakuntza tekniko handia dutelako, neurri handi batean. Kalitate hori hobetzen jarraitzea da gure zerbitzu juridikoen eginkizun nagusia. Horretarako, uztartu egin beharko dira kudeatzen diren gaien konplexutasuna eta eskaria (konkurtoak, enplegu-erregulazioak, kaleratze kolektiboak...) kalitatearen jarraipenarekin eta hobekuntzarekin.

351. Kongresu arteko garaian, handitu egin dugu zerbitzu juridikoetako langilekopurua, baina, hala eta guztiz ere, lan-karga handia jasaten dute. Horregatik, behar adina jende izan behar dute zerbitzuek, eta optimizatu egin behar dira lan-sistematik eta jarduera tekniko-juridikoko irizpideak.

352. Hobetu egin behar da, halaber, talde osoaren koordinazioa eta komunikazioa, baita konfederazioko alor (laneko osasuna eta azterketa-bulegoa), esku-alde eta federazio guztiekiko lotura ere.

353. Horrez gain, ondorio politikoak eta antolakuntza-alorrekoak atera behar ditugu eguneroko lan bikain horretatik. Izan ere, ez da jende askorik izango gure abokatuek baino gehiago dakien laneko gaiei eta gatazkei buruz. Jakintza hori oso baliagarria zaie taldeari eta sindikatu osoari. Komunikazio-politika egokia garatu behar dugu, eta sistematikoki plazaratu epai interesgarriak, langileen interesak babesteko lagungarri zaizkigunak.

354. Bestalde, hobetu egin behar da zerbitzu juridikoetako langileen trebakuntza, lan-alorreko etengabeko lege- eta jurisprudentzia-aldaketak direla eta oso zorrotzak izan behar baitugu gure egokitze- eta eguneratze-lanean. Trebakuntza-premiak atzeman behar ditugu, alor teniko-juridikorako prestakuntza-plan berriazkoak antolatzeke, trebakuntza ideologiko-sindikala alde batera utzi gabe, betiere kalitatea, kohesioa eta gure proiektu sindikalarekiko atxikimendua direla helburu.

355. Gure proiektuarekiko atxikimendua areagotzeko, mekanismoak prestatu behar dira zerbitzu juridikoek eskualdeetako jardueran parte har dezaten, eta, hartara, gogoeta eta ekintza kolektiboetan partaidetza handiagoa izan dezaten.

3. Immigrazioa

356. Immigrazio-gaiei buruz militantziari trebakuntza ideologikoa eta teknikoa emateak garrantzi handia izaten jarraitzen du. Xenofobia asko zabaldu da azken aldiko araudi-aldaketetan, eta, batez ere krisi-garaian; beharrezkoa dugu horri buruzko prestakuntza, eskualdeetako batzordeetan bereziki. Lagungarri dira, horretarako, Hango Hemengo aldizkariaren argitalpena eta konfederazioaren egutegian gai horri buruzko tarte bat gordetzea ere.

357. Langile immigranteen sindikalizazioa da, antolakuntzaren aldetik, gure helburu nagusia. Gero eta atzerritar gehiago afiliatzen da ELAra; beraz, helburutik hurbilago gabilta. Alabaina, uste dugu badagoela oraindik ere aukerarik lantegietan atzerriko langileak antolatzeke eta sindikalizatzeko. Horretarako, dagokion sailak, federazioek eta eskualdeek areagotu egin behar dute, nahitaez, koordinazio-lana.

358. Garrantzi handia ematen dio ELAk immigrante-elkarteekiko zuzeneko harremanari. Esan dezagun elkarte ugari eta era askotakoak dituztela. Harreman horri esker, hobeto ezagutzen ditugu taldeen arazoak, eta aholku eman ahal diegu hemengo egoera laboralari eta sozialari buruz. Beraz, immigranteen eskubideez arduratzen den Eskuz Esku plataforman jarraituko dugu, erakunde guztiek

eskubideak murrizteko darabilten politikari aurre egiten laguntzeko. Bestalde, salaketekin ere jarraitu behar dugu, are gehiago kontuan izanik gai hauei buruz komunikabideek ez dutela ia ezertxo ere argitaratzen.

4. Laneko osasuna

359. Langileen osasunaren babesa klase-gatazkaren beste alderdi bat da, eta hala azaldu eta jorratu behar dugu. Alor honetan ere, nahi duen guztia jasotzen du patronalak gobernuetatik. Ez da egiten arau-urraketen jarraipenik eta kontrol zorrotzik; ez da ezartzen behar adina zigor. Horrenbestez, enpresa bakoitzean borrokatu behar dugu laneko osasunaren alde.

360. Lehenetsuna, alor honetan, hau da: laneko osasunaren babesa atal sindikalen eta langileen ordezkarien jardura sindikal arruntera biltzea. Afiliatuen arazo indibidualei erantzuteaz gain, besterik ere egin behar du laneko osasunaren sailak: federazioen zerbitzura diharduen antolakuntza-tresna izan behar du, jardura sindikaleko eta negoziazio kolektiboko estrategia proposatzeko garaian.

361. Maila guztietan egin behar dugu aurrera laneko osasunari buruzko trebakuntzan; lehenik eta behin, sindikatuko egiturari. Halaber, prebentzio-ordezkarien eta gainerakoen trebakuntzan ere aurrera egin behar dugu. Funtsezkoa da gai horrekiko kontzientziazio-lana, eta behar diren tresnak eman behar zaizkie militanteei enpresetako lan-arriskuak atzeman eta dagozkien prebentzio-neurriak proposa ditzaten.

362. Laneko osasunaren alorrean berariazko lana egiteko, enpresetan, sektoreetan eta militanteekin egin behar dugu lan. Helburua: laneko osasuna agenda sindikalaren funtsezko gai bihurtzea alor horietan. Horri esker, negoziazio kolektibora ere eraman litezke laneko osasunari buruzko zenbait elementu (negoziazio kolektibori buruzko atalean argatu dugu gai hau).

363. Gaixotasun profesionalei dagokienez, argitaratu, plazaratu egin behar ditugu, eta haiei buruzko kanpaina espezifikoak antolatu Era berean, gai horrekiko gobernuak darabiltzaten politika publikoen jarraipen eta azterketa zorrotza egin behar da, eta alternatibak proposatu; horrez gain, osasun-sistemaren pribatizazioa eta mutualitateen botere gero eta handiagoa salatzen jarraitu behar dugu, plan zehatz batzuen bitartez.

364. Premiazkoa da, izan ere, gure mobilizazio-gaitasuna hobetzea, laneko osasunaren alorreko arazoei egokiro erantzuteko. Bestalde, gogortu egin behar dugu gure erantzuna lan-istripurik eta gaixotasun profesionalen salaketarik izaten den bakoitzean.

5. Genero-berdintasuneko politiken arloa

365. Genero-berdintasunaren helburua da gizonen eta emakumeen arteko erabateko berdintasunari buruzko estrategia sindikal oso bat sustatzea. Sindikatuko egitura guztietan genero-ikuspegia zeharka ezartzeko lanean ari gara, emakumeen berdintasuna eta haien aurkako diskriminazioa amaiarazteko asmoz. ELAren diagnostiko eta proposamenetan agertu behar du ikuspegi feministak, eta nabarmendu egin behar dira gizonen eta emakumeen artean dituzten eragin desberdinak.

366. Honenbestez, sindikatu osoaren zerbitzura dagoen tresna duzue sail hau, eta, sindikatuko gainerako egiturekin elkarlanean, enpresetan eta gizarte osoan

benetako berdintasuna bultzatzeko proposamenak egitea eta lan-ildoak egituratzea dagokio, bai antolakuntza-mailan bai negoziazio kolektiboan.

367. Premiazkoa da, bestalde, mekanismoak ezartzea militantzia-egituretan ordezkari emakumezkoek parte har dezaten. Era berean, genero-berdintasunari buruzko militante-guneak antolatu behar dira gure egituretan. Azpimarratzekoa da Ibaizabal-Nerbioi eskualdean antolatu duten taldea. Federazio desberdinetako militanteak dira, eta hau dute helburu nagusi: bitartekari-lana egitea konfederazio-aren eta eskualdeetako erakundeen artean (eskualdeetako batzorde federalak eta herri-batzak) berdintasun-gaiari dagokionez, eta behar den ekintza sindikala bultzatzea eskualdean.

368. Aliantzen atalean mugimendu feministekiko harremana finkatzen jarraitu behar dugu, esparru sindikal eta sozial hau egituratzen aurrera eginez.

6. Euskara

369. Ezinbestekoa da euskararen normalizazioa alor sozioekonomikoan, gure hizkuntza erabat normalizatzeko. Alabaina, toki eskasa du euskarak lan-munduan.

370. Bi jarduera-eremu azpimarratuko ditugu sail honi dagokionez: sindikatua-ren euskalduntze-lana, batetik, eta lan-munduarena, bestetik.

371. Barne-normalizazioko planari dagokionez, aurrera jarraitu behar dugu, ELAko zerbitzu- eta lan-hizkuntza erabatekoa izan dadin euskara. Eman dugu zenbait pauso bide horretan, baina aitortu beharra dago asko dugula egiteko eta hobetzeko.

372. Urteko normalizazio-planekin jarraitu behar dugu, helburuak zentroka ezarriz, hobekuntza-neurriak hartuz eta emaitzak aztertuz. Hurrengo kongresu arteko sasoian, euskararen barne- eta kanpo-erabilerak izan behar du gai nagusia, eta bete egin behar dira konfederazioen organoetarako eta argitalpenetarako ezarritako gutxieneko helburuak.

373. Dena dela, gure sindikatua egiazki euskalduntzeko, eginkizun militantetzat hartu behar dugu zeregin hori. Funtsezkoak dira, horretarako, erakunde osoaren partaidetza eta militante bakoitzaren atxikimendua eta konpromisoa.

374. Alor soziolaboralean, ELAko ordezkarien sentsibilizazioa eta motibazioa sustatzen jarraitu behar dugu, eta enpresetan normalizazio-planak bultzatzen.

375. Sektore publikoan, berriz, normalizazio-plan eraginkorrak eta errealak eskatu behar ditugu, benetako koofizialtasunerantz jotzeko, zerbitzu publikoak euskaraz jasotzeko herritarrek duten eskubidea aintzat hartuta.

7. Prentsa eta argitalpenak

376. Komunikabideek -boterearen kontrolpean, gehienak- politiken aurkako kritikak eta haien alternatibak ezkutatzen jarraitzen dute. Horregatik, lehentasunezko eginkizuna dugu langileei gure balorazioak eta proposamenak helaraztea, ikuspegi autokritikoarekin betiere, gure argitalpenak eta komunikazio-bideak hobetzen saiatuz.

377. Tresna ahaltsuak dira ELAren webgunea eta Manu Robles Arangiz Fundazioarena gure sindikatuaren jardueren eta iritzien berri azkar eta modu erakargarrian plazaratzeko. Bi webgune horiek jasotzen duten bisita-kopuruak garbi erakusten du tresna horren balioa, geroz eta handiagoa. Bestalde, sistema-

tikoki osatu behar dugu sailen tratamendua, eta, pixkanaka, federazioen eta esku-aldeen egiturak gehitu.

378. Horrez gain, sare sozialen erabileran izan ditugun lehen esperientziak are-agotu egin behar ditugu. Oso baliagarriak dira tresna eta sare horiek sindikatua-ren jarduera ezagutarazteko. Militante-talde batek dihardu sare sozialetan lanean; horri esker, militante gehiago atzeman eta erakar dezakegu jarduera sindikalera, eta, bide batez, ELAren lanaren berri ematen dugu, potentzialtasun handiko komunikazio-bideetan. Premiazko lana dugu, sasoi honetan, militante-talde horren lana elikatzea eta hasitako lanari jarraipena ematea.

379. Konfederazioaren argitalpenei dagokienez (Landeia, Astekaria, Newsletter), aztertu egin behar da haien egitura (diseinua barne), egokiro bete ditzaten gure militante eta afiliatuen informazio- eta gogoeta-premiak. Material horiek bide digitalez argitaratzea ere lagungarri izango zaigu, berehala eta azkar plazaratuko baititugu edukiak. Nolanahi dela ere, sailaren lehentasuna izaten jarraitu behar du gure argitalpenen kalitatearen hobekuntzak.

380. Nabarmen igo da federazio eta eskualdeen argitalpen-kopurua, eta ELAren marka-irudia homogeneizatzeko ahalegina egin da, oraindik ere asko dagoen arren egiteko. Gutxieneko kalitate-maila behar dute argitalpen horiek, informazioa zorrotz tratatzea, euskara zaintzea... Horregatik, sindikatuko egituren eta sailaren artean aztertu eta alderatu behar ditugu argitalpen horien edizio-irizpideak. Beraz, sailak gehiago lagundu behar die federazioei eta eskualdeei propaganda behar bezala argitaratzen (idazketa, estiloa, marka...).

8. Gazteak

381. Gazteen egoera laborala oso txarra zen lehendik ere, 30 urtez neolibera-lismoa jasan ondoren, baina dramatikoa ari da bihurtzen egungo krisiarekin, eta jasanezinak dira langabezia-tasak. Gaur egun, gazteek ezin dute bizi-proiektu autonomorik garatu, berandu, gaizki eta jarraipenik gabe sartzen baitira lan-merkatura.

382. Areagotu egin behar ditugu, negoziazio kolektiboan, diskriminaziozko jokabideen aurkako ahaleginak eta enplegua sortzeko ekimenen aldekoak (lanaldiaren murrizketa, besteak beste).

383. Gazteen arazoak austeritate-politiken aurkako mobilizazio eta aldarrikapenetara ere eraman behar ditugu. Baliagarri izan daiteke, horretarako, gazte- eta gizarte-erakundeekin lanean jarraitzea, eta sare sozialetan jardutea. Gazteen sailak areagotu egin behar ditu, beraz, horretarako ahaleginak.

9. Langabeak

384. Krisialdi honetan, dramatikoa bihurtu da langabeziaren maila, eta baliteke gehiago igotzea ere, austeritate-politikak direla eta. Baina langabezia ez da estatistika-kontu hutsa, baizik eta giza arazo bat, eta gatazka sozial bilakatu behar dugu.

385. Sindikatuko afiliatu eta militante asko geratu da lanik gabe, eta egoera horretan dauden langileak antolatu egin behar ditugu. Horregatik sortu dugu, kongresu honetan, konfederazioaren lan-arlo berri hau. Langabeen aldarrikapenak (denonak, azken batean) bideratzeaz gain, haien antolakuntza bideratzea du xede sail berriak.

386. Hasteko, eskualdeka antolatuko ditugu mobilizazioak, eta aztertuko dugu nola txertatu talde horren eskakizunak sindikatuaren mobilizazio orokorretan. Bestalde, beste langabe-erakunde batzuen mobilizazioetan ere hartuko dugu parte.

10. Nazioarteko arloa

387. Ez dago zalantzarik Europan langile-klasea atzera egiten ari dela, eta ematen ari den erantzun sindikalak ez du prozesu hori geldiarazterik lortu. Europako sindikalismoan gehienek oraindik uste osoa dute tresna jakin batzutan (elkarrizketa soziala), zeinak gaurkoaren antzik ez duen indar-erlazioa zegoenean garatu baitziren. Horregatik, ELAk Euskal Herrian egiten duen azterketa bera eramaten du europar esparrura: egungo desoreka egoeran, sindikalismoak eman behar duen lehen pausoa, ezinbestekoa, ezartzen ari diren politikei aurre egiten dien bitartean, bere burua indartzea da, hobeto kokatu ahal dadin. Hori uste izanik, ELAk aurrerantzean ere bitartekoak, gogoeta eta mobilizatzeko ahalegina ipiniko ditu erantzun sindikal indartsua, borrokalaria eraikitze aldera, esparru guztietan (gurean, Europan zein mundu mailan) langileen eskubide sozial eta laboralak defenditzeko.

388. Aparteko garrantzia du ELArentzat nazioarteko jarduerak, bai beste sindikatu batzuekiko harremanak, bai nazioarteko erakunde eta dinamiketan dugun partaidetzak. Hurrengo urteotan, sakondu egin behar ditugu bi alderdiak: sendotu egin behar ditugu mundu osoko sindikatuakiko harremanak, eta ekarpenak egin behar ditugu partaide gaituzten erakundeetan, benetako nazioarteko estrategia sindikal bat eratze bidean.

389. Halaber, saiatu gara, kongresu arteko garaian, alor sindikaletik kanpora ere aliantzak egiten, eta Foro Sozialetan hartu dugu parte, adibidez; orain, berriz, Joint Social Conference eta Alter Summit ekimenetan dihardugu..

390. Nazioarteko lana sindikatu barruan gehiago zabaltzea da gure asmoetako bat. Horregatik, koordinatu egin behar ditugu Konfederazioaren eta ELAko federazioen nazioarteko jarduerak. Konfederazioaren nazioarteko estrategian, federazioek (Europako eta mundu osoko federazio profesionaletako partaideak) beren dinamika propioa dute, bai nazioarteko erakunde horietan duten partaidetzagatik, bai euren harremanengatik. Koordinazioa hobetuta, bitartekoak optimizatu, lana planifikatu eta lehentasunak ezarriko ditugu. Federazioaren lehentasunetako bat ez dela jakinik ere, lan-plan bat eta dinamika bat izan behar du federazio bakoitzak, testuingurua edozein delarik ere. Beraz, proposatzen dugu nazioarteko sailak ezartzea federazio bakoitzaren nazioarteko jardueraren irizpideak eta koordinazioa, eta berariazko plan bat egitea federazio bakoitzerako. Sail eta bulego bakoitzak ere badu bere nazioarteko adarra, eta haietako ardura-dunek parte hartzen dute zenbait erakundeetan (ESK, NSK, TUAC...) dagozkien lan-taldeetan. Partaidetza hori koordinatzea eta sistematizatzea, eta partaidetza hori beste sindikatu eta erakunde batzuetan jarduera interesgarriak atzemateko baliatzea dugu helburu bolada honetarako.

391. Bestalde, azterketa-bulegoarekiko koordinazioa hobetuta, harago jo dezakegu nazioarteko egoeraren azterketan, eta nagusi deritzegun gaiak (Europakoak zein mundu osokoak) sakonago azter ditzakegu.

392. Era berean, hobetu egin behar dugu nazioarteko jarduerari buruzko informazio-eskaintza, bai ELAko webgunearen bidez, bai sistematikoki idatziz jasoz alor horretako jarduerak. Sailari ez ezik, federazio profesionalei, azterketa-bulegoei eta gainerako sailei ere badagokie zeregin hori.

11. Ingurumena

393. Geroz eta gehiago ohartzen gara ingurumen-arazoak gure agendara ekarri behar ditugula. Jasanezina da egungo ekonomia-eredua, eta horrek erantzukizun bat dakarkigu, sindikatu garen aldetik, enpresetan jarduten baikara.

394. Izan ere, enpresen eta langileen interesak ez datoz bat ingurumenari dagokionez ere. Ingurumen-arlotik, beraz, gai horrekiko barne-sentsibilizazioa bultzatu behar dugu, gure aldarrikapen-agendara eraman dezagun lantokietan. Horretarako, gai horri buruzko barne-trebakuntza sustatu behar dugu, federazioekin eta eskualdeekin elkarlanean.

395. Azkenik, gizarte-eredu alternatibo baten aldarrikapena dela eta, hainbat borrokatan jardun du ELAk azken urteotan; besteak beste, AHTren, Pasaiaiko portuaren, erraustegien eta fracking-aren aurkakoetan, eta Garoña ixtearen aldekoetan. Halaber, energia berriztagarrietan oinarritutako eredu energetiko bat aldarrikatu dugu; hondakin gutxiago sortzea, eta sortzen direnak berrerabiltzea eta birziklatzea; garraio-eredu jasangarri bat ere aldarrikatu dugu, baita elikadura-burujabetza eta banaketa- eta kontsumo-eredu arduratsuagoa ere. Klima-alaketaren aurka ere jardun gara. Horren adibide dugu ELAko kontsumoari buruzko taldea martxan jarri izana. Gizarte-arazo horiek jorratzen jarraituko dugu, beste erakunde sozial batzuekin elkarlanean.

396. Bestalde, aliantza sozialak sakontzen ere jardun da ingurumen-saila, bai hemen bai nazioartean. Zenbait goi-bileratan hartu dugu parte (Kopenhagekoan, Cancúnekoan, Herrien Goi Bileran -Rio+20 zela eta-) eta, horri esker, zenbait esperientzia interesgarri ezagutu dugu. Era berean, horrek gure burua ezagutarazteko aukera ere eman digu.

